

FEJÉR MEGYEI KÖNYVTÁROS

XXVIII.ÉVFOLYAM
1988/1

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

FEJÉR MEGYEI

KÖNYVTÁROS

XXVIII. évfolyam

1988. 1. szám

FEJÉR MEGYE KÖNYVTÁROSAINAK TÁJÉKOZTATÓJA

TARTALOM

- DR. KISTELEKI GYŐZŐNÉ Könyvtárak a nemzetiségi lakosságért
Nemzetiségi könyvtári ellátás Fejér megyében 3
- BENICZKY PÉTERNÉ Olvasói rétegek, olvasói szokások a VOK
könyvtárában 8
- KONDORNÉ
- MRÁZIK KATALIN A hátrányos helyzetű olvasókért Dunaújvárosban 15
- KÁLMÁNNÉ Szünidei olvasmányélményeim, avagy mit olvasnak,
HEIM ÁGNES mit ajánlanak olvasásra a gyerekek 19
- Fejér megye településeinek közművelődési
könyvtári ellátása 1987-ben 24
- "Első az olvasó, és második is az olvasó..." 37
Interjú a 38 éve könyvtáros Varró Gyulánéval
/Pálfalvi Mária/
- Láttuk, olvastuk 41
"Valami van, de nem az igazi..."
Gondolatok egy útmutatóról /Varga Ibolya/
Tanulmányúton Lengyelországban /Sipos András/
Gyermekkönyv Múzeum Varsóban /Helena
Zarachowicz. Ford. Ábrahám Józsefné/
Mezőgazdasági könyvhónap 1988 /F. M./
Könyvtárpropaganda /K. Gy.-né/
Ünnepi könyvhét '88 /Némethné Felföldy Magdolna/
A Balatontól a Dunáig... Tudományos ülészek
/Escher Ilona/
- Kövek, színek, emberek 52
- MURÁNYI LAJOS Székesfehérvár 1688. évi felszabadítása az MTA
könyvtárának két korabeli, németnyelvű újságlevelén
- Tájékoztató /Mikola Katalin - Komlósi József;
Soós Sándorné/ 75
- Legfontosabb jogszabályok 1988. január - május 80
- Könyvjelző 1988. május 31-ig 81
- Krónika 1987. december 16 - 1988. június 15. 83
Egyesületi hírek 95

Fejér Megyei
Könyvtáros

Fejér megye
könyvtárosainak
tájékoztatója
/Körlevélként/

SZERKESZTI

a Szerkesztő Bizottság
Felelős szerkesztő:
Hegedüs Éva

KIADJA
a Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár,
Székesfehérvár,
Bartók Béla tér 1.
Telefon: 12-684
Telex: 21351
Felelős kiadó:
Escher Ilona

KÉSZÜLT

A Vörösmarty Mihály
Megyei Könyvtár
szedésével
a Fejér Megyei Kórház
nyomdájában
400 példányban
Székesfehérvár

ISSN 0139-2115

E SZÁMUNK MUNKATÁRSAI

BENICZKY PÉTERNÉ, a Videoton Oktatási Központ és Könyvtár könyvtárigazgatója; ESCHER ILONA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár igazgatója; HELENA ZARACHOWICZ, a Biblioteka Publiczna M. St. Warszawy igazgatója; KÁLMÁNNÉ HEIM ÁGNES, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; DR. KISTELEKI GYÖZÖNÉ, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; KOMLÓSI JÓZSEF, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezető-helyettese; KONDORNÉ MRÁZIK KATALIN, a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár munkatársa; MIKOLA KATALIN, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője; MURÁNYI LAJOS, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának osztályvezetője; NÉMETHNÉ FELFÖLDY MAGDOLNA, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár munkatársa; PÁLFALVI MÁRIA, a Szakszervezetek Fejér Megyei Tanácsa Központi Könyvtárának igazgatóhelyettese; SIPOS ANDRÁS, a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályának főelőadója; SOÓS SÁNDORNÉ, a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet munkatársa.

A boritón Dési Huber István Olvasó lány című művének reprodukciója

Könyvtárak a nemzetiségi lakosságért

Nemzetiségi könyvtári ellátás Fejér megyében

A nyelvvédelem: szellemvédelem, embervédelem. A nyelv a humánum anyanyelve, mely csak mint emberségi kifejezés tölti be igazolóan és igazoltan szerepét. Aki nyelvet bánt, embert sért. A nyelvkorlátozás az emberség körét kisebbiti, a kultúra rádiuszát rövidíti, és a gondolatteremtést akadályozza.

/Fábry Zoltán/

A nemzetiségek közművelődési könyvtári ellátásának javításáról már a hetvenes évek elején olvashattunk a szaksajtóban. Az akkor felvázolt problémák napjainkban is valóságosak, melyek abból is adódnak, hogy a nemzetiségek szétszórtan élnek, s ez nehezíti a nyelv fennmaradását csakúgy, mint az intézményes ellátásukat.

Az MSZMP politikai bizottságának nemzetiségi határozata 1968-ban jelent meg. A Szakmai irányelvek a tanácsi közművelődési könyvtárak fejlesztéséhez című dokumentum körvonalazza a nemzetiségek könyvtári ellátásának fejlesztését. Ez alapján 1972-ben a Művelődésügyi Minisztérium könyvtári osztálya és a Könyvtártudományi és Módszertani Központ kidolgozta a nemzetiségek közművelődési könyvtári ellátásának részletes irányelveit, ennek alapján hozták létre a báziskönyvtárak rendszerét. Ezt az 5/1978. /XII. 12. / KM számú rendelet megerősítette. A hálózati bázisok, melyek egy megyére - szükség szerint több megyére - kiterjedően felelősek a nemzetiségi lakosság könyvtári ellátásának megszervezéséért és biztosításáért. Mindkét dokumentum - az irányelvek és a rendelet - a kettős ellátás elvén alapszik. Ez azt jelenti, hogy a nemzetiségek lakta települések egyrészt maguk gyarapítják nemzetiségi nyelvű állományukat, másrészt a báziskönyvtárak letéti állománnyal színesítik, gazdagítják a községi könyvtárak választékát. A Művelődésügyi Minisztérium határozatot hozott a kétlépcsős ellátási rendszer három éven át történő központi támogatására, valamint a nemzetiségek anyanyelvén megjelent irodalom rendszeres behozatalára, majd azoknak a könyvtárakhoz való eljuttatására is.

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár - mint német nemzetiségi báziskönyvtár - Fejér és Veszprém megye területén látja el báziskönyvtári tevékenységét, ez egyrészt az állomány folyamatos gyarapítását, másrészt a módszertani gondozást jelenti. Fejér megyében tíz község ill. város könyvtára tartozik a megyei könyvtár ellátási területéhez: Balinka, Bicske, Csákvár, Etyek, Gánt, Isztimér, Mór, Pusztavám, Szár, Vértesacsa.

A német nemzetiségiek könyvvél való ellátása - különösen a kisebb településeken - az 1960-as években csekély volt. 1970-ben a Művelődésügyi Minisztérium közel 15 ezer forint értékű idegen nyelvű könyvet ajándékozott Fejér megye nemzetiségek lakta községeinek. Ezt tekinthetjük tulajdonképpen az anyanyelvi irodalom alapjának. 1974-ig hasonló ajándékok útján gyarapodtak a könyvtárak állományai. A nemzetiségi könyvtárak dokumentumellátásának központi gondozása 1974 óta folyik szervezett formában. A könyvek behozatalát 1979-ig az OSZK-KMK, majd az Állami Gorkij Könyvtár nemzetiségi osztálya szervezi, és a Könyvértékesítő Vállalat könyvtárellátó főosztálya valósítja meg. 1974-ben jelent meg a hat számot kitevő Nemzetiségi Könyvek című kiadvány az OSZK KMK, valamint az Állami Gorkij Könyvtár gondozásában. Német, román, szerbhorvát, szlovák nyelvű művek leírását közölte, minősítő jelekkel ellátva. 1976-tól változott a tájékoztató, amikortól is Nemzetiségi Új Könyvek címen jelent meg egyes nyelvenként, a műveket annotálja hasonlóan az Új Könyvek állománygyarapítási tanácsadóhoz.

A báziskönyvtárak könyvbeszerzéséhez a Művelődési Minisztérium 1979 óta anyagi támogatást nyújt. Kezdetben 60 ezer, 1980-81-ben 50 ezer, és 1982-től 40 ezer forintot. A központi keretből vásárolt könyveket csak Fejér megye településeinek továbbítjuk közvetlenül. A Veszprém megyei települések a veszprémi Eötvös Károly Megyei Könyvtár közvetítésével kapják meg a dokumentumokat.

A Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, mint báziskönyvtár, német nyelvű állományát a saját költségvetéséből gyarapítja, tehát a központi támogatásból nem részesül. Saját beszerzési keretéből még a móri városi könyvtár szerzeményez és a központi támogatásból is részesül. Tulajdonképpen valamennyi könyvtárnak ilyen módon kellene állományát gyarapítania, de szorgalmazásunk ellenére sem vált gyakorlattá ez az elképzelés.

Állományadatok 1987. december 31-én;

Megyei Könyvtár	5042 db
Mór	2261 "
Bicske	1363 "
Etyek	1152 "
Csákvár	824 "
Pusztavám	801 "
Vértesacsa	477 "
Gánt	464 "
Balinka	460 "
Szár	328 "
Isztimér	215 "

Szerzeményezésnél figyelembe vesszük az előzetes igényeket. Ezen a téren különösen a móri könyvtárral van közvetlen kapcsolatunk. Elsősorban német szerzők szépirodalmi műveit, népszerű ismeretterjesztő műveket és gyermekkönyveket vásárolunk. Nélkülözhetetlenek, különösen a nyelvi szempontból válogatott kézikönyvek, szótárak, helyesírási tanácsadók, ugyanis figyelembe kell venni, hogy a nyelvterülettől elszigetelten élők sok új szót nem ismernek. Örvedetes, hogy a korábbi évekhez viszonyítva bővült a választék. Különösen vonatkozik ez a gyermekirodalomra. A jegyzékeken megrendelt könyvek le- szállítása azonban még kívánni valót hagy maga után. A rendeléseket hiányosan teljesíti a Könyvértékesítő Vállalat, bár pótszállításokkal korrigálja a hiányokat, ez azonban igen megnehezíti a könyvek elosztásával járó adminisztrációt, nyilvántartást.

Német nyelvű folyóiratok választéka a könyvekétől jócskán elmarad. 1978-ban kilencféle folyóiratot fizetett elő a megyei könyvtár kilenc községi könyvtárnak. További előfizetést azonban már nem vállalt anyagi okok miatt, s a helyiek sem vállalták a folytatást. Legnépszerűbb periodikum a Deutsche Kalender és a Neue Zeitung. Ezek valamennyi könyvtárban megtalálhatók. Legnagyobb választék a móri könyvtárban van: 22 féle német nyelvű folyó- iratot fizetnek elő. A többi könyvtárban is kívánatos lenne bővíteni a választékot. Különösen vonatkozik ez a gyermekfolyóiratokra. /ABC Zeitung, Bumi, Fix und Fox/ A móri könyvtáron kívül még két könyvtárban /Bicskén, Etyeken/ fizetnek elő kétféle gyermekfolyóiratra, az ABC Zeitung-ra és a Bumi-ra. A megyei könyvtár 38 féle német nyelvű periodikát járát.

A nemzetiségiek lakta települések német irodalommal való ellátása viszonylag megoldott. Az állomány hasznosításában azonban vannak nehézségek, problémák.

A nemzetiségi irodalom olvasottságáról, kölcsönzési forgalmáról statisztikai adatok nincsenek, ugyanis ezek nem épültek be a kötelező statisztikai adatszolgáltatás országos rendszerébe. Így csak becsült adatok állnak rendelkezésre. A könyvtárosokkal történő beszélgetések azt erősítik meg, hogy a nemzetiségi irodalom olvasása, kölcsönzése a könyvtárak össz- forgalmának csak kis hányadát teszik ki. Okai között elsőként a német nyelv hiányos ismeretét említhetjük. Az idősebbek az irodalmi nyelvet nem ismerik, a tájnyelv, melyet beszélnek, igen sokat torzul.

Német nyelvoktatás Etyeken, Móron, Pusztavámon, Száron, Vértes- bogláron és Vértesacsán van. A móri Petőfi Általános Iskolában pedig a két- nyelvű oktatást is bevezették. Etyeken, Móron, Pusztavámon, Száron már az óvodáskorú gyermekeknek is lehetőségük van a német nyelv tanulására. Ebből következik, hogy a rendszeresebb olvasási, kölcsönzési igény első- sorban a német nyelvoktatásban résztvevő általános és középiskolás korú gyermekeknél tapasztalható, akik leginkább a mesekönyveket, ifjúsági regényeket, közérthető ismeretterjesztő műveket keresik.

A közép- és az idősebb korú nemzetiségi lakosság - különösen a kis- településeken - ritkábban keresi fel a könyvtárakat. Az érdeklődés hiányán túl az okot a könyvtárak propaganda munkájában kereshetjük. Igaz, hogy valamennyi könyvtárban a nemzetiségi irodalom elkülönítve, szabadpolcon van,

azonban ez kevés az igényfelkeltésre. Tapasztalatunk, hogy általában maguk a könyvtárosok sem érzik ennek fontosságát, beletörődve, hogy "úgy sincs rá igény". E passzivitást a könyvtárosok nyelvismeretének hiánya is okozza. Az érintett települések közül csupán Móron három, Száron egy fő rendelkezik nyelvismerettel.

Az állomány hasznosításában ott tapasztalható eredmény, ahol a könyvtárosnak jó kapcsolata van az iskolával. A nyelvoktatást segítheti a könyvtáros például oly módon, hogy letétként könyveket ad az iskolának. Ezt már évekkkel ezelőtt szorgalmaztuk. A legtöbb helyen idegenkednek tőle, főleg a pedagógusok, nem szívesen vállalják a könyvek kölcsönzésével járó többletmunkát. Móron viszont jó tapasztalatokról győződhattünk meg. Itt a pedagógusok szívesen élnek ezzel a lehetőséggel.

A nemzetiségi nyelvi kultúra ápolásában és fejlesztésében egyik legjelentősebb és leghatékonyabb eszköz az olvasótáborok szervezése. Móron ennek már hagyományai vannak. 1980 óta évenként átlag 50-60 gyerek részvételével rendezik meg a táborokat, melyeknek sikere a táborvezető - Erdei Ferenc, a móri Művelődési Központ igazgatója - lelkes, hozzáértő munkájának köszönhető. Kezdetben általános iskolás korúak vettek részt, majd középiskolásokkal is bővült a tábor. Fő céljuk a német nyelv gyakorlása. 1984-ben a táborozás végén kiadták a Lese-Zeitung című újságot, melyben a gyermekek által készített riportokat, beszámolókat, verseket, tréfás dolgokat jelentettek meg. Az országos pályázaton ezzel az első helyezést érték el ebben az évben. /Olvasótáborokról ld. Fejér Megyei Könyvtáros, 1982/1. sz.; 1984. 2. sz./

Az olvasótáborok mellett meg kell említeni még a német nyelvű vers- és prózamondó versenyeket is, melyet ugyancsak a móri Művelődési Ház szervez 1982-től évente.

Sajnálatos, hogy ezek megrendezése a megemelkedett költségek miatt egyre inkább nehezebb, anyagi támogatásra pedig egyre kevésbé lehet számítani.

A nemzetiségi napok megrendezése fontos esemény egy-egy település életében. A különböző együttesek mellett a gyerekek is szerepelnek - németül szavalnak, énekelnek. Vértesbogláron anyák napján az alsótagozatos gyerekek német népi játékot mutattak be nagy sikerrel. Etyeken, Száron, Vértesacsán is hasonló sikerrel vesznek részt a gyerekek a községben tartott ünnepeken. Etyeken - a hamarosan átadásra kerülő felújított könyvtárban - nemzetiségi klub létrehozását tervezik. Követendő példa.

A nemzetiségi báziskönyvtárak tevékenységét 1978 óta az Állami Gorkij Könyvtár nemzetiségi osztálya koordinálja. 1981-ben készítették el a nemzetiségi könyvtárügy ötéves tervét. Évente tanácskozást szerveznek a nemzetiségi könyvtárosok részére. 1985 óta rendszeresen megjelentetik a Nemzetiségek Magyarországon című, a hazai nemzetiségekkel foglalkozó kurrens bibliográfiát.

A Művelődési Minisztérium könyvtári osztálya megbízásából szak-

felügyeleti vizsgálatot tartottak a nemzetiségi báziskönyvtárakban 1985-ben. Erről az Állami Gorkij Könyvtár jelentést állított össze, közölve a vizsgálat eredményét, valamint azt az intézkedési tervet, melyet a Művelődési Minisztérium nemzetiségi és könyvtári osztálya állított össze a hetedik ötéves terv időszakára a nemzetiségi könyvtárak működési feltételeinek, illetve szolgáltatásainak további javítása érdekében.

Fejér megye területén a nemzetiségi szakfeladatokat a megyei könyvtár látja el, a munkát a módszertani osztály koordinálja. 1981. májusában Fejér és Veszprém megye nemzetiségi könyvtárosainak Mórton rendezett tanácskozásán a német nyelvű könyvellátás gyakorlatát, gondjait, valamint az olvasótáborok szervezésével kapcsolatos feladatokat beszélték meg a résztvevők. /Ld. Fejér Megyei Könyvtáros. 1981/1. sz./ Szükség lenne újabb tanácskozásra, ezúttal Veszprém megyében.

Bücher in unserer Muttersprache címmel ajánló bibliográfiát adott ki a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár 1977-ben, mely válogatást nyújt a nemzetiség lakta községek könyvtáraiban lévő német nyelvű könyvekről. Ennek folytatásának tekinthető az 1978-1982-ben évente megjelentetett Német nyelvű könyvek gyarapodási jegyzéke című kiadvány, amely a megyei könyvtár gyarapodását regisztrálta.

Szorgalmazzuk, hogy a szakfelügyeleti vizsgálat során az érintett könyvtárakban a nemzetiségi könyvtári feladatok is kapjanak helyet. Ehhez a módszertani osztály vizsgálati szempontokat dolgozott ki, melyet a szakfelügyelők megkaptak.

Összegzésül megállapíthatjuk, hogy a nemzetiségi olvasóvá nevelésben előrelépést csak a könyvek fizikai jelenléte, hozzáférhetősége nem hozhat. A hagyományos könyvtári szolgáltatás önmagában nem tudja megoldani ezt a feladatot. Elengedhetetlenül fontos a könyvtárak és iskolák együttműködése. Az irodalom népszerűsítést segítené a német nyelvű képes- és mesekönyvek tanórán való felhasználása. Ehhez azonban az szükséges, hogy valamennyi helyen - ahol német nyelvoktatás van - a könyvtár letétként adjon német nyelvű könyveket az iskolába. A nemzetiségi nyelv hatékonyabb elsajátítására legalkalmasabbak az olvasótáborok, szavalóversenyek. A nyelv aktív használatása mellett nem szabad elfeledkezni a hagyományok ápolásáról sem. Valamennyi közművelődési és oktatási intézménynek sokoldalú és jól összehangolt együttműködése hozhat csak eredményt.

Dr. Kisteleki Győzőné

Olvasói rétegek, olvasói szokások a VOK könyvtárában

A Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtára általános gyűjtőkörű, közművelődési könyvtár. Állománya 100 000 dokumentum, amelynek 94 %-a könyv, 6 %-a nem hagyományos /audiovizuális/ dokumentum. A könyvállomány 45 %-a szépirodalom, 43 %-a szakirodalom, 12 %-a gyermekirodalom. 1987-ben 227 fajta napilapot és folyóiratot fizetett elő a könyvtár 303 példányban. Állománygyarapításra fordított összeg az elmúlt évben 560 000,- Ft volt. A könyvtár 1987. évi forgalmi adatai: kölcsönzött állományegységek száma: 103 758, olvasók száma: 5 629, látogatók száma: 56 185. Ebből a központi könyvtárat 3 190 olvasó, 42 216 látogató kereste fel, akik 69 357 dokumentumot kölcsönöztek. Éves átlagban naponta 160 látogató keresi fel a könyvtárat, illetve vesz részt a rendezvényeken, klubfoglalkozásokon.

A könyvtár elsősorban a vállalat dolgozóit látja el, de a lakóterületre is nyitott. Szolgáltatásaival minden igénylő rendelkezésére áll. A beiratkozott olvasók mintegy 40 %-a nem Videoton dolgozó.

A könyvtár gyűjtőkörét, olvasói összetételét alapvetően meghatározza a Videoton Elektronikai Vállalat. A gyűjtőkör kialakításánál figyelembe vesszük a vállalati fejlesztés irányát, változását; a Videoton Műszaki Könyvtár állományát.

A könyvtár szempontjából a legizgalmasabb kérdések között szerepel, hogy ki, miért keresi fel a könyvtárat /vagy miért nem/, mit kölcsönöz, milyen szolgáltatásokat vesz igénybe. Ez egyrészt szakmai kérdés, másrészt egyre inkább anyagi kérdés is. A fokozódó dokumentumtárak mellett nem közömbös, hogy mi kerül be a könyvtárba, hogyan alakítjuk ki a könyvtár gyűjtőkörét, mennyi az ún. "holt állomány". Ezekre a kérdésekre kerestünk választ többfajta felméréssel, kísérlettel.

Kik olvasnak? Az olvasói rétegeket vizsgálva - 3 év adatait véve alapul-megállapítható, hogy a központi könyvtárban kissé nő a fizikai dolgozók aránya, jelentősen emelkedik a vezető szakalkalmazottak, a szakmunkás tanulók, a középiskolások és a nyugdíjasok száma. Csökken az adminisztratív dolgozók aránya, amely a vállalati létszám csökkenésével is összefügghet. Folyamatosan emelkedik a gyermekolvasók és a zeneműtári látogatók száma. A vállalati fiókkönyvtárak olvasóinak kb 60 %-a fizikai munkás, emellett

jelentős a vezető szakalkalmazottak és az adminisztratív dolgozók aránya is.

Mit olvasnak? A kérdésre adható választ egyfelől meghatározza a könyvtár állománya, a kölcsönözhető dokumentumok választéka, a könyvtári szolgáltatások színvonala, a könyvtár nyitottsága az új információk befogadására, feldolgozására; másfelől függ az olvasói érdeklődéstől, a személyiségtől.

Az állomány alakításához, a beszerzéshez igen fontos támpontot adnak az előjegyzések a hiányzó, illetve a kölcsönzésben lévő dokumentumokra. Három hónap teljesített előjegyzéseit megnézve megállapítottuk, hogy a kérések több mint fele szakirodalom volt, ezek közül is legtöbbször a számítástechnika, a nyelvkönyv és a szótár. A szépirodalom egy része iskolai kötelező olvasmány, más része az ún. "sikerkönyv".

Az előjegyzések mind gyorsabb teljesítéséért 1987 óta jelentősen megemeltük az ún. szabad vásárlási keretünket és kisebb összeget kötöttünk le a Könyvtár-ellátó Vállalatnál. A megjelenő legfrissebb könyveket a Vajda János Könyvesbolttól közvetlenül megkapjuk, és a bemutató példányokból kiválogatjuk azokat, amelyeket előre meg akarunk vásárolni. Így a legkeresettebb könyvek a könyvesbolttal egy időben kerülnek az olvasókhoz. Ezen kívül vásárolunk antikváriumokban, szakkönyvesboltokban. Természetesen igénybe vesszük a könyvtárközi kölcsönzés lehetőségeit is.

A kölcsönzési nyilvántartás megváltoztatásával is a mit kölcsönöznek? kérdésre keressük a választ. Januártól áttértünk a "két lapos" kölcsönzésre. Ez a néhány hónap ahhoz még kevés, hogy a könyvtár állományának forgásáról komolyabb következtetéseket lehessen levonni. Az eddigi tapasztalatok szerint a kölcsönzött állomány kb. 65 %-a szakirodalom. A legjobban "forgó" szakok: a nyelvtudomány /nyelvkönyvek, szótárak, idegen nyelvű szépirodalom/, az összes nyelvi dokumentum 33 %-a; az alkalmazott tudományból az építkezés, barkácsolás, számítástechnika, kézimunka, ezen kívül útikönyvek, történelmi művek. Kevésbé kölcsönzik a belpolitikával, a közgazdaságtudománnyal, az irodalomtudománnyal, a művészetekkel foglalkozó műveket. Az állomány nagyságához viszonyítva csökkent az érdeklődés az útleírások és a szakácskönyvek iránt.

A két lapos kölcsönzés módszerével figyelemmel lehet kísélni a könyvek útját, könnyebben lehet teljesíteni a kéréseket, felhasználható rendezvények szervezésénél. /Pl. a mezőgazdasági könyvhónap egyik előadására a kölcsönzések alapján küldtük ki a névre szóló meghívókat./ Segíti a problémás, cédulacserés könyvek kiszűrését.

A szépirodalom kölcsönzésében nálunk is előkelő helyet foglalnak el a bűnügyek és a fantasztikus könyvek. Sokan keresik az iskolai kötelező olvasmányokat, a kalandos, romantikus történeteket, a történelmi regényeket, életrajzokat. Befolyásolják az olvasmányválasztást a televízió és a rádió műsorai /sorozatok, irodalmi adaptációk/, s a reklámok. Nálunk is csökkent a versolvasók száma, a mai modern irodalmat csak szűk, értelmiségi réteg kedveli, és sajnos elkezerítően magas az igénytelen lektűr iránti kereslet.

A gyerekek olvasmányválasztását nagy mértékben befolyásolja az

iskolai ajánlás. A mintavételi hónapok tanúsága szerint magas a szakirodalom kölcsönzése, ezen belül is a számítástechnika. /Ebben a témacsoportban gyakran veszik igénybe a gyerekek a felnőtt részleg szakkönyveit is. / A szépirodalomban vezetnek a korosztálynak ajánlott sorozatok, pl. Piknik, Csikos, Pöttyös könyvek, kalandos történetek. A folyóiratok közül kedvelt a Mozaik, a Bobo és a Góliát /bizonyítván, hogy az illusztrációk mennyire fontosak a gyerekek számára/, a Mikroszámítógép Magazin.

A könyvtár az üzem területén és a vidéki gyáregységekben fiókkönyvtár hálózatot működtet. A fiókkönyvtárak állományának kialakításánál elsősorban az adott üzem dolgozóinak összetételét, az üzem profilját, az érdeklődési kört vesszük figyelembe. A kölcsönzéseket és a fiókkönyvtárosok kéréseit vizsgálva azt állapítottuk meg, hogy ezek a könyvkölcsönzők nagyobb részben szépirodalmat kölcsönöznek, gyakran kérnek a gyerekek részére iskolai kötelező olvasmányt. Az egyéni kéréseket, gyors tájékozódáshoz szükséges információkat a központi könyvtár teljesíti át-kölcsönzéssel. Kisérletképpen - az elmúlt évtől kezdődően - néhány fiókkönyvtár állományát a hagyományos betű- és szakrend helyett témacsoportokba rendeztük. Ez a rendszer a fiókkönyvtárosok könyvajánlását, az állomány jobb feltárását segíti. A csoportok kialakításánál mindig figyelembe vettük a helyi adottságokat, igényeket. A témacsoportok kialakításánál felhasználtuk a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár "családi könyvtárainak" ajánlásait és a központi könyvtárban végzett érdeklődésvizsgálat tapasztalatait is. A leggyakrabban használt csoportok: életrajz, történelem, kalandos-romantikus, szerelmes, fantasztikus, bűnügy, család-otthon-szabadidő - ezen belül egészségünk, kertészkedés, barkácsolás, nevelés, sport -, tudomány világa, utazás stb. Az eddigi tapasztalatok szerint mind a könyvtárosok, mind az olvasók szívesen használják ezt a rendszert. A könyvállomány átrendezése jó alkalom volt arra is, hogy kiszűrjük a felesleges, nem olvasott könyveket.

Gyakran tapasztaltuk olvasóink körében /központi könyvtárban is/, hogy nem egy meghatározott szerzőt, vagy címet keresnek, hanem egy bizonyos témakört: romantikus mű, építkezés, egészségügy, stb. Kiváncsiak voltunk arra, hogy mely témakörök a legkeresettebbek, kit, milyen fajta rendezvények érdekelnek. Az elmúlt évtől kezdődően egy kérdőív segítségével megkérdeztük olvasóinkat, hogy 13 témakörből mi érdekli őket, illetve, hogy a rendezvények, klubok közül melyeken vennének részt szívesen. A kapott válaszokat Kassai András kollégánk "Bugyor" témafigyelő és olvasói adatnyilvántartó számítógépes programjában dolgozta fel. Az olvasói válaszok alapján a témakörök 23 csoportra bővültek. Érdekes, hogy a kölcsönzési nyilvántartás és a számítógépes statisztika összehasonlítása közel ugyanazt az eredményt hozta. /Ld. melléklet/ Az orvosi könyvek és a gazdaság, kereskedelem iránti érdeklődés a kölcsönzés szerint viszont jóval nagyobb, mint a számítógépes nyilvántartásban. Ennek az a magyarázata, hogy az eredeti kérdőíven nem szerepeltek külön kiemelve ezek a csoportok, csak az

Eletkor szerinti megoszlás:

Eletkor	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesítés
6 év alatt	0 - 0.00%	0 - 0.00%	0 - 0.00%
6 - 14 évesek	28 - 1.39%	14 - 0.69%	42 - 2.09%
15 - 19 évesek	357 - 17.80%	291 - 14.51%	648 - 32.31%
20 - 29 évesek	210 - 10.47%	246 - 12.26%	456 - 22.74%
30 - 49 évesek	297 - 14.81%	391 - 19.50%	688 - 34.31%
50 - 59 évesek	44 - 2.19%	58 - 2.89%	102 - 5.08%
60 év felett	34 - 1.69%	38 - 1.74%	69 - 3.44%
Összesítés	970 - 48.37%	1035 - 51.62%	2005 - 100.00%

Munkakör szerinti megoszlás:

Munkakör	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesítés
Fizikai	47 - 2.34%	94 - 4.68%	141 - 7.34%
Szellemi	315 - 15.71%	464 - 23.14%	779 - 38.85%
Szakt munkás	189 - 9.42%	146 - 7.28%	335 - 16.70%
Tanuló	382 - 19.05%	267 - 13.31%	649 - 32.36%
Egyéb	37 - 1.87%	64 - 3.19%	101 - 5.03%
Összesítés	970 - 48.37%	1035 - 51.62%	2005 - 100.00%
Videoton dolgozók:	423 - 21.09%	541 - 26.98%	964 - 48.07%

/Csak a központi könyvtár felnőtt olvasóit vizsgálja./

Erdeklődés vizsgálat (a megjelölt témakörök alapján) :

No.	Témakör	Férfiak		Nők		Összesítés	
01.	család, otthon, szabadidő	121	2.56%	174	3.68%	295	6.25%
02.	kalandos és romantikus	183	3.87%	293	6.20%	476	10.05%
03.	fantasztikus könyvek	248	5.25%	133	2.81%	381	8.07%
04.	társadalmi és családregények	67	1.41%	172	3.64%	239	5.06%
05.	krimik és kisértethistóriák	162	3.43%	168	3.6%	330	6.99%
06.	háborús és katonatörténetek	180	3.81%	37	0.79%	217	4.59%
07.	életrajzok, önéletrajzok	92	1.94%	186	3.94%	278	5.89%
08.	történelmi könyvek	213	4.51%	236	5.00%	449	9.51%
09.	szex és szerelem	105	2.22%	111	2.37%	216	4.58%
10.	vidám, groteszk, abszurd	202	4.23%	222	4.70%	424	8.95%
11.	tudományok világa	234	5.04%	124	2.62%	358	7.67%
12.	művészetek világa	107	2.27%	170	3.60%	277	5.86%
13.	állatos könyvek	80	1.72%	77	1.63%	157	3.33%
14.	idegen nyelvű könyvek	10	0.21%	22	0.46%	32	0.67%
15.	egészségügyi, orvosi könyvek	1	0.02%	0	0.00%	1	0.02%
16.	sport	10	0.21%	2	0.04%	12	0.25%
17.	riportok, interjúk	1	0.02%	0	0.00%	1	0.02%
18.	mai, modern könyvek	3	0.06%	2	0.04%	5	0.10%
19.	utikönyvek, útleírások	10	0.21%	132	2.79%	232	4.91%
20.	nemzetközi élet, politika	6	0.12%	5	0.10%	11	0.23%
21.	számítástechnika	13	0.28%	16	0.33%	29	0.61%
22.	elektronika, technika	17	0.36%	17	0.36%	34	0.72%
23.	gazdaság kereskedelem	0	0.00%	0	0.00%	0	0.00%
24.	mezőgazdaság, állattenyésztés	24	0.50%	4	0.08%	28	0.59%
25.	népszokások, néprajz	2	0.04%	0	0.00%	2	0.04%
26.	egyéb	4	0.08%	1	0.02%	5	0.10%
Összesítés		2389	50.62%	2330	49.37%	4719	100.00%

Statisztika dátum: 1983. január 12. | K. A. SOFTWARE |

olvasói kérésekre kerültek fel a listára. A Bugyor programot a Fejér Megyei Könyvtáros 1987. évi 1. száma ismertette, mint kísérletet. Azóta szolgáltatásként működik a könyvtárban. A program kurrens tájékoztatásra is alkalmas. /Pl. milyen újdonságok vannak a számítástechnika területén, legújabb háborús- és kémtörténetek, milyen állatos könyvek vannak, stb./

Mivel a program az érdeklődési köröket az olvasók adataival együtt tartja nyilván, felhasználható rendezvények szervezésénél, egy adott témakörben kiállítás készítéséhez, stb. Az érdeklődési körök statisztikája támpontot adhat a beszerzéshez: mely témakörök irodalma a legkeresettebb, az igényekhez képest megfelelő-e a könyvtár választéka. A központi könyvtár felnőtt olvasóira vonatkozóan megmutatja - a hagyományos statisztikához hasonlóan - az olvasók nem, életkor és foglalkozás szerinti megoszlását, s azt is, hogy melyek a nők és férfiak kedvelt olvasmányai.

Milyen szolgáltatásokat vesznek igénybe? A könyvek kölcsönzése mellett évek óta igen keresettek a folyóiratok is. /A legfrissebb számok kivételével valamennyit kölcsönözzük./ A folyóiratok forgását figyelve megállapítható, hogy a felnőtt kölcsönzőben levő folyóiratok 80 %-át kölcsönzik. A "sláger" folyóiratok mellett /Burda, Lakás-kultúra, Képes Hét, Rakéta, IPM/ igen sokan olvassák az ELO-t /Elektronik für Praxis und Hobby/, a Figyelőt, a Históriat, a Delta Impulzust, a Magyar Elektronikát, a Mikroszámítógép Magazint, a Rádiótechnikát, a nyelvtanulók a Daly Newst. A folyóiratok kölcsönzését nyilván tartásban rögzítjük. Tervezünk egy felmérést arra vonatkozóan is, hogy a meglévőkön kívül milyen egyéb folyóiratokra lenne érdeklődés. /A folyóirat árakat figyelve nem mindegy, hogy mire fizet elő a könyvtár, illetve a lehetőség szerint mit járát több példányban./ A szakmunkástanulók körében igen népszerűek a technikai újdonságokat közlő folyóiratok, ezért a zeneműtárba elsősorban ezek kerültek, amelyeket leginkább helyben olvasnak, zenehallgatás mellett.

1987-ben jelentősen emelkedett a kölcsönzött dokumentumok száma /9 ezer dokumentummal/. A növekvő árak mellett biztosan hozzájárult ehhez az is, hogy még több fajta dokumentumot tettünk kölcsönözhetővé.

1986-tól kölcsönözhető a hanglemezek egy része és a kották. Idén indult meg a diafilmek, az irodalmi kazetták, a hangos könyvek kölcsönzése, és tervezzük egy kölcsönözhető video és CD lemez állomány kialakítását is.

Az audióvizuális dokumentumok forgalmának eddigi tapasztalatai a következők: a kölcsönözhető hanglemezek között a meselemezek mellett a komolyzene aránya magasabb, mint a helyben hallgatásnál. Az irodalmi kazetták iránt eddig nagyobb volt a kereslet, mint a hangos könyvek iránt - utóbbiakat kicsit hosszúnak találták. Természetesen ezt az új szolgáltatást még "be kell járítani".

A térítéses szolgáltatásoknál az átjátszások nagy hányada nyelvlecke és könnyűzene. Igen népszerű az ún. "egyéni munkahely" használata a zenei részlegben, ahol a látogatók saját maguk készíthetik a felvételt hozott vagy könyvtári anyagból. A diafilmek mintegy 30 %-a forog, elsősorban a gyerekek

között.

A zeneműtár elmúlt évi forgalmi adatai bizonyítják, hogy a friss információk mellett a technikai eszközök adják a legnagyobb vonzerőt a mai könyvtárakban. /Helyben hallgatók száma: 7 653, átjátszást kérőké: 505, egyéni munkahely + Yamaha orgonát igénybe vevőké: 1 517, a videózók száma: 1 910 fő volt./ A zeneműtár elmúlt évi bevétele 50 000,- Ft volt, az országos átlagnál lényegesen alacsonyabb díjtételek mellett.

Kit, milyen rendezvény érdekel? A rendezvények, klubok kialakításánál is megpróbáltuk az olvasói igényeket szem előtt tartani. A magyar és az egyetemes történelem eseményei iránti megnövekedett érdeklődés hívta életre a felnőttek számára szervezett História Klubot, a gyerekek részére a Csatázzunk ólomkatonákkal! sorozatot. A vállalati intenzív nyelvoktatáshoz kapcsolódnak a társalgási nyelvklubok, s az idegen nyelvű filmek mozija. Az iskolai nyelvoktatást segítik a gyerek nyelvklubok. Ezekkel a rendezvényekkel olyan újabb rétegeket /történelem tanárok, műszaki értelmiség/ vontunk be a könyvtár látogatói körébe, akik eddig nem keresték fel könyvtárunkat. Tapasztalataink szerint leginkább olyan programokat látogatnak szívesen, ahol közvetlenül hasznosítható ismereteket szerezhetnek, illetve a gyerekek hasznosan tölthetik el a szabadidejüket /játsszóház, számítástechnikai grafika stb./.

Az eddig leirtakkal megpróbáltunk arra válaszolni, hogy kik keresik fel a Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárát és milyen céllal.

Következő - még izgalmasabb - vizsgálódás tárgya az lehetne, hogy kik azok, akik kívül esnek hatókörünkön, miért nem veszik igénybe könyvtárunk szolgáltatásait azok, akiknek ez a lehetőség leginkább adott.

Beniczky Péterné

A hátrányos helyzetű olvasókért

Dunaújvárosban

1981 a szellemi és testi fogyatékosok nemzetközi éve volt. Ekkor irányult a figyelem erőteljesebben a könyvtárakban is a testi és szellemi fogyatékos emberekre.

Ebben az évben indította az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtár-tudományi és Módszertani Központja azt a tanfolyamát, amelynek témája a hátrányos helyzetű olvasókkal való foglalkozás. Könyvtárunkból Tóth Jánosné - könyvtárunk akkori olvasószolgálati csoportvezetője - vett részt ezen a tanfolyamon, aki azután megszervezte a "hangoskönyvtárat" a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége segítségével, majd a könyvek házhoz szállítását mozgáskorlátozottaknak, öregeknek, betegeknek.

Az új szolgáltatás megszervezésekor első lépésként a Dunaújvárosi Hirlapban adtunk hirt tervezett vállalkozásunkról, majd felvettük a kapcsolatot a Mozgássérültek Fejér Megyei Szövetségének dunaújvárosi alapszervezetével és a Városi Tanács Egészségügyi Osztályával. Megkaptuk a városban élő mozgássérültek és a házi szociális gondozásban részesülők névsorát és címét. Válaszlevelezőlappal ellátott levélben kerestük meg őket, felajánlva segítségünket. A válaszlevelezőlapon tájékoztatást adtunk állományunk összetételéről is. Az őket érdeklő témaköröket aláhúзва küldték vissza a levelezőlapokat. A beérkezett igényeket figyelembevéve két könyvtáros kolléganő kapta a feladatot, hogy havonta egyszer felkeresse otthonukban mozgáskorlátozott olvasóinkat, s cserélje a könyveket.

A házhoz szállítás hat éve folyamatos. Általában 10-15 között ingadozik azoknak a száma /idősek, betegek/, akiket az MMK gépkocsijával keresünk fel. Szinok Gáborné, aki a kezdetektől végzi ezt a munkát, készíti össze a kb. 20 könyvből álló csomagokat. Már ismeri házi olvasóinak izlését, s erre támaszkodik a válogatásban. Természetesen vannak olyanok is, akik maguk készítenek listát az óhajtott könyvekről. A könyvek cseréjekor szóba kerülnek a személyes gondok is. Tanácsra, de leginkább meghallgatásra szomjaznak olvasóink. Vannak közöttük olyanok is, akiknek - az orvoson, ápolónőn kívül - a külvilággal való egyetlen kapcsolatát a könyvtáros látogatása jelenti. Két és fél évig

jártam az idős, rokkant olvasóinkhoz én is, de azóta a könyvtáron belül más munkakörbe kerültem.

A központi könyvtáron kívül a Ságvári Fiókkönyvtárunk is végzett ilyen munkát. Pár évig járt ki egyik nyugdíjas könyvtárosunk két házhozkötött olvasójához. A két régi olvasó meghalt, újak pedig ilyen igényekkel nem jelentkeztek.

A személyes találkozásokon kívül más formában is gondoskodunk időseink könyvvel való ellátásáról. Városunkban van szociális otthon, öregek háza, ahol az öregek napközi otthona is működik.

A szociális otthonban évekig működött letéti könyvtárunk, de ezt megszüntettük, mivel az otthon melletti házban működik a jól felszerelt kertvárosi fiókkönyvtárunk. Ide kijárni mindenkor érdekes programot jelent a bent lakó idős embereknek. A felszámolásra került letéti könyvtár állományát, közel kétszáz kötetet, jóváírással a szociális otthonnak ajándékoztuk. Ez az állomány túlnyomó részt szépirodalmi művekből, kézimunkakönyvekből állt. Reméljük, s úgy tudjuk, hogy az idős olvasóinknak könnyű volt a változást megszokni, hiszen a szomszédos fiókkönyvtárba már régebben is átjárt 4-5 bentlakó.

Az öregek otthona új létesítmény Dunaújvárosban. Ide azok költözhetek, akik leadták a tanácsnak városban lévő lakásukat. Az itt lakók anyagi körülményei sokkal jobbak, mint a szociális otthonban lakóké. Számukra elérhetőbbek a kulturális javak, de egy letéti könyvtárra ott is szükség volt. Tavaly alakítottunk ki ott egy 175 könyvből álló kis letéti könyvtárat. A könyveket üveges szekrényben helyeztük el. A kölcsönzést az egyik gondozónő végzi. Hétfő kivételével naponta 1-től 4 óráig van a nyitvatartás. Az állomány itt is főleg képeskönyvekből, szépirodalomból, kézimunkakönyvekből, útleírásokból áll. Megszerették ezt a szolgáltatást az itt lakók, de az öregek napközi otthonába járók is kölcsönöznek innen. Ebben az épületben kapott helyet ugyanis az öregek napközi otthona.

A kórházban fekvő betegek könyvvel való ellátása régóta megoldott a városban. A Fejér Megyei Könyvtáros 1984/2. számában Sudár Ivánné irt cikket "A betegek könyvtári ellátottsága Fejér megye egészségügyi intézményeiben" címmel, amelyben a dunaújvárosi helyzettel is foglalkozott 1952-től 1984-ig.

A tavalyi évig ideális körülmények között működött a kórházi letéti könyvtárunk. Két tiszteletdíjas könyvtáros - egyébként egészségügyi dolgozó - látta el a munkát. Az EKG szakrendelőben volt a letéti könyvtár, ahol szinte majdnem minden beteg megfordult. A fekvő betegekhez pedig kiskocsin szállították a könyveket.

Tavaly sajnos megváltozott a helyzet. Az EKG szakrendelőben csak nagyon kevés könyv maradhatott. Legnagyobb része felkerült a kórház 6. emeletére egy ablaktalan helyiségbe. A két könyvtáros közül csak egy maradt, aki

kézben viszi a cserélendő könyveket a földszintre. Sajnos a költözködés nem tett jót a kórházi könyvtárügynek. Ezen a helyzeten változtatni kell, de csak a kórház illetékes a megoldásban.

Letéti könyvtárunkon kívül más módon is igyekszünk olvasnivalót juttatni a betegeknek. A kórház gyermekosztályának már kétszer ajándékoztunk jelentősebb mennyiségű könyvet a gyermekkönyvtár fölős példányaiból.

Vak és csökkentlátó olvasóinkra számítva járattuk a pontirásos /Braille-írásos/ Vakok Írása című hetilapot. A pontirást nagyon kevesen ismerik, ezért egyelőre kevés az érdeklődők száma.

1982-ben kaptunk a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségétől 38 irodalmi művet hangkazettára olvasva. A Dunaújvárosi Hírlapban megjelentetett tudósításban számoltunk be arról, hogy most már hangosított formában is hozzá lehet jutni könyvekhez. Az örömmel fogadott új szolgáltatásunk iránt ma már kissé megcsappant az érdeklődés. Tizen kezdtek kölcsönözni tőlünk, de lemorzsolódtak, s tavalyra már csak ketten maradtak. Ennek oka az volt, hogy a "hangoskönyvtárunk" nem gyarapodott.

1987 nyarán azonban nagy mennyiségű hangkazettát kaptunk ajándékba a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtártól. Ezek a Magyar Rádió és Hungaroton közös kópiatárában jelentek meg. Rádiójátékokat, rádióban elhangzott előadásokat tartalmaznak a felvételek. Állományunk 150-re szaporodott, amelyről már érdemes volt egy füzetkatalógust készíteni.

1987 októberében indult a Munkásművelődési Központban a Csökkentlátók Klubja Medvegy Zsuzsa népművelő szervezésében. Az alakuló találkozóra én is elmentem, s az ott megjelent tagoknak beszámoltam könyvtárunk "hangoskönyvtáráról", szolgáltatásainkról. A Városi Tanács egészségügyi osztályától és a megyei könyvtártól pedig megkaptuk a városban lakó vakok és csökkentlátók névsorát és lakcímét. Levélben tájékoztattuk őket is erről a szolgáltatásunkról, s mellékelve megküldtük nekik a "hangoskönyvek" füzetkatalógusát arra számítva, hogy a vakkal, csökkentlátóval együtt élő, látó családtag jelentkezik nálunk a felmerülő igényekkel. Ez többé-kevésbé be is vált. Azóta öt új taggal szaporodott csökkentlátó olvasóink száma, akik rendszeresen kölcsönöznek is.

Teljesen elégedettek azonban mégsem lehetünk. Ugyanis kimaradtak szolgáltatásunkból a legjobban rászorulóknak, a legelesettebbek. Ők azok a vak és csökkentlátó idősök, akiket családjuk nem támogat, vagy nincs is családjuk. Szinte megoldhatatlan számukra az utcai közlekedés, és nem tudnak kazettás magnót sem venni.

Tennivalóink ebből a helyzetből következnek. Hiszen tudjuk, hogy lenne igény erre a szolgáltatásunkra. Azon kell munkálkodnunk, hogy kazettás magnóhoz juttassuk az arra rászorulókat, legalább kölcsönzés formájában.

Az Állami Ifjúsági és Sporthivatal és a Fejér Megyei Tanács Ifjúsági és Sportosztálya irt ki egy pályázatot 10 db sétálómagnóra /2000 Ft/db/ és a hozzávaló 10 db hálózati adapterre /összesen 6000 Ft/. Ezt a lehetőséget megpályáztuk a Csökkentlátók Klubja számára. Ha ezt a pályázatot sikerülne elnyerni, megoldódna a legrászorultabbak ellátása. A hangkazettákért

pedig be sem kellene jönniük a könyvtárba, mert egyúttal ki tudnánk vinni a mozgáskorlátozottak könyveivel együtt.

"Hangoskönyvtár" állományunk gyarapításáról tudunk gondoskodni, részben a megyei könyvtárból, részben a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége könyvtárából.

Ha el is múlt a testi és szellemi fogyatékosok nemzetközi éve, a hátrányos helyzetüekről való gondoskodás nem múlhat el. Könyvtárunk továbbra is feladatának tekinti azt a szolgálatot, amit az emberi humánus jegyében meg kell tennie.

Kondorné Mrázik Katalin

Kass János

könyvillusztrációi

A Videoton József Attila
Művelődési Ház és Könyvtár
ünnepi könyvheti kiállítása
mehívójának borítója

„Szünidei olvasmányélményeim” avagy mit olvasnak, mit ajánlanak olvasásra a gyerekek

A Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, a Magyar Rádió, a Magyar Úttörők Szövetsége, a Könyvértékesítő Vállalat, valamint a közművelődési könyvtárak által 1986 nyarán meghirdetett pályázat célja a gyermekek figyelmének felkeltése és ösztönzése, a kortárs magyar írók könyveinek megismertetése, valamint a gyermekolvasók véleményének megismerése.

A pályázat több fordulóban zajlott. A gyermekek első feladata az volt, hogy "Szünidei olvasmányélményeim" címmel fogalmazást készítsenek valamely kedvenc olvasmányukról, verseskönyvükről. Ehhez segítségül néhány kérdést tartalmazott a pályázati felhívás. Például:

- Mi tetszett /vagy nem tetszett/ ebben a könyvben a legjobban?
- Mi az amire még 10 év múlva is emlékezni fogsz ebből a könyvből?
- Ha barátodnak ajánlanád, mit mondanál?

A pályázat második fordulójában a könyvélményekről szóló legérdekesebb beszámolók "szerzőit" meghívták a gyermekkönyvhéten - a fővárosban és a megyékben - rendezett irodalmi vetélkedőkre. Fejér megyében 1986. december 13-án került sor a vetélkedőre. /Ld. Fejér Megyei Könyvtáros 1986/2. 45. p./

A résztvevők érdekes feladatok megoldásával adtak számot tájékozottságukról a szépirodalom és az ismeretterjesztő irodalom területén.

Az izgalmas játék két győztese /Gajdó Ágnes és Buczkó Balázs/ vett részt a Magyar Rádió országos vetélkedőjén.

A feldolgozott pályázatok tükrözik a résztvevők érdeklődését, talán képet adva ennek a korosztálynak olvasási szokásairól, érdeklődéséről is. Számos - a témában - neves kutató dolgozta fel már különböző tanulmányokban ezt a témát. Az általuk publikált eredményeket és módszereket figyelembe véve próbáltuk mi is megfogalmazni a pályáamunkák olvasása közben, s az azóta szerzett tapasztalatainkat.

Hosszasan sorolhatnánk azokat a kedvezőtlen tényezőket, amelyek gyermekeinket elvonják a könyvtől. Ennél azonban sokkal fontosabb a mi helyzetünkben az, hogy igyekszünk olyan szellemi kapcsolatot kialakítani

olvasóinkkal, amelyben érzik, hogy a könyvtáros figyel rájuk, a gyermek-könyvtár pedig olyan hely, ahol szabad kérdezni, és ahol tanácsot is kaphatnak. Ismertek azok a pszichológiai vizsgálatok, amelyek bizonyítják, hogy a 10-14 éves gyerekek irodalmi izlése, kultúrája még kialakulatlan, ezért a könyvtárosoknak mindig a fejlettség különböző fokain álló személyiségeket kell figyelembe venniük.

A más-más alkatú gyerekek olyan olvasnivalót kapjanak kezükbe, ami nekik /és éppen nekik/ szól, fejlesztő hatású, képzeletindító.

Az említett pályázat egy kicsit fokmérője is lehetett munkánknak, hogy láthattuk, olvasóink mennyire kérnek, kapnak, illetve veszik igénybe segítségünket a könyvválasztás során.

A nemek szerinti megoszlás a lányok javára fokozott eltolódást mutatott, ami természetes, bár nem feltétlenül szükséges jelenség. A "lányos" tevékenységrendszerhez inkább illeszkedik az olvasás, az élmények leírása, illetve a fiúk kisebb arányban vállalkoznak arra, hogy gondolataikat írásban is rögzítsék. A tanulók osztályonkénti megoszlását egyenletesnek tekinthetjük, amit a könyvtári látogatók életkori megoszlásáról is elmondhatunk.

A pályázók széles körből választották fogalmazásaik témáját, sajnos verseskötetet nem választott egyikük sem. Ebben a korosztályban a kölcsönzött könyvek között is alacsony a verseskötetek száma, ők főként iskolai feladathoz kapcsolódóan keresnek verseket.

A könyvválasztáshoz könyvtárunk csak indirekt módon igyekezett ajánlani, hogy minél szabadabban érvényesüljön a pályázók elképzelése. Kortárs magyar szerzők műveiből készítettünk kiállítást a pályázat kiírásához. A gyerekek azonban inkább korábbi élményeikre támaszkodtak, illetve egymásnak javasoltak különböző műveket, kevesen kértek tanácsot. Nem hagyható figyelmen kívül az a szempont sem, hogy sok olvasó választotta a következő tanév kötelező, illetve ajánlott olvasmányát. Talán a mai világ praktikusságra törekvésének ez is egyik megnyilvánulása!? Az egyik legszembetűnőbb példa Gárdonyi Géza Egri csillagok című műve, amelyet többen választottak, közülük egy volt nyolcadik osztályos, a többiek hatodik osztályos tanulók. A nyolcadikosok egy része Tatay Sándor Puskák és galambok című művéről írt, tehát ők is a tanév során feldolgozásra kerülő művet választottak. Az azonban öröndetes, hogy a klasszikus és romantikus szerzők ismét népszerűek, több Jókai regény volt forrása érdekes fogalmazásoknak.

Viszonylag nagy számban szerepeltek a választott könyvek között az úgynevezett "Pöttyös" és "Csikos" könyvek, amit a szakirodalom általában a kevésbé értékes gyermekirodalom körébe sorol. Ezeknek a könyveknek azonban nagy a népszerűségük.

Talán az olvasmány témája, az érzelmi motívumok kerülnek előtérbe a választás során, az esztétikai motívumokkal szemben: Szilvási Lajos: Kamaszok, Egymás szemében; Lakner Artur: Édes mostoha; Bredberg: Katrin professzor; Cavanna: Mintha nővérek lennének.

Természetesen az új értékes gyermekirodalom szerzőinek művei is

szerepelnek a pályázat fogalmazásaiban pl.: Szabó Magda, Csukás István, Tatay Sándor, Hegedüs Géza művei.

A fiúk könyvválasztásait természettudományos érdeklődésük mellett a kalandos, fiúknak szánt lektűrirodalom egy-egy alkotása határozza meg. Nagy számban olvasták pl. Karl May: A Medveölő fia, Winnetou, Az ezüst tó kincse; illetve Mándy Iván Robin Hood című könyvét.

A fantasztikus irodalom sem maradt ki a választott könyvek sorából, ezek a művek inkább egyes részleteikben ragadták meg a gyerekek fantáziáját és ennek kapcsán irták le saját fantasztikus vágyaikat, kívánságaikat.

A fogalmazások minőségét tekintve kiderült, hogy a színvonalas műveket olvasó gyerekek között is sokan félig vagy felületesen olvasták el a könyveket, bár tartalmukra emlékeznek, véleményt nem tudnak alkotni róluk.

A pályázat során kialakult képet jellemzőnek tekinthetjük még most is, sőt a szakirodalomban már évekkorábban megfogalmazódott az a tény, hogy a gyerekek egyre kevesebb időt fordítanak olvasásra. Nap mint nap alkalmunk van ezt tapasztalni. Sokszor jönnek úgy a gyerekek, amikor hozzák vissza a könyveket, hogy nem szeretnék újabbat választani, mert "most nincs idejük olvasni". Ilyenkor igyekszünk azért számukra ajánlani legalább egy olyan könyvet, amit érdemes elolvasni, hiszen ennyi talán még belefér túlhajtott életritmusukba.

A videokazetták megjelenésével egyidőben ugrásszerűen nőtt látogatóink száma, akiknek zöme azonban az új szolgáltatásért jött a könyvtárba. Sokan az olvasást kívánták helyettesíteni, főleg a kötelező olvasmányok esetén, a filmváltozat megnézésével.

Érdekes kérdés, hogyan választanak könyvet könyvtárunk látogatói? Sajnos elég kevesen kérik segítségünket a választás során, inkább iskolai feladat megoldásakor, illetve egy-egy konkrét könyv megkereséséért fordulnak hozzánk.

A megkérdezettek közül K. Norbert nyolcadik osztályos olvasónk úgy gondolja, hogy sokkal nagyobb élmény az, ha ő maga, önállóan búvárkodhat a könyvek között. De az olyan lehetőség hasznos lenne, amikor a könyvtár új könyveiről kaphatnának tájékoztatást. Már ez a korosztály is érzi és kritizálja azt a tényt, hogy a könyvek könyvesboltban való megjelenése után több hónap telik el, míg a könyvet a könyvtárban kölcsönözhetik. Az új könyvek ismertetése emiatt is fontos lenne.

Gyakran választanak a gyerekek - főleg akik együtt járnak rendszeresen könyvtárba - egymásnak ajánlott könyveket. A lányok szívesen olvassák ugyanazt a könyvet, ha barátnők, ők egymás között meg is beszélnek az olvasottakat. Egy VI. osztályos kislány, Sz. Adrienn véleménye szerint azért jó ha együtt jönnek a barátnőjével a könyvtárba, mert így jobban megismerik egymást, és talán egy könyv, ami neki igazán nem tetszett, a barátnője izlését ismerve, az ő számára érdekes, jó olvasmány lenne. Főleg a

korosztályukról szóló könyveket keresik, pl.: Kende Sándor: Lusta Emmi és a szerelem, Janikovszky Éva: Aranyeső, Hercikova: Andersen kisasszony, Fehér Klára: Mi szemüvegesek, Christine Nöstlinger: Órarend randevúval.

A családok felbomlása, a konfliktusok, az iskolai élet mind-mind olyan téma, amelyekről szívesen olvasnak, hiszen többen találkoznak súlyos problémákkal a maguk életében. Pl. Ambrus Sándor: Tetszik tudni, mi már egyszer elváltunk, Mezey Katalin: Lyukak az osztálykönyvben, Kerr: Duci és a heroin.

Nagy sikert aratnak a serdülők körében a Piknik-sorozat könyvei: Sue Townsend: A 13 és 3/4 éves Adrian Mole titkos naplója, Sue Townsend: Adrian Mole újabb kinszenvedései, Mischa de Vreede: 13 éves lány vagyok, Katherine Paterson: A Nagy Gilly Hopkins.

A serülők, akik olvasták ezeket a könyveket, azért tartják jónak, mert az ő korosztályukról, saját problémáikról szólnak. Olyan kérdések is szóba kerülnek bennük, amelyek számukra fontosak, de nem tudják mással megbeszélni.

A fiúk közül többen elmondták, hogy a fordulatokban gazdag, izgalmas könyveket szeretik, a leíró részeket gyakran átugorják.

Egy olvasónk F. Ákos, aki VIII. osztályos, a technikai érdekességek, az új találmányok iránt érdeklődik, azért olvas fantasztikus könyveket nagy számban, főleg Nemere István könyveit, mert ezekből próbál ötleteket gyűjteni, illetve ezek megvalósításához választ megfelelő könyveket az ismeretterjesztő irodalomból.

A gyermekek állatszeretete közismert, a városi életmód talán ezt még inkább felfokozza. Akiknek nem lehet valamilyen kisállata, az legalább a könyveken keresztül szeretne megismerkedni velük. A gyermekkönyvtár olvasói közt sok a kutyatulajdonos, többen közülük barátok is, így egymásnak ajánlják a különböző szakkönyveket. Szívesen mesélnek kedvencükről, az állattartás örömeiről és gondjairól.

A számítógépekkel foglalkozó könyvek is a legkeresettebbek közé tartoznak. A gyerekek tájékozottsága a téma irodalmában, meglehetősen széleskörű. Sokan tagjai számítógépes szakköröknek, illetve rendelkeznek saját géppel. Ezeknek a gyerekeknek az igényeit nehezen tudjuk maradéktalanul kielégíteni, még a felnőtt könyvtár állományának segítségével sem, mert egy időben olyan sokan kérik, hogy nem rendelkezünk elegendő példányszámmal. K. Gábor rendszeresen keres könyveket számítógép programok írásához.

H. Gábor VII. osztályos olvasónk elmondta, hogy ő egy-egy íróval szeret részletesen megismerkedni. Miután egy könyvét elolvasta és ez olyan volt, ami tetszett neki, utána ettől az írótól választ újabb könyvet. Így ismerkedett meg Jules Verne több könyvével, "új felfedezettje" most Móricz Zsigmond.

Ő is azok közé az olvasóink közé tartozik, aki úgy érzi kevés az idejük a gyerekeknek arra, hogy kedvük szerint olvassanak, mert sok esetben az iskolai munkához szükséges könyvek olvasását kell előnyben részesíteni, kevés szabadidejükben.

Egyre több azoknak a felső tagozatosoknak a száma, akik a katalógusban böngészve választanak maguknak könyvet. Van, aki azért teszi, mert így az adott tudományág könyvtárunkban található valamennyi könyvét át tudja tekinteni, míg esetleg a polcon nem találná meg valamennyit. Óvatos erőszakkal próbáljuk segítségünket felajánlani, hogy minél előbb eljussanak a katalógus használatához.

A feladat ami még a könyvtárosokra vár: az olvasott művekről való beszélgetés, a könyvtárat rendszeresen látogató gyerekek csoportjának könyvajánlás, beszámoló olvasmányélményeikről. A gyermekkönyvtár egyszerre játszóhely, tanuló- és dolgozószoba, ahogy életkoruknak ez nálunk meg is felel. A gyermekkönyvtárosi munka éppen ezekért a legtöbb azonnali eredménnyel kecsegtető terület egy könyvtárban. A feladat - amiről soha sem szabad megfélemedkezni - cseppet sem kevés: felnőtt olvasókat nevelni.

Kálmánné Heim Ágnes

Berkes Péter író,
a Kölyök című gyermeklap főszerkesztője
a lovasberényi községi könyvtárban

FEJÉR MEGYE TELEPÜLÉSEINEK

S c s z á m	Város, község	Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főfelhasználó könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/		Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periódikumok példányszáma
						eredeti költség- vetésből	össze- sen			
1.	Megyei Könyvtár	-	1	2 160	31	1 185 291	1 555 942	13 857	243 842	1 110
2.	Városi Könyvtár	-	13	1 230	20	802 015	813 167	11 711	216 408	722
	Székesfehérvár összesen	109 060	14	3 390	51	1 987 306	2 369 109	25 568	460 250	1 832
3.	MÓR-Felsődobos	14 453	4	590	13	282 174	294 045	3 675	96 687	290
4.	SÁRBOGÁRD-Pusztagegres	12 795	5	465	9	155 000	171 379	2 736	62 015	150
5.	BICSKE-Csabdi-Óbarok	12 724	6	515	7	175 314	182 904	3 231	63 559	171
6.	Balatonbózsok ENYING-Leshegy - Mátyásdomb	8 166	4	371	3	60 884	67 616	1 149	27 726	50
7.	VELENCE - Kápolnásnyék - Nadap - Sukoró	8 143	6	368	2	51 770	72 170	1 566	30 515	40
8.	ERCSI	7 844	1	143	2	65 183	65 183	993	18 858	59
9.	GÁRDONY - Agárd - Dinnyés	7 550	3	288	3	90 000	111 240	1 636	25 280	75
10.	POLGÁRDI - Füle	6 904	2	167	1	57 867	59 267	942	20 510	62
11.	CSÁKVÁR - Bodmér Vértesszőlős	6 071	3	216	2	66 947	71 464	1 039	25 420	69
12.	PUSZTASZABOLCS	5 912	1	88	1	35 950	35 950	646	11 812	35
13.	SZABADBATTYÁN - Kőszárhegy Urhida	5 670	3	161	1	51 970	51 970	700	12 924	44
14.	LAJOSKOMÁROM - Mezőkomárom Szabadhidvég	4 756	3	210	-	45 000	54 000	1 104	22 566	34
15.	CECE - Sáregres - Vajta	4 676	3	256	1	50 000	57 421	902	20 579	40
16.	SEREGÉLYES - Szőlőhegy	4 671	2	141	1	33 277	33 277	639	12 639	17
17.	MEZŐFALVA	4 632	1	130	2	47 397	47 397	848	19 610	50
18.	MARTONVÁSÁR	4 367	1	115	1	61 713	62 663	926	15 419	75
19.	LEPSÉNY - Mezőszentgyörgy	4 179	2	92	-	34 635	34 635	556	15 203	9
20.	ABA - Belsőbáránd	3 995	2	99	-	22 078	22 228	392	9 259	14

KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁRI ELLÁTÁSA 1987-BEN

S o r s z á m		FORGALMI ADATOK					V I S Z O N Y S Z Á M O K										
		A beiratkozott olvasók száma	A látogatások száma összesen	A kölcsönzött áll. egységek száma összesen	A 14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóellátottság áll. egység/olvasó	Olvasóérdeklődés kölcs. áll. egys. / olvasó	Beszerezési kvóta költségvetési Ft/lakos	Beszerezési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerez. áll. egys. átl. ár Ft/beszerezett áll. egys.	Egy olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 lakos	Alapterület kihaszn. m ² /100 olvasó
1.	7 480	76 896	160 949	1 661	16 360	25 477	1,5	6,9	32,6	21,5	10,90	14,30	112,30	10	2,0	28,9	113
2.	11 429	116 875	229 449	5 711	64 776	103 173	2,0	10,5	18,9	20,1	7,40	7,50	69,40	10	1,1	10,8	176
	18 909	193 771	390 398	7 372	81 136	128 650	4,2	17,3	24,3	20,6	18,20	21,70	92,70	10	3,1	17,9	136
3.	3 195	32 816	69 223	1 495	16 505	28 730	6,7	22,1	30,3	21,7	19,50	20,30	80,00	10	4,1	18,5	164
4.	2 264	20 684	54 933	1 132	12 616	26 118	4,8	17,7	27,4	24,3	12,10	13,40	62,60	9	3,6	20,5	133
5.	2 404	31 167	60 065	971	14 096	20 584	5,0	18,9	26,4	25,0	13,80	14,40	56,60	13	4,0	21,4	123
6.	927	10 398	16 454	504	6 096	6 680	3,4	11,4	29,9	17,7	7,50	8,30	58,80	11	4,5	40,0	75
7.	1 011	5 616	13 601	489	3 461	5 873	3,7	12,4	30,2	13,5	6,40	8,90	46,10	6	4,5	23,5	83
8.	868	7 433	18 820	474	4 531	9 590	2,4	11,1	21,7	21,7	8,30	8,30	65,60	9	1,8	16,5	132
9.	1 704	14 441	32 385	654	8 168	10 918	3,3	22,6	14,8	19,0	11,90	14,70	68,00	8	3,8	16,9	88
10.	930	8 061	23 786	508	4 740	11 733	3,0	13,5	22,0	25,6	8,40	8,60	62,90	9	2,4	18,0	123
11.	737	8 920	18 572	309	5 073	8 354	4,2	12,1	34,5	25,2	11,00	11,80	68,80	12	3,6	29,3	118
12.	675	4 642	12 865	401	3 251	7 812	2,0	11,4	17,5	19,0	6,10	6,10	55,70	7	1,5	13,0	134
13.	1 075	10 697	30 820	442	6 068	17 176	2,3	19,0	12,0	28,7	9,20	9,20	74,20	10	2,8	15,0	80
14.	560	7 461	18 082	338	4 476	8 878	4,7	11,8	40,3	32,3	9,50	11,40	48,90	13	4,4	37,5	107
15.	780	9 368	17 834	361	5 362	9 231	4,4	16,7	26,4	22,9	10,70	12,30	63,70	12	5,5	32,8	80
16.	550	5 793	18 752	352	4 029	12 750	2,7	11,8	23,0	34,1	7,10	7,10	52,10	11	3,0	25,6	90
17.	926	10 357	21 459	528	5 343	9 443	4,2	20,0	21,2	23,2	10,20	10,20	55,90	11	2,8	14,0	151
18.	665	11 603	13 636	368	7 302	6 619	3,5	15,2	23,2	20,5	14,10	14,30	67,70	17	2,6	17,3	134
19.	395	2 398	8 899	252	1 754	5 676	3,6	9,5	38,5	22,5	8,30	8,30	62,30	6	2,2	23,3	165
20.	299	2 704	5 834	170	1 862	3 468	2,3	7,5	31,0	19,5	5,50	5,60	56,70	9	2,5	33,1	94

S o r s z á m	Város, község	Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtér - alapterülete m ²	Főfoglalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/		Az év folyamán leltártá- vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periódikumok példányszáma
						eredeti költség- vetésből	össze- sen			
21.	RÁCALMÁS - Kulcs	3 822	2	104	1	25 715	25 715	503	11 903	41
22.	BODAJK	3 800	1	150	1	43 540	48 795	722	12 170	37
23.	PERKÁTA	3 761	1	260	2	55 680	60 676	642	13 860	94
24.	MEZŐSZILAS - Igar Vámszőlőhegy	3 615	3	315	-	35 000	36 672	549	18 526	11
25.	ELŐSZÁLLÁS - Kisszentmiklós	3 587	3	203	1	35 000	47 416	786	14 697	31
26.	ADONY	3 446	1	102	1	25 000	37 974	624	13 164	53
27.	ETYEK	3 214	1	158	1	34 148	38 755	617	15 059	38
28.	SÁROSD	3 203	1	98	1	23 093	23 093	312	10 106	12
29.	BAKONYCSERNYE - Béketelep	3 195	2	94	1	24 726	24 726	408	12 605	30
30.	NÁDASDLADÁNY - Jenő	2 891	2	113	-	24 460	24 460	415	10 517	6
31.	RÁCKERESZTUR	2 813	1	32	-	10 000	10 657	204	4 774	-
32.	SÁRSZENTMIHÁLY - Sárkeszi	2 779	2	104	-	24 944	24 944	487	8 628	7
33.	NAGYVENYIM	2 776	1	83	1	28 353	28 353	549	10 057	14
34.	KÁLOZ	2 684	1	80	1	19 905	21 105	399	13 400	10
35.	LOVASBERÉNY	2 623	1	54	-	12 867	14 132	275	6 239	10
36.	BARACS - Apátszállás	2 585	2	76	1	36 000	70 190	1 351	13 558	38
37.	BARACSKA	2 533	1	33	-	11 482	11 482	174	5 543	-
38.	KISLÁNG	2 481	1	91	1	25 310	25 310	385	9 486	50
39.	IVÁNCSA	2 474	1	72	1	26 320	26 320	466	9 017	31
40.	PUSZTAVÁM	2 470	1	125	-	23 947	25 446	451	10 968	10
41.	DÉG	2 458	1	100	-	18 155	18 155	343	10 389	15
42.	TORDAS - Gyúró	2 259	2	29	-	33 974	35 295	740	9 773	2
43.	SOPONYA	2 253	1	40	-	6 035	6 035	107	5 611	5
44.	PÁKOZD	2 206	1	56	-	21 839	21 839	359	8 319	8

Sorszám	FORGALMI ADATOK						V I S Z O N Y S Z Á M O K										
	A beiratkozott olvasók száma	A látogatások száma összesen	A kölcsönzött áll. egységek száma összesen	A 14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóellátottság áll. egység/olvasó	Olvasóérdeklődés kölcs. áll. egys./olvasó	Beszerzési kvóta költségvetési Ft/lakos	Beszerzési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerz. áll. egys. átl. ár Ft/beszerzett áll. egys.	Egy olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 lakos	Alapterület kihaszn. m ² /100 olvasó	Tárolási index áll. egys./m ²
				Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Olvasók által kölcsönzött áll. egys. száma											
21.	365	4 677	7 504	166	2 547	3 746	3,1	9,5	32,6	20,6	6,70	6,70	51,10	13	2,7	28,5	114
22.	452	3 609	5 399	249	2 292	2 551	3,2	11,9	26,9	11,9	11,50	12,80	67,60	8	3,9	33,2	81
23.	693	9 875	14 549	301	5 329	6 573	3,7	18,4	20,0	21,0	14,80	16,10	94,50	14	6,9	37,5	53
24.	657	4 598	9 530	339	3 280	5 752	5,1	18,2	28,2	14,5	9,70	10,10	66,80	7	8,7	47,9	59
25.	496	7 866	17 046	255	4 779	9 931	4,1	13,8	29,6	34,4	9,80	13,20	60,30	16	6,0	40,9	72
26.	443	2 682	5 454	290	1 874	3 275	3,8	12,9	29,7	12,3	7,30	11,00	60,90	6	3,0	23,0	129
27.	302	894	4 488	165	558	2 509	4,7	9,4	49,9	14,9	10,60	12,10	62,80	3	4,9	52,3	95
28.	482	3 828	8 157	315	2 632	4 714	3,2	15,0	21,0	16,9	7,20	7,20	74,00	8	3,0	20,3	103
29.	419	4 294	14 348	228	2 958	8 676	3,9	13,1	30,0	34,2	7,70	7,70	60,60	10	2,9	22,4	134
30.	381	3 595	8 506	229	2 358	4 884	3,6	13,2	27,6	22,3	8,50	8,50	58,90	9	3,9	29,7	93
31.	118	963	4 513	93	811	3 886	1,7	4,2	40,5	38,2	3,60	3,80	52,20	8	1,1	27,1	149
32.	160	1 062	2 947	95	681	1 681	3,1	5,8	33,9	18,4	9,00	9,00	51,20	7	3,7	65,0	83
33.	274	671	1 794	153	434	1 084	3,6	9,9	36,7	6,5	10,20	10,20	51,60	2	3,0	30,3	121
34.	120	647	1 275	54	343	627	5,0	4,5	111,7	10,6	7,40	7,90	52,90	5	3,0	66,7	168
35.	312	2 673	9 641	182	1 729	6 017	2,4	11,9	20,0	31,0	4,90	5,40	51,40	9	2,0	17,3	116
36.	669	8 268	13 008	285	5 920	7 529	5,2	25,9	20,3	19,4	13,90	27,20	52,00	12	2,9	11,4	178
37.	203	2 475	6 948	69	1 443	3 822	2,2	8,0	27,3	34,2	4,50	4,50	66,00	12	1,3	16,3	168
38.	370	5 441	6 178	213	4 578	3 023	3,8	14,9	25,6	16,7	10,20	10,20	65,70	15	3,7	24,6	104
39.	360	2 169	4 818	191	1 402	2 759	3,6	14,6	25,0	13,4	10,60	10,60	56,50	6	2,9	20,0	125
40.	261	1 992	4 341	148	1 283	2 366	4,4	10,6	42,0	16,6	9,70	10,30	56,40	8	5,1	47,9	88
41.	247	2 114	4 272	185	1 784	3 378	4,2	10,0	42,0	17,3	7,40	7,40	52,90	9	4,1	40,5	104
42.	294	1 983	7 090	167	1 165	3 534	4,3	13,0	33,2	24,1	15,00	15,60	47,70	7	1,3	9,9	337
43.	80	865	2 064	47	621	1 533	2,5	3,6	70,1	25,8	2,70	2,70	56,40	11	1,8	50,0	140
44.	300	2 905	9 000	180	1 662	4 234	3,8	13,6	27,7	30,0	9,90	9,90	60,80	10	2,5	18,7	149

S o r s z á m	Város, község	Az 1985. évi népességszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár területének m ²	Főfelalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/		Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma
						eredeti költség- vetésből	össze- sen			
45.	ALAP	2 169	1	45	-	9 976	9 976	203	5 983	6
46.	SÁRKERESZTUR	2 131	1	37	-	8 904	9 992	215	5 471	2
47.	VÁL	2 117	1	110	-	19 000	19 000	319	8 794	5
48.	PÁZMÁND	2 115	1	64	-	12 778	13 656	266	6 076	14
49.	SZABADEGYHÁZA	2 064	1	52	-	6 416	7 788	159	6 414	10
50.	MÁNY	2 018	1	45	-	14 357	14 357	243	7 147	18
51.	ZÁMOLY	2 018	1	40	-	25 211	25 211	491	7 660	20
52.	SZÁR- Ujbarok	1 934	2	48	-	16 219	18 280	323	5 891	9
53.	BESNYŐ	1 835	1	48	-	24 991	24 991	423	6 421	6
54.	FEHÉRVÁRCSURGÓ	1 829	1	110	-	14 849	14 849	281	7 690	30
55.	VÉRTEACSA	1 726	1	164	-	14 013	17 411	288	6 285	15
56.	PÁTKA	1 632	1	32	-	15 000	18 593	243	6 313	3
57.	FELCSUT	1 559	1	42	-	12 755	12 775	200	7 117	8
58.	CSÓR	1 502	1	42	-	18 593	18 593	338	6 237	5
59.	NAGYKARÁCSONY	1 500	1	28	1	10 000	10 753	198	5 402	10
60.	ALCSUTDOBOZ	1 499	1	39	1	12 668	12 688	205	7 736	28
61.	BELOIANNISZ	1 451	1	80	-	9 180	9 180	207	7 233	-
62.	SÁRSZENTÁGOTA	1 449	1	25	-	8 000	8 151	151	5 010	-
63.	MAGYARALMÁS	1 384	1	80	-	11 108	11 108	169	6 951	20
64.	ISZKASZENTGYÖRGY	1 372	1	27	-	15 033	15 033	276	7 013	5
65.	TÁC	1 370	1	16	-	11 150	11 150	190	4 720	-
66.	SZÁRLIGET	1 368	1	25	-	10 853	10 853	181	3 680	10
67.	NAGYLÓK	1 327	1	12	-	9 428	9 428	169	5 683	2
68.	SÁRKERESZTES - Moha	1 291	2	36	-	10 799	10 799	175	5 726	-

S o r s z á m	FORGALMI ADATOK				V I S Z O N Y S Z Á M O K												
	A beiratkozott olvasók száma	A látogatások száma összesen	A kölcsönzött áll. egységek száma összesen	A 14 éves és fiatalabb Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Olvasók által kölcsönzött áll. egys. száma	Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóellátottság áll. egység/olvasó	Olvasóérdeklődés kölcs. áll. egys. /olvasó	Beszerzési kvóta költségvetési Ft/lakos	Beszerzési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerz. áll. egys. átl. ár Ft/beszerzett áll. egys.	Egy olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 lakos	Alapterület kihaszn. m ² /100 olvasó	Tárolási index áll. egys. /m ²
45.	266	1 841	1 791	148	1 204	1 140	2,8	12,3	22,5	6,7	4,60	4,60	49,10	7	2,1	16,9	133
46.	169	1 329	3 311	96	809	2 075	2,6	7,9	32,4	19,6	4,20	4,70	46,50	8	1,7	21,9	128
47.	414	4 150	9 267	229	3 417	6 810	4,2	19,6	21,2	22,4	9,00	9,00	59,60	10	5,2	26,6	80
48.	252	1 356	3 276	147	950	2 224	2,9	11,9	24,1	13,0	6,00	6,50	51,30	5	3,0	25,4	95
49.	334	929	1 300	170	614	823	3,1	16,2	19,2	3,9	3,10	3,80	49,00	3	2,5	15,6	123
50.	270	2 974	7 473	141	1 684	3 886	3,5	13,4	26,5	27,7	7,10	7,10	59,10	11	2,2	16,7	159
51.	243	1 589	6 018	103	979	2 971	3,8	12,0	31,5	24,8	12,50	12,50	51,30	7	2,0	16,5	191
52.	417	3 352	7 821	96	1 764	3 901	3,0	21,6	14,1	18,8	8,40	9,50	56,60	8	2,5	11,5	123
53.	141	1 243	7 606	101	997	6 340	3,5	7,7	45,5	53,9	13,60	13,60	59,10	9	2,6	34,0	134
54.	78	822	1 179	49	543	692	4,2	4,3	98,6	15,1	8,10	8,10	52,80	11	6,0	141,0	70
55.	154	1 023	2 662	104	716	1 654	3,6	8,9	40,8	17,3	8,10	10,10	60,50	7	9,5	106,5	38
56.	146	941	2 661	103	754	2 011	3,9	8,9	43,2	18,2	9,20	11,40	76,50	6	2,0	21,9	197
57.	124	589	1 321	57	307	504	4,6	8,0	57,4	10,7	8,20	8,20	53,90	5	2,7	33,9	169
58.	152	2 068	7 398	88	1 457	4 351	4,2	10,1	41,0	48,7	12,40	12,40	55,00	14	2,8	27,6	149
59.	207	1 052	3 052	116	713	2 080	3,6	13,8	26,1	14,7	6,70	7,20	54,30	5	1,9	13,5	193
60.	99	390	1 500	42	165	505	5,2	6,6	78,1	15,2	8,50	8,50	61,90	4	2,6	39,4	198
61.	219	1 437	2 688	130	1 033	2 126	5,0	15,1	33,0	12,3	6,30	6,30	44,30	7	5,5	36,5	90
62.	166	1 468	2 841	76	1 289	2 458	3,5	11,5	30,2	17,1	5,50	5,60	54,00	9	1,7	15,1	200
63.	170	1 373	1 284	108	1 123	974	5,0	12,3	40,9	7,6	8,00	8,00	65,70	8	5,8	47,0	87
64.	264	2 081	7 090	140	1 518	4 755	5,1	19,2	26,6	26,9	11,00	11,00	54,50	8	2,0	10,2	260
65.	101	500	1 808	69	371	1 090	3,4	7,4	46,7	17,9	8,10	8,10	58,70	5	1,2	15,8	295
66.	226	1 179	2 326	125	696	1 380	2,7	16,5	16,3	10,3	7,90	7,90	60,00	5	1,8	11,1	147
67.	164	1 992	6 974	90	1 607	5 338	4,3	12,4	34,7	42,5	7,10	7,10	55,80	12	0,9	7,3	474
68.	181	1 110	2 337	67	705	1 412	4,4	14,0	31,6	12,9	8,40	8,40	61,70	6	2,8	19,9	159

S o r s z á m	Város, község	Az 1965. évi népszámszám	Szolgáltató helyek száma	MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
				A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozású könyvtárosok száma	Az állomány gyarapítására fordított összeg /Ft/		Az év folyamán leltárba vett állomány egységek száma	Állomány /db/	A könyvtárnak járó periodikumok példányszáma
						eredeti költség- vetésből	össze- sen			
69.	CSÁKBERÉNY	1 188	1	30	-	12 000	14 947	263	5 040	11
70.	BALINKA	1 154	1	32	-	12 527	14 813	298	6 002	6
71.	ISZTIMÉR - Bakonykúti	1 096	2	45	-	28 538	30 719	441	6 376	-
72.	CSŐSZ	1 021	1	60	-	9 298	9 298	168	4 547	8
73.	CSÓKAKŐ	994	1	36	-	10 365	10 365	179	5 005	7
74.	KAJÁSZÓ	992	1	40	-	8 044	8 044	144	3 922	15
75.	TABAJD	984	1	50	-	7 364	7 384	126	4 311	9
76.	HANTOS	970	1	16	-	10 000	10 000	122	5 118	9
77.	GÁNT	858	1	60	-	12 722	14 856	257	5 086	-
78.	ALSÓSZENTIVÁN	845	1	43	-	7 371	7 371	123	4 703	4
79.	VEREB	836	1	55	-	8 891	8 891	176	4 020	6
80.	KISAPOSTAG	721	1	37	-	10 000	12 760	205	3 647	21
81.	NAGYVELEG	685	1	50	-	10 969	10 969	137	4 734	14
82.	SÖRÉD	374	1	8	-	1 812	1 812	36	3 014	-
TANÁCSI KÖNYVTÁRAK										
	BICSKE ÉS KÖRZETE	36 072	20	1 472	11	396 360	420 727	7 029	160 655	380
	DUNAUJVÁROS KÖRZETE	49 159	19	1 486	14	444 769	513 515	8 645	164 013	483
	GÁRDONY ÉS KÖRZETE	35 256	19	1 134	6	328 358	378 005	6 505	121 419	248
	MÓR ÉS KÖRZETE	32 622	17	1 350	15	476 555	502 594	7 060	177 242	455
	SÁRBOGÁRD ÉS KÖRZETE	45 142	24	1 754	12	406 248	444 531	7 487	195 963	305
	SZÉKESFEHÉRVÁR ÉS KÖRZETE	161 620	42	4 990	59	2 418 850	2 808 935	32 978	628 656	2 134
	ÖSSZESEN:	359 874	141	12 186	116	4 471 140	5 068 307	69 704	1 447 948	4 005

S o r s z á m	FORGALMI ADATOK				V I S Z O N Y S Z Á M O K													
	A beiratkozott olvasók száma	A látogatások száma összesen	A kölcsönzött áll. egységek száma összesen	A 14 éves és fiatalabb	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Olvasók által kölcsönzött áll. egys. száma	Ellátottság áll. egység / lakos	Olvasóarány olvasó / lakos %	Olvasóellátottság áll. egység/olvasó	Olvasóérdeklődés kölcs. áll. egys. /olvasó	Beszerezési kvóta költségvetési Ft/lakos	Beszerezési kvóta kiegészített Ft/lakos	Beszerez. áll. egys. átl. ár Ft/beszerezett áll. egys.	Egv olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 lakos	Alapterület kihaszn. m ² /100 olvasó	Tárolási index áll. egys. /m ²
69.	266	3 266	12 407	94	2 289	8 070	4,2	22,4	18,9	46,6	10,10	12,60	56,80	12	2,5	11,3	168	
70.	157	1 245	5 215	47	630	2 720	5,2	13,6	38,2	33,2	10,90	12,80	49,70	8	2,8	20,4	188	
71.	105	636	1 918	78	537	1 613	5,8	9,6	60,7	18,3	26,00	28,00	69,70	6	4,1	42,9	142	
72.	122	1 337	4 317	68	793	2 154	4,5	11,9	37,3	35,4	9,10	9,10	55,30	11	5,9	49,2	76	
73.	184	1 074	2 804	96	664	1 787	5,0	18,5	27,2	15,2	10,40	10,40	57,90	6	3,6	19,6	139	
74.	198	3 056	4 226	70	1 255	1 705	4,0	20,0	19,8	21,3	8,10	8,10	55,90	15	4,0	20,2	98	
75.	192	2 101	5 092	66	1 153	2 538	4,4	19,5	22,5	26,5	7,50	7,50	58,60	11	5,1	26,0	86	
76.	128	1 415	2 955	86	894	1 894	5,3	15,3	34,6	20,0	10,30	10,30	82,00	10	1,6	10,8	320	
77.	106	1 181	3 469	52	822	1 933	5,9	12,4	48,0	32,7	14,80	17,30	57,80	11	7,0	56,6	85	
78.	51	720	994	39	678	788	5,6	6,0	92,2	19,5	8,70	8,70	59,90	14	5,1	84,3	109	
79.	75	535	2 199	53	438	1 688	4,8	9,0	53,6	29,3	10,60	10,60	50,50	7	6,6	73,3	73	
80.	85	870	1 307	55	585	1 072	5,1	11,8	42,9	15,4	13,90	17,70	62,20	10	5,1	43,5	99	
81.	95	1 902	3 904	45	1 208	2 410	6,9	13,9	49,8	41,1	16,00	16,00	80,10	20	7,3	52,6	95	
82.	48	968	876	15	377	377	8,0	12,8	62,8	18,3	4,80	4,80	50,30	20	2,1	16,7	377	
	5 397	57 920	124 056	2 377	30 451	54 478	4,5	15,0	29,8	23,0	11,00	11,70	59,90	11	4,1	27,3	109	
	6 539	64 205	136 483	3 539	39 549	77 306	3,3	13,3	25,1	20,9	9,00	10,40	59,40	10	3,0	22,7	110	
	5 160	47 584	104 663	2 482	28 327	48 645	3,4	14,6	23,5	20,3	9,30	10,70	58,10	9	3,2	22,0	107	
	5 430	53 797	122 898	2 652	30 409	60 966	5,4	16,6	32,6	22,6	14,60	15,40	71,20	10	4,1	24,9	131	
	6 408	58 394	134 249	3 429	37 588	73 214	4,3	14,2	30,6	21,0	9,00	9,80	59,40	9	3,9	27,4	112	
	25 135	253 470	543 666	10 719	119 744	213 987	3,9	15,6	25,0	21,6	15,00	17,40	85,20	10	3,1	19,8	126	
	54 073	535 370	1 165 955	25 194	286 070	528 596	4,0	15,0	26,8	21,6	12,40	14,10	72,70	10	3,4	22,5	119	

S o r s z á m	Vállalat, intézmény neve, székhelye	Ellátott dolgozók szám	Szolgáltató helyek			MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
			jellege			A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozásúak száma	Állomány gyarapításra fordított összeg / Ft/	Leltárba vett egységek száma	Állományegység	A könyvtárnak járó periódikumok száma	
			száma	önálló	letét							fiók
			lásd letétek	1	1							-
SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK												
1.	SZMT Központi Könyvtár, Szfvár		1	1	-	-	227	6	322 334	7 055	165 470 ^{xx}	86
2.	Dunaújváros x	61 854	51	2	15	34	3 235	33	709 649	11 817	294 989	538
3.	VIDEOTON, Székesfehérvár x	13 947	29	1	-	28	719	11	590 499	7 825	101 758	303
4.	IKARUS, Székesfehérvár x	4 396	8	1	-	7	197	3	120 268	2 053	45 837	68
5.	ALBA-VOLÁN, Székesfehérvár	4 093	9	1	-	8	72	1	96 942	1 336	20 548	62
6.	ARÉV, Székesfehérvár x	2 100	3	-	3	-	255	1	-	-	15 906	207
7.	KÖFÉM, Székesfehérvár x	4 100	5	1	-	4	106	2	109 860	1 838	28 852	108
8.	Kórház, Csákvár	285	1	1	-	-	72	1	22 925	327	8 436	43
9.	Kincsesbánya x	1 394	3	1	-	2	142	2	44 052	798	15 055	70
10.	Fejér m.-i Tanács Kórháza, Szfv.	2 541	8	-	8	-	12	-	-	-	4 728	-
11.	MÁV Művelődési Ház és Ktár Szfv. ^x	1 975	4	1	-	3	66	1	40 000	724	12 488	61
12.	Mezőgazdasági Kombinát, Agárd x	880	4	1	-	3	80	1	39 492	690	12 846	8
13.	Bányász Könyvtár, Bodajk x	1 400	3	1	-	2	104	1	26 701	506	17 199	43
14.	IKARUS, Pusztavám	1 345	1	-	1	-	32	-	-	-	3 842	6
15.	Állami Gazdaság, Enying x	527	4	-	4	-	50	-	-	-	3 746	-
16.	SZIM, Székesfehérvár x	1 060	1	-	1	-	90	-	-	-	6 259	10
17.	IKV, Székesfehérvár	827	1	-	1	-	18	-	-	-	2 829	8
18.	Vizmű, Székesfehérvár	707	1	-	1	-	-	-	-	-	2 224	-
19.	MÁV Járműjavító, Szfvár	840	1	-	1	-	25	-	-	-	2 973	-
20.	PATEX, Székesfehérvár	771	2	-	2	-	-	-	-	-	2 701	-
21.	FETÉV, Székesfehérvár	648	1	-	1	-	20	-	-	-	1 577	-
22.	Csepel Művek Fémműve, Mór	732	1	-	1	-	15	-	-	-	2 095	-
23.	Szeszipari Váll., Szabadegyháza x	700	1	-	1	-	35	-	-	-	1 379	-

S o r s z á m	FORGALMI ADATOK					V I S Z O N Y S Z Á M O K										
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma	Ellátottság áll.egys./dolgozó	Olvasóarány olvasó/dolgozó	Olvasóellátottság állomány/olvasó	Olvasói érdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó	Beszerezési kvóta költségvetési Ft/dolgoz.	Beszerez. áll.egys. átlár Ft/beszerez. áll.egys.	Egy olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 dolgozó	Alapterület kihaszn. m ² /100 olvasó	Tárolási index áll.egység/m ²
1.	203	1 134	1 976	-	-	-	6,8	-	-	-	13,30	45,70	-	-	-	728
2.	16 467	133 359	385 745	4 873	44 754	102 730	4,7	26,6	17,9	23,4	11,50	60,00	8	5,2	19,6	91
3.	5 629	56 185	103 758	1 395	17 275	23 863	-	-	18,0	18,4	-	75,50	10	-	12,8	141
4.	1 924	11 720	31 374	519	4 251	9 452	-	-	23,8	16,3	-	58,60	6	-	10,2	232
5.	1 150	9 557	35 859	-	-	-	5,0	28,0	17,9	31,2	23,70	72,60	8	1,8	6,3	285
6.	490	5 890	7 623	40	667	284	-	-	32,5	15,6	-	-	12	-	52,0	62
7.	1 271	8 948	27 387	314	3 125	8 040	-	-	22,7	21,5	-	59,80	7	-	8,3	272
8.	633	5 139	9 255	-	-	-	-	-	13,3	14,6	-	70,10	8	-	11,4	117
9.	412	4 993	8 731	173	2 064	4 328	10,8	29,6	36,5	21,2	31,60	55,20	12	10,2	34,5	106
10.	2 508	6 375	6 967	655	1 769	1 195	-	-	1,9	2,8	-	-	2	-	-	394
11.	421	2 903	7 057	148	1 281	1 712	-	-	29,7	16,8	-	55,20	7	-	15,7	189
12.	346	3 479	11 447	143	1 664	5 502	-	-	37,1	33,0	-	57,20	10	-	23,1	160
13.	646	6 915	15 782	78	1 529	2 545	-	-	26,6	24,4	-	52,80	11	-	16,0	165
14.	311	1 966	8 772	-	-	-	2,8	23,1	12,3	28,2	-	-	6	2,4	10,3	120
15.	252	1 746	4 241	53	790	1 763	-	-	14,9	16,8	-	-	7	-	19,8	74
16.	327	2 686	6 601	96	968	3 013	-	-	19,1	20,2	-	-	8	-	27,5	69
17.	91	613	1 250	-	-	-	3,4	11,0	31,0	13,7	-	-	7	2,2	19,7	157
18.	85	254	484	-	-	-	3,1	12,0	26,2	5,7	-	-	3	-	-	-
19.	141	805	2 624	-	-	-	3,5	17,0	21,0	18,6	-	-	6	2,9	17,7	118
20.	109	499	1 195	-	-	-	3,5	14,1	24,8	10,9	-	-	4	-	-	-
21.	61	451	664	-	-	-	2,4	9,4	25,8	10,9	-	-	7	3,0	32,7	78
22.	46	155	313	-	-	-	2,9	6,3	45,5	6,8	-	-	3	2,0	32,6	139
23.	81	444	1 226	43	332	863	-	-	17,0	15,1	-	-	5	-	43,2	39

S o r s z á m	Vállalat, intézmény neve, székhelye	Ellátott dolgozók szám	Szolgáltató helyek			MŰKÖDÉSI FELTÉTELEK						
			száma	jellege			A könyvtár alapterülete m ²	Főfoglalkozásúak száma	Állomány gyarapításra fordított összeg / Ft/	Leltárba vett egységek száma	Állományegység	A könyvtárnak járó periódikumok száma
				önálló	letét	fiók						
24.	KDT Vizügyi Ig., Szfvár	607	1	-	1	-	37	-	-	-	2 978	3
25.	Fm-i Állatforg. és Husip. V., Szfvár	578	1	-	1	-	-	-	-	-	2 241	-
26.	MTA Kísérleti Gazd., Erdőhát x	543	1	-	1	-	-	-	-	-	982	-
27.	Cukorgyár, Ercsi x	580	1	-	1	-	18	-	-	-	3 061	6
28.	GARZON Rútorgyár, Szfvár	613	1	-	1	-	-	-	-	-	706	-
29.	Városi Kórház, Mór	351	1	-	1	-	53	1	-	-	2 730	38
30.	Mezőgazd. Kombinát, Mezőfalva x	481	4	-	4	-	80	-	-	-	5 819	19
31.	500 fő alatti letétek	7 614	40	-	40	-	184	-	-	-	33 385	10
	Szakszervezeti könyvtárak össz.:	118 489	193	12	90	91	5 944	64	2 122 722	34 969	723 478	1 697
	ISKOLAI KÖNYVTÁRAK	tanulók száma										
1.	Általános iskolák		122	-	-	-	-	-	1 371 269	30 612	464 494	-
2.	Kettős funkciójú ált. isk.		14	-	-	-	-	6	409 880	8 982	145 213	-
	Ált. iskolák összesen	55 780	136	-	-	-	-	6	1 781 149	39 594	609 707	-
3.	Középiskolák, szakközépiskolák, szakmunkásképző iskolák	15 758	26	-	-	-	-	7	985 015	13 402	267 109	-
	Iskolai könyvtárak összesen	71 538	162	-	-	-	-	13	2 766 164	52 996	876 816	-

MEGJEGYZÉS A SZAKSZERVEZETI KÖNYVTÁRAK ADATAIHOZ

- A közös fenntartású, szakszervezeti működtetésű könyvtáraknál - Dunaújváros, Kincsesbánya - valamennyi adatra közöljük a viszonzyszámokat, s ezek csak a szakszervezeti hálózatnál szerepelnek.
- Az x-szel megjelölt könyvtárak területi ellátást is biztosítanak, emiatt a dolgozókra vonatkozó néhány viszonzyszámot nem szerepeltetjük.

S o r s z á m	FORGALMI ADATOK						V I S Z O N Y S Z Á M O K									
	Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött állomány egységek száma	14 éves és fiatalabb			Ellátottság áll.egys./dolgozó	Olvasóarány olvasó/dolgozó	Olvasóellátottság állomány/olvasó	Olvasói érdeklődés kölcs. áll.egys./olvasó	Beszerzési kvóta költségvetési Ft/dolg.	Beszerz. áll.egys. átlár Ft/beszerz. áll.egys.	Egy olvasó átlagos látogatása	Alapterületi ellátottság m ² /100 dolgozó	Alapterület kihasznál. m ² /100 olvasó	Tárolási index áll.egység/m ²
				Beiratkozott olvasók száma	Látogatók száma	Kölcsönzött áll. egységek száma										
24.	293	1 165	4 412	-	-	-	4,9	48,3	10,2	15,0	-	-	4	6,0	12,6	80
25.	186	884	2 668	-	-	-	3,9	32,2	12,0	14,3	-	-	5	-	-	-
26.	114	1 170	3 590	21	320	1 310	-	-	8,6	31,5	-	-	10	-	-	-
27.	58	354	1 004	25	249	593	-	-	52,8	17,3	-	-	6	-	31,0	170
28.	59	293	606	-	-	-	1,2	9,6	12,0	10,3	-	-	5	-	-	-
29.	186	1 510	2 516	-	-	-	-	-	14,7	13,5	-	-	8	15,0	28,5	51
30.	163	1 595	2 688	20	517	794	-	-	35,7	16,5	-	-	10	-	49,0	72
31.	1 754	8 943	19 596	102	1 114	2 892	4,4	23,0	19,0	11,2	-	-	5	2,4	10,5	181
	36 417	282 130	717 411	8 698	32 669	170 879	5,8	29,4	19,9	19,7	17,20	60,70	8	4,8	16,3	121
1.	21 053	-	128 117	21 053	-	128 117	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	5 227	-	71 856	5 227	-	71 856	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	26 280	-	199 973	26 280	-	199 973	10,9	47,1	23,2	7,6	31,90	45,00	-	-	-	-
3.	8 739	-	71 138	-	-	-	17,0	55,5	30,6	8,1	62,50	73,50	-	-	-	-
	35 019	-	271 111	26 280	-	199 973	12,3	49,0	25,0	7,7	38,70	52,20	-	-	-	-
- A kórházak esetében csak a dolgozók létszáma szerepel, a betegforgalom nem. - xx Az SZMT Központi Könyvtár állománya a letéti könyvtáraknál is szerepel.																

TELEPÜLÉSEK BETÜRENDES MUTATÓJA

Aba	20	Mány	50
Adony	26	Martonvásár.....	18
Alap	45	Mezőfalva	17
Alcsutdoboz	60	Mezőszilas-Igar.....	24
Alsószentiván	78	Mór-Felsődobos.....	3
Bakonycsernye	29	Nádasdladány-Jenő.....	30
Balinka	70	Nagykarácsony.....	59
Baracs	36	Nagylók.....	67
Baracska	37	Nagyveleg.....	81
Beloianisz	61	Nagyvenyim.....	33
Besnyő	53	Pákozd.....	44
Bicske-Csabdi	5	Pátka.....	56
Bodajk	22	Pázmánd.....	48
Cece-Sáregres-Vajta	15	Perkáta.....	23
Csákberény	69	Polgárdi-Füle.....	10
Csákvár-Bodmér-Vértesb...	11	Pusztaszabolcs.....	12
Csókakő.....	73	Pusztavám.....	40
Csór	58	Rácalmás-Kulcs.....	21
Csősz	72	Ráckeresztur.....	31
Dég	41	Sárbogárd-Pusztægres....	4
Dunaújváros/szaksz./.....	2	Sárkeresztes-Moha.....	68
Előszállás.....	25	Sárkeresztur.....	46
Enying-Mátyásdomb.....	6	Sárosd.....	28
Ercsi.....	8	Sárszentágota.....	62
Etyek.....	27	Sárszentmihály-Sárkeszi...	32
Fehérvárcsurgó	54	Seregélyes.....	16
Felcsut.....	57	Soponya.....	43
Gánt.....	77	Söréd.....	82
Gárdony-Agárd-Dinnyés.....	9	Szabadbattyán-Kőszárhegy-	
Hantos.....	76	Urhida.....	13
Iszkaszentgyörgy.....	64	Szabadegyháza.....	49
Isztimér-Bakonykuti.....	71	Szár-Ujbarok.....	52
Ivánca.....	39	Szárliget.....	66
Kajászó.....	74	Székesfehérvár.....	1-2
Káloz.....	34	Tabajd.....	75
Kincsesbánya/szaksz./.....	9	Tác.....	65
Kisapostag.....	80	Tordas-Gyuró.....	42
Kisláng.....	38	Vál.....	47
Lajoskomárom-Mezőkomárom-		Velence-Kápolnásnyék-Nadap-	
Szabadhidvég.....	14	Sukoró.....	7
Lepsény-Mezőszentgyörgy...	19	Vereb.....	79
Lovasberény.....	35	Vértesacsa.....	55
Magyaralmás.....	63	Zámoly.....	51

„Első az olvasó, és második is az olvasó...”

Interjú a 38 éve könyvtáros

Varró Gyulánéval

Meleg, a másik embert kutató, beszédes tekintet, finom önirónia. Talán ezek jellemzik leginkább Ilát, rendes nevén Varró Gyulánét, a Munkás Művelődési Központ és Könyvtár módszertanos könyvtárosát. 38 éve dolgozik a pályán, s a harmincnyolc évet a szakszervezeti hálózatban töltötte el. Ezidő alatt mindössze két munkahelye volt, mégis "nagyon sok" könyvtárban dolgozott.

- Kérlek, ne csak a tekinteted meséljen, hanem most Te magad is beszélj gazdag életpályádról. Mikor kezdődött kapcsolatod a könyvekkel?

Az olvasás szeretete a családból jött, otthonról hozta az ember. Csepelen már a harmincas évektől volt szakszervezeti könyvtár. Az akkori gyár-igazgató, Weiss Manfréd "hagyta" a szakszervezeti mozgalmat, mert haszna volt belőle, ha jó kollektívája volt. A könyvtárat is a szakszervezeti tagok hozták össze saját könyveikből, saját használatukra. Édesapám is oda járt.

- Ki és mi vezérelt a könyvtárosi pályára?

Csepeli lány lévén 1949-ben a Vasműben kezdtem dolgozni, ahol 1950-ben társadalmi munkában megbíztak a 400 kötetes letéti könyvtár kezelésével. Megszerettem ezt a munkát, s hamarosan a Csepeli Vasmű központi könyvtárába kerültem, de ekkor már függetlenített könyvtárosként. Az ötvenes években célunk az volt, hogy az embereket rászoktassuk arra, hogy merjenek bejönni a könyvtárba. Segítettünk nekik azzal, hogy a könyveket odavittük az embereknek a gépekhez. De vissza már nem mi hoztuk. Ők jöttek.

A központi könyvtár 180.000 kötetes állománya, a könyvtárosi munka csoda és megtiszteltetés volt számomra. Itt tanultam meg a szakmát. Akkori főnököm, Asztalosné, Éva - akire azóta is nagy tisztelettel gondolok -, széles látóköre és emberszeretete révén azokban a nehéz időkben is tudott jó könyvtárat csinálni, mert igaz, hogy ott volt a polcokon 50 példányban például Nyikolajeva: Aratás című könyve és az ehhez hasonló írások, de emellett begyűjtöttünk minden értékes és fontos irodalmat is.

A vállalat támogatta a könyvtárat, a pénz szinte korlátlan volt, mert akkor rengetegen tanultak és a vezetők azt akarták, hogy a tanulóknak minden meglegyen. Még Pestről is kijártak hozzánk az egyetemisták tanulni. Vásároltunk mi antikváriumából könyvritkaságokat, még a "feketelistán" szereplő könyveket is begyűjtöttük, ami igen kockázatos dolog volt akkor. De gyarapodott az állományunk az olvasói adományozásokból is. 1956-ban a könyvtárat találat érte és az állomány a felére csökkent.

- Milyen volt az olvasó és a könyvtáros kapcsolata?

Megint csak akkori főnöknőmet idézem, akitől egész életemre megtanultam, hogy "első az olvasó, és második is az olvasó. Ne azt nézd, hogy mi van rajta, hanem azt, hogy egy ember".

A könyvtár zárt rendszerben működött. Véleményem szerint ez segítette a személyes kapcsolatot. Többet olvastak az emberek, a könyvtáros is többet olvasott, a könyvek kézbeadása nagyobb felelősséget jelentett. Erősebb volt a kapcsolat az olvasóval is és a könyvekkel is. Hatezer olvasót 5 könyvtáros szolgált ki, emellett végeztük a feldolgozást és mindent, amit kellett. Hihetetlenül nagy volt bennünk a lelkesedés, nem néztük az időt és a pénzt. A nyitvatartási idő este 8 óráig tartott.

- Miben látod a szakszervezeti könyvtárak mozgalmi jellegét?

Tükrözi a szakszervezeti mozgalom erejét a könyvtár. Régen az olvasó a szakszervezeti könyvével iratkozott be, büszke volt a szakszervezeti tagságára, tekintélye volt a szakszervezetnek. Igaz, a bekerülés egy éves próbaidővel járt, a kollektiva szavazta meg, hogy valaki szakszervezeti tag lehessen. Talán ez is hozzájárult ahhoz, hogy amikor Dobos Piroska a Szabó Ervin Könyvtárba hívott dolgozni, én inkább maradtam.

- Végül mégis csak elmentél.

Igen, de a vasas szakmán belül maradtam. Férjemmel 1957-ben költöztünk az akkori Sztálinvárosba, azóta itt élek és itt dolgozom. Ebből az időszakból legemlékezetesebb, amikor 1960-ban a Vasmű úton kialakítottuk az első szabadpolcos könyvtárat. A könyvtár két lakásban volt elhelyezve, a kézikönyveknek a fürdőkádban jutott hely. Nagyon jó csapat dolgozott ott akkor, Szabóné Mari, Sudárné Ida, Juhász Jenő és én.

A munka befejeztével késő este, halálosan elfáradva, de boldog megelégedéssel szemléltük munkánk eredményét. Sose felejttem el, amint Juhász Jenő, akkori főnököm megjegyezte: "Lányok, ez jó munka volt, de hogy megyünk haza?"

- Sokféle munkaköröd közül melyikre emlékszel legszivesebben?

Az a véleményem - és ezt a mostaniaknak is ajánlom, - hogy minden könyvtáros ismerje meg a könyvtári munka minden frontját. Legszebb

időszakom az a nyolc év volt, amit gyermekkönyvtárosként töltöttem el a Vörösmartyban. Megható élményem volt, amikor évekkel később ügyeletesként a mostani szép gyerekkönyvtárunkban egy gyermekét a könyvtárba vezető apukával találkoztam, s ő azt mondta a kislányának: "Ez a néni minden könyvet ismer." Az apuka egy régi gyermekolvasóm volt.

- 1974. új korszakot jelentett Dunaújváros könyvtárügyében. Egységes könyvtári hálózatot alakítottak ki a városban, ekkor egyesült a Dunai Vasmű Vörösmarty Szakszervezeti Könyvtára - addigi munkahelyed - és a József Attila Városi-Járási Könyvtár. Tanács és szakszervezet közös fenntartásában megszületett az akkor "rendhagyó" új intézmény, a Munkásművelődési Központ és Könyvtár. Megszűnt a szükösség, megszűntek a rossz működési körülmények. Az egyesítés feladatairól, gondjairól már többször hirt adott a Fejér Megyei Könyvtáros, most ne erről beszéljünk. Te az új intézményben az üzemi letéti ellátással foglalkozol. Mi a szerepe, van-e létjogosultsága egy ilyen korszerű, nagy könyvtár mellett a kis üzemi könyvtáraknak?

Feltétlenül van. Hiszen nagyon sokan nem jutnak el a nagykönyvtárba. Gondoljunk csak például a Vörös Október Ruhagyárra, ahol az olvasók 90 %-a bejáró dolgozó. És én nagyon szeretem a letéti könyvtárosokat. Azokat, akik a főhivatásuk mellett társadalmi munkát vállalnak, akiknek telik az erejükből arra, hogy másokért tegyenek, hogy segítsenek. Hiszen olyan emberek mindig lesznek, akiknek újdonság a könyv, s akiknek kell a jó szó.

- Egy hosszú és változásokkal terhes életút mennyire világossá, egyenessé egyszerűsödik, hogyha állandó és egységes viszonyulások, életelvek és hivatástudat vezérlik.

Köszönöm a beszélgetést.

Pálfalvi Mária

Bella István /fent/ és Tüskés Tibor /lent/ az ünnepi könyvhét székesfehérvári rendezvényein.

LÁTTUK, OLVASTUK

"VALAMI VAN,
DE NEM AZ IGAZI..."

GONDOLATOK
EGY ÚTMUTATÓRÓL

Nélkülözhetetlen segédlet megjelenéséről olvashattunk az Új Könyvek 1987/26-os számában, Rácz Ágnes: A katalógusok szerkesztése című útmutatójáról /Bp. 1987. 110 p./, melyet közösen a Könyvértékesítő Vállalat, valamint az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum jelentetett meg.

Az állományfeltáró munkához számos segédlet látott már napvilágot - mint arról a kiadvány is tájékoztat -, mégis várakozással tekintettünk az újabb segédlet megjelenése elé, remélve, hogy a könyvtárosok hasznos gyakorlati tanácsot kapnak a katalógusok építéséhez.

Az állományfeltárásnak - mint a könyvtári munka egyik fontos részének - alapja a dokumentum-

leírás, valamint a katalógus-szerkesztés alapvető szabályainak és problémáinak ismerete. Igaz, hogy a kiadvány alcíme tájékoztat, hogy iskolai és kis közművelődési könyvtárak számára kíván segítséget nyújtani, de áttanulmányozása után felvetődik a kérdés, hogy vajon milyen szakmai képzettséget feltételez a szerző útmutatója használatához. Egyes fejezetek, mint pl. A könyvtár katalógusai, A raktári jelzet megállapítása, vagy az Osztályozásról szóló fejezetek kidolgozása nagyon vázlatos, így szakképzett könyvtáros számára felesleges, s aki nem rendelkezik könyvtárosi képesítéssel, annak aligha sikerül ebből elsajátítania az alapvető ismereteket munkájához. Az erre vonatkozó ismereteket a Könyvtár kezelése /Bp. 1984. 291 p./ című tankönyv részletesebben tárgyalja. Ez vonatkozik a bibliográfiai leírás című fejezetre is.

Izgalmasabb fejezet már a besorolási adatok megválasztása. Az MSZ 3423/2-84-es szabvány pontosan előírja a főtételek, mellék-tételek megválasztását, egyben lehetőséget adva arra, hogy az adott könyvtár nagyságától, funkciójától függően döntsön a további mellék-tételek kijelöléséről. Az útmutatóban

erről már bővebben találhatunk példákat.

"A teljesebb feltárás érdekében a könyvekről nemcsak a legjellemzőbb adatnál kell tételt elhelyeznünk a leiró katalógusban, hanem olyanoknál is, ahol feltehető, hogy az olvasók kereshetik a művet." /28. p./ Az olvasó észjárása kifürkészhetetlen, tehát ilyen tanácsot még egy útmutató sem adhat. Továbbá ugyanitt "... melléktételt készítünk ... jelesebb műfordító nevére." Hogy ki a "jeles" műfordító - ennek eldöntése szubjektív, természetesen nem Arany vagy Babits esetében. "Közreműködői melléktételt testületekről is készíthetünk, ha az iskolai könyvtár szempontjából fontos intézmény ..." /29. p./ Az MSZ 3423/2-84-es szabvány 4.6. pontja szerint: "A bibliográfiai leírásban szereplő közreadó testület/ek/ nevére mindig kell közreműködői melléktételt készíteni." A cím szerinti melléktételek készítéséhez két "praktikus" tanács: "Nem kell cím szerinti melléktételt készíteni a kiadványok jellegtelen címéről ..." "A leiró katalógusban ... katalógustételt el kell helyeznünk ... cím szerinti melléktételt a mű címéről, kivéve, ha a cím semmitmondó..." olvashatjuk a 30., valamint a 67. oldalon. Hogy mit ért a szerző "jellegtelen, semmitmondó" címen - tág fogalom. Az idézett példák is igazolják, hogy az útmutató egyes esetekben figyelmen kívül hagyja a szabványok által előírtakat, más esetekben pedig a pontatlan, általános kifejezések tovább növelik a már meglévő bizonytalanságokat, következetlenségeket.

A katalógusok szerkesztése

című fejezet is túlzottan "egyszerűsít". A szakkatalógusok szerkesztéséhez kitűnő segédlet áll a könyvtárosok rendelkezésére /Bereczky Lászlóné - Surján Miklós : Szakkatalógus szerkesztés csoportképzés alapján. 2. átd. bőv. kiad. Bp. 1981. 165p./, éppen ezért a leiró katalógusok szerkesztésének segédlete mindenképpen bővebb kidolgozást érdemelt volna. Az útmutató hiányossága továbbá, hogy nem hangsúlyozza kellően a katalógusépitési háziszabályzat elkészítésének módját és annak fontosságát, csupán rövid utalást találunk róla a 30. oldalon.

A szerző figyelmeztet az útmutató előszavában, hogy az állományfeltárás egyes kérdéseit nem tárgyalja részletesen, ezért az önálló feldolgozó munkában nem helyettesíti a szabványok használatát, ennek ellenére a kiadvány tartalma mégsem sugallja, hogy a szabványok ismerete, használata elengedhetetlen az állományfeltáró munkához.

Az útmutató megjelenésének, célkitűzésének, szándékának örülnünk kellene, de féltő, hogy az eddigi bizonytalanságot inkább növeli, mint hogy annak megoldásához nyújtana segítséget.

Varga Ibolya

TANULMÁNYUTON
LENGYELORSZÁGBAN

A Művelődési Minisztérium 3 tagú könyvtáros delegációja tagjaként 1987. szeptember 7-11 között tettem utazást Lengyelországba.

Az öt napos út során alkalmunk volt megismerkedni a lengyel könyvtárügy helyzetével.

Először a gdanski vajdasági /megyei/ könyvtár tevékenységét tanulmányoztuk, majd látogatást tettünk a nagyváros két fiókönyvtárába. Az egyik könyvtár a tudományos tevékenységhez, az egyetemi felkészüléshez, a kutató munkához biztosít könyvtári háttérrel. A másik pedig egy lakótelepi közművelődési könyvtár, ahol gyermekrészt is található.

Vendéglátóink elvittek egy tengerparti városba Tczewbe. Egy volt bírósági börtön épületet alakítottak át könyvtárrá. Láthattunk itt - a mi felfogásunk szerint is - korszerűen felszerelt közművelődési könyvtárat. /Fonotéka, helytörténeti gyűjtemény, kiállító helyiség/.

Varsóban meglátogattuk a főváros központi könyvtárát - itt néztük meg a gyermek irodalom

történeti múzeumot - és egy fiókönyvtárat.

Lengyelországi programunk a Kulturális Minisztériumban fejeződött be.

Látogatásunk során viszonylag jól ellátott, jó feltételek között működő könyvtárakkal ismerkedhettünk meg. A vendéglátók elmondása szerint azonban a közművelődési könyvtárak jelentős része rossz feltételek között működik. Az utóbbi időben - elmondásuk szerint - fellendülés tapasztalható. A könyvtári rendszer nagy mértékben hasonlít a magyar könyvtári rendszerre. A közművelődési könyvtárak nagy önállósággal bírnak, szakmai kérdésekbe az államigazgatási szervek nem szólnak bele.

Két városi könyvtárigazgató kollégámmal együtt szép élményekkel tértünk haza. A két ország könyvtárügyének problémái sok szempontból hasonlóak, de amint azt a Kulturális Minisztériumban elmondták, Magyarországon a könyvtárak a minőségi normatívák szempontjából előbbre tartanak.

Sipos András

A következő ismertetést a Gyermekkönyv Múzeumról Sipos András kérésére küldte szerkesztőségünknek a Múzeum igazgatója.

/A szerk./

GYERMEKKÖNYV
MUZEUM
VARSÓBAN

A Gyermekkönyv Múzeum a Varsói Nyilvános Könyvtár egyik osztálya. A II. világháború előtt, az 1936-1939-es években alakult. A háború alatt a gyűjtemény egy részét a megszállók tönkretették. A megmaradt anyagból újra kezdték létrehozni a múzeumot. Negyvenkét év után - 1987. XII. 31-én a Múzeum gyűjteményében 37 685 könyv és folyóirat van. Az osztály gyűjtőkörébe tartozik:

- minden Lengyelországban kiadott lengyel és lengyelre fordított gyermekkönyv,
- külföldön kiadott lengyel gyermekkönyv,
- idegen nyelvekre fordított lengyel gyermekkönyv,
- idegen nyelvű gyermekkönyvek válogatva,
- lengyel és külföldi gyermekfolyóiratok,
- gyermekirodalomról, olvasómozgalomról és gyermekkönyvtárakról szóló művek.

A lengyel könyvek az alábbi elrendezésben vannak: 19. század, 1900-1918. évek, 1919-1944 és 1945-1957-ig. Az idegennyelvű könyvek nyelvek szerint vannak elrendezve, ezen belül a szerzők ábécé szerint. Egy év alatt az osztályra 700-800 db új könyv és

kb. 70 nyomtatvány érkezik.

Az állományt betürendes, topográfiai, a tudományos ismeretterjesztő irodalmat pedig tárgyi katalógus tárja fel. Ezenkívül még külön katalógusokat is szerkesztünk a folyóiratokban közölt cikkekről, kritikákról, ezek szerzőiről, az illusztrátorokról, fordításokról.

A Múzeum állományát igénybe veszik mindazok, akiknek a gyermekekkel valamilyen kapcsolatuk van: könyvkiadók, gyermekfolyóiratok szerkesztői, a Lengyel Rádió és Televízió műsor-szerkesztői, s különböző szervezetek.

Az olvasók nagy csoportját alkotják az egyetemi hallgatók, akik pedagógiát, lengyel filológiát és könyvtárismeretet hallgatnak.

A Múzeum számos ismeretterjesztő feladatot is ellát, előadásokat tartanak, s kiránduló csoportokat tájékoztatnak.

A Múzeum dolgozói - mint zsűritagok - részt vesznek azokon a testületi üléseken, ahol a Makszim Gorkij Nemzetközi Díj, Janusz Korczak Nemzetközi Díj, vagy Irodalmi Úttörő Díj odaítéléséről döntenek. Együttműködnek az IBBY Lengyel Szekciójával, részt vesznek pályázatok szervezésében /pl. Író és festő vagyok/.

Legjelentősebb kiadói munkánkhoz tartozik a "Bibliográfia a történelem, a gyermekirodalom kritikája, könyvtárismeret és gyermekolvasómozgalom köréből" című kiadványsorozat.

Ez a kiadvány a Nemzeti Bibliográfiába kerül, amelyet a Nemzeti Könyvtár ad ki.

Müemléképületünk tatarozása után a Gyermekkönyv Múzeum

átköltözik oda, ahol nagyobb helyiségek lesznek, és a Múzeum jobban kifejtheti tevékenységét, főként a kiállítások terén.

Helena Zarachowicz
/Ford.: Ábrahám Józsefné/

MEZŐGAZDASÁGI
KÖNYVHÓNAP
1988

Február 5-én Székesfehérváron a Technika Házában Pasztnér Frigyes a megyei tanács vb. művelődési osztályának vezetője nyitotta meg az 1988. évi mezőgazdasági könyvhónapot. A Fejér megyei megnyitó vendége volt dr. Márton János az Agrárgazdasági Kutató Intézet nyugalmazott főigazgatója, aki az agrárértelmisség új szerepköréről tartott előadást.

Székesfehérváron és a megyében 20 rendezvény volt könyvtárakban, és művelődési intézményekben.

Bodajkon és Mórton dr. Dögei Imre a Méhészet főszerkesztője beszélgetett a méhészekkel időszerű kérdésekről.

Sok helyen volt téma a növényvédelem, a Megyei Művelődési Központban a zöldségfélék, majd a gyümölcsfák, a VOK-ban a kiskertek növényvédelme volt a téma. Szárlligeten

dr. Szilasi György körzeti orvos tanácsokkal segítette a kertészkedőket a növényvédőszerrel kapcsolatban. Egészségügyi-, munkavédelmi előírásokat, szabályokat ismertette. Lengyel József szakmérnök Középbogárdon tartott előadást a házikertek növényvédelméről. A biokertészet volt a témája dr. Kiss Elemér előadásának Kincsesbányán a művelődési házban.

Ebben az évben is sok szőlészeti, borászati kérdésre adtak választ szakavatott előadók a termelőknek. Válon és Bicskén a könyvtárak vendége volt dr. Jankó Ferenc egyetemi adjunktus a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem borászati tanszékéről. Válon a bor kezeléséről, Bicskén a szőlő- és gyümölcsborok készítéséről, kezeléséről, tárolásáról tartott előadást. Mezőfalván a Mg. Kombinát munkatársa Moldványi László a szőlő telepítéséről, a bor kezeléséről beszélt a nagy számú hallgatóságnak.

A Nimród főszerkesztője Csekő Sándor a vadászok, a Magyar Horgász főszerkesztője Péter Róbert a horgászok vendége volt az SZMT Székházban.

Számos horgász szakkönyv szerzője, szerkesztője Antos Zoltán a MOHOSZ alelnöke találkozott olvasóival a gárdonyi könyvtárban.

Sárosdon a klubkönyvtárban dr. Nagy József egyetemi docens a háztáji zöldségtermesztésről, Tóth A. Ernő az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének főmunkatársa, a Kossuth Termelőszövetkezetben Székesfehérváron Mezőgazdasági

KÖNYVTÁRPROPAGANDA

kistermelés, családi termelés címmel tartott előadást. Gyúró s János a Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetem tudományos munkatársa Cecén a könyvtárban a fólia alatti paprikahajtatót ismertette, diaképeken mutatta be az új fajtákat, termesztési módokat.

A szobanövények ápolásáról beszélgetett olvasóival és az érdeklődőkkel Sulyok Mária szakiró, a Megyei Művelődési Központban.

Sok szép, és érdeklődésre számot tartó könyv jelent meg. Ebben az évben február valóban a mezőgazdasági szakkönyvek ünnepi hónapja volt. A jó propaganda anyag időben eljutott az intézményekhez. Czóka Sarolta - Valló László: A metszés ábécéje című sláger könyv hamar elfogyott, örömmel olvastuk, hogy márciusban újra kiadják 80 ezer példányban. Valló Lászlóval személyesen is találkozhattak Székesfehérváron az SZMT Székházban az érdeklődők. A könyvhónap alkalmából február 23-án a Székesfehérvári Ikarusz Gyár Szakszervezeti Könyvtára 900 kötetes letéti könyvtárat adott át a Kossuth Termelőszövetkezet dolgozóinak.

A találkozók többségükben jól szervezettek voltak, nagy volt az érdeklődés. Szinte minden könyvtárban, művelődési intézményben a meghívott vendégek könyvei, és az új szakkönyvek többsége gazdára talált, ahol nem volt rendezvény, ott is kiállításokkal, ajánlásokkal hívták fel az olvasók figyelmét a mezőgazdasági szakirodalomra.

A megnyitó színhelyén, és sok intézményben volt vetőmag- és könyvvásár.

Hiányt pótló kiadványt jelentetett meg az MSZMP Fejér Megyei Bizottság Oktatási Igazgatósága A Könyv- és Médiatár tájékoztatója címmel.

A könyvtár történetének rövid ismertetése után a könyvtár használatáról tájékozódhatunk, majd az egyéb szolgáltatások ismertetése után külön fejezet tájékoztat a médiatárról.

A tetszetős külsejű, fotókkal illusztrált, 1,5 /A/5/ iv méretű, 500 példányban megjelent Kiadvány azonban hiányérzetetkelt a tájékozódni akaró laikus olvasóban. Igaz, hogy társadalomtudományi szakkönyvtárról lévén szó, mégsem lett volna felesleges részletesebben ismertetni a könyvtár gyűjtőkörét, az állomány összetételét. Az olvasó számára nem érdektelen az állomány nagyságára vonatkozó adat sem. Különösen a médiatárról szóló részből lehetett volna bővebben tájékoztatni. A katalógus használatának módját viszont egyszerűbben is lehetett volna közölni.

A tájékoztatót a könyvtárban megtalálható hirdapok és folyóiratok jegyzéke zárja. Az egyes folyóiratok mellett feltüntetett "bizalmas" jelző azonban "zavarba" hozhatja az érdeklődőt, egyrészt azért, hogy miért bizalmas, s ha valóban az, akkor miért propagálják?

Ünnepi könyvhét '88

A hagyományos könyvünnep megnyitása előtt már június 2-án délután a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár vendége volt Kass János grafikusművész. Több száz könyv-illusztrációjából válogatta kiállítását: grafikák, rézkarcok, tusrajzok, köztük a Shakespeare sorozat, Az ember tragédiája, a Mózes, a Kékszakállú hercege vára. Dr. Ábrahám László megnyitója után a művész filmvetítésre invitálta közönségét. Filmje számítógép felhasználásával készült, ez Székesfehérváron különösen aktuális. Ezután a nagyon szép katalógus számtalan képére került pár kedves szó, ajánlás.

Ezen a napon találkozott olvasóival Vámos Miklós Fehérvárcsurgón és Mórton.

Másnap, június 3-án délután - az országos megnyitóval szinte egyidőben - a megyei megnyitón, GÁRDONYBAN, a Székesfehérvári Brass Band együttes hangulatos

térzenével hívta a közönséget a tanácsház előtti térre a könyvsátrakhoz. A könyvhetet Mészáros Antal tanácselnök nyitotta meg. Pálffy Margit színművész Bella István új verseivel köszöntötte a közönséget, a Gárdonyi Géza Művelődési Ház énekkarának műsora után Csongor Rózsa író dedikált.

Csongor Rózsa: A magány lépcsőjén című novellás kötete a Fejér megyei irodalmi füzetek ötödik köteteként ez alkalomra jelent meg. A kötetet Ács Margit szerkesztette, Jónás Attila tervezte a borítót, és készítette a szép könyv illusztrációit.

Késő délután a gárdonyi nagyközségi könyvtárban író-olvasó találkozóra várták az irodalomkedvelőket. Román Károly tanár mutatta be a két vendéget, a székesfehérvári születésű Bella Istvánt, és a hosszú évekig itt dolgozó, itt élő Csongor Rózsa-t. Pálffy Margit színművész szép versmondásával, novella-felolvasással színesítette az estet.

A könyvhét június 3-8-ig tartott, a sikerkönyvek pillanatok alatt elfogytak, 6-án Csongor Rózsa és Sobor Antal, 7-én Fekete Gyula, 8-án Bella István dedikált Székesfehérváron a Vajda János Könyvesboltban. A könyvesbolt dolgozói mindent megtettek, hogy az érdeklődőknek a dedikálók új könyveit kézbe tudják adni, nagyon jó propagandával, plakátokkal, megállítótáblákkal hívták az olvasókat. Az egész könyvhétnek jó propagandája volt, és időben!

Június 6-án Marosi Júlia műsorát nézhették meg a gyerekek

a Zsolt utcai és a Királykút Könyvtárban "Vértes felől fújó szélről..." címmel.

19 órakor a Megyei Könyvtár olvasótermében Csongor Rózsa szerzői estjére került sor. Bevezetőt Ács Margit, a Magvető Könyvkiadó szerkesztője mondott, közreműködött Pálffy Margit színművész. Sajnos olyan felhőszakadás zúdult a városra, hogy az előadók is nehezen értek a rendezvény színhelyére, ezzel magyarázható a kis létszámú hallgatóság, akik azonban annál érdeklődőbbek voltak. Így a siker nem maradt el.

Ez volt a legsúfoltabb nap, sok rendezvény volt a megyében. Fekete Sándor az enyingi Vas Gereben Nagyközségi Könyvtár vendége volt, ő is olyan esőben ért Enyingre, hogy az autóval lépésben tudott haladni. A rossz idő ellenére összejött közönség hat órától fél tizig beszélgetett az íróval.

Kurucz Gyula a székesfehérvári Münnich laktanya könyvtárában, majd Iváncsán a klubkönyvtárban találkozott olvasóival. Az iváncsai nagyon érdeklődő közönség nem akarta hazaengedni az írot, a több órás beszélgetésben napjaink égető problémáiról beszélgettek, bekapcsolva a témákhoz az íróvendég könyveit is.

Sárbogárdon Fekete Gyula hasonló témákról ugyancsak éjszakába nyúlóan beszélgetett olvasóival, az érdeklődőkkel.

Mezőfalván Földes László találkozott ifjú és idősebb olvasóival, a sikeres rendezvényen elsősorban vadász- kalandjairól volt szó.

Június 7-én Székesfehérváron

a Széchenyi utcai könyvtár vendége volt Fekete Gyula, ezen a napon érkezett megyénkbe Tüskés Tibor, aki először Sárbogárdon találkozott a gyermekolvasókkal. Itt igazi meglepetés várta, mert a gyerekek lakóhelyük és környéke kiemelkedő személyiségeiről /író, költő, festő, politikus, stb./ nyújtottak át egy csokrot. "Kutatásaik" eredményét is ismertették: hol és miben tévedtek a lexikonok, kik maradtak ki fontos kézikönyvekből, úti-könyvekből.

Másnap Székesfehérváron a Velinszky László Városi Könyvtárban hetedik osztályos tanulókkal beszélgetett, délután Pázmádon nagyon ifjú olvasók várták, akik igazi élményt adó környezetismeret órát hallhattak, sok mesével.

Június 8-án Székesfehérvárra várták az olvasó gyerekek Bella Istvánt, a Vörös Hadsereg úti könyvtárba. A költő verseit Kertész Lilla előadóművész tolmácsolta, Tóth János István hangszeres kíséretével. Kertész Lilla, majd a gyerekek faggatták kifogyhatatlan kérdéseikkel a költőt gyermekkoráról, családjáról, a költészetről, munkájáról, hobbijáról.

Délután az Alba Volán szakszervezeti könyvtárban sok felnőtt várta, Román Károly bevezetője után a költő olvasott fel verseiből, válaszolt az olvasók kérdéseire, s dedikálta új kötetét.

Marék Veronika táskájában az elmaradhatatlan kis oroszlán mellett egy nagy, puha törölközőbe burkolva Kippkopp is Fejér megyébe érkezett, áhitattal

Külvárosi ház szegényes konyhájában állt a könyvekkel zsúfolt szekreny – az első könyvtár –, ahonnan az akkori fiatal lány – a későbbi író, könyvtárigazgató: Csongor Rózsa – kikölcsönözte a könyveket. Sőt, eleinte csak megadóan magával vitte a ráerőltetett köteteket, s olvasatlanul visszaadta, mert túl sok, túl sűrű volt bennük a betű. Mekkora távolság van a riadt, duzzogó lány és az írói mesterséggel lankadatlanul viaskodó, a prózairodalom lelekelemző, „csehovi” útját választó íróasszony között! S mekkora távolságot kellett bejárnia az erős hitű, a közösség világformáló képességében bízó „mozgalmi” embernek, míg csalódásai keserűsége újra átütött a makacs bizalom és hit: az emberi tisztesség, részvét, megértés értékében és fontosságában.

A kötet írásai Csongor Rózsa sorának kronológiáját tükrözik; persze nem tekinthetők rejtett önéletrajznak. A személyes visszaemlékezések tárgyiasult (azaz „kitalált”) anyagú novellákkal vegyülnek össze. Mégis érződik egy életút szervezete. Fanyar, ironikusan érzelmes leírás egy sokgyermekes proletáreszaládról; egy házaspár drámai búcsúja az ötvenes években, mielőtt a férfit magukkal viszik az éjszakai „látogatók”; 1956 őszének egyik tragikus kifejtetű estéje – színhely: Székesfehérvár; beszélgetés Lengyel Józseffel arról, hogyan kell írni – íme, e kötetnek, s egyszermind az író életútjának is a csomópontjai. S mindez kissé vázlata is az elmúlt évtizedek történelmének.

Ács Margit

A Fejér megyei irodalmi füzetek sorozat 5. tagja az 1988-as ünnepi könyvhétre jelent meg. A borító Jónás Attila munkája. Kiadta a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár.

simogatták a pislogó, csodaszép marionett-bábut a gyerekek mindhárom községben, Előszálláson, Seregélyesen és Abán. Csillogó szemekkel hallgatták az írónőt, csodálták rajzait. Seregélyesen új mese, és figura született, Mia Manó, aki kicsi, nagy bojtos sapkája van, és két hatalmas cipője. Kalandjait a gyerekek szárnyaló fantáziával kerekítették mesévé. Gyönyörű rajz is készült, a seregélyesi új iskola falára, természetesen Mia Manóval.

Másnap Bella István kincsesbányai találkozójaival zárult az ünnepi könyvhét Fejér megyében.

Elgondolkodtató, mennyire mások voltak a felnőtteknek szóló

találkozók, mint az elmúlt években. Órákig ültek, beszélgettek az emberek, új információkra várva. A vendégeknek az irodalom mellett nagy felelősséggel kellett véleményt mondani, sőt irányt mutatni a mindennapok politikájában. A közélettről való felelős gondolkodás írókra, olvasókra egyaránt jellemző volt.

Sikeres könyvhetet zártunk. Várjuk a könyveket, sok olvasó szeretné, ha nem is a könyv ünnepén könyvespolcára tenni az ünnepre szánt kiadványokat.

Némethné

Felföldy Magdolna

XII.

Ára 80 Ft/ter.

A szerző születésének 100. évfordulója alkalmából hasonló kiadásban közreadta a Velinszky László Városi Könyvtár. Az utószót Békefi Győző írta. A füzet az 1988-as ünnepi könyvhétre jelent meg.

KÖRHAZ NYOMDA
SZÉKESFEHÉRVÁR

A BALATONTÓL A DUNÁIG

KÖZÉP-DUNÁNTUL
IRODALMI MULTJA ÉS JELENE

TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK
SZÉKESFEHÉRVÁR
1988. MÁJUS 26-28.

Az 1912-ben alapított Magyar Irodalomtörténeti Társaság ez évi vándorgyűlésének színhelyéül Székesfehérvárt választotta. Alkalom volt ez arra, hogy a Társaság tájegységi tagozatai sorában megalakuljon a Fejér, Komárom, Veszprém megyét egyesítő Közép-Dunántúli Tagozat, a Nógrádi, a Borsod-Abaúj-Zemplén és a Délnyugat-Dunántúli Tagozat után. A Társaság főtítkárának Kovács Sándor Ivánnak az alakuló ülésen elhangzott szavai szerint a tagozatok céljául a következőket fogalmazta meg: "Az így létrejött tagozatok - amelyek közül az elsöket tudatosan hoztuk létre olyan megyék székhelyein, ahol nem működik humán felsöoktatási intézmény - segítenek összehangolni az irodalomtörténetírás szakszintü művelését a helyi hagyományápolással, az irodalmi emlékhelyek és személyiségek értelmes kultuszával. A Társaság és a tagozatok egyszersmind a helyi kezdeményezések tudományosan

kontrollált felszabadítása és megbecsülése is."

Keresztury Dezsö, a Társaság elnöke levélben köszöntötte a vándorgyűlést és a megalakult tagozatot: "A terület - lévén magam is dunántúli patrióta - közel áll szivemhez és érdeklödésemhez: itt volt valaha az Árpádok fő szálláshelye, itt állt a nagy magyar királyok koronázó városa és temetkezöhelye, a királyszék városa: pogányság és kereszténység mérközésének s az európai magyarság bölcsöjének vidéke volt ez." A tudományos ülészakon elhangzó előadásokról szólva a következőket írja: "..... érdekesek, fontosak, mert hiszen - a múlt jó emlékezetét a jelen nagy kérdéseivel összevonva - hasznosan szolgálhatják napjaink tudatzavarainak gyógyítását, tisztítását, feloldását."

A vándorgyűlést és a megalakuló tagozatot Balsay István Székesfehérvár Város Tanácsának elnöke köszöntötte.

A vándorgyűlésen tizennégy előadás hangzott el a három megye irodalmi múltjából, jelenéből.

Előadás hangzott el Vörösmarty Szózatáról; Gárdonyi Géza Pöhölyék címü novellájáról; Csanádi Imre és a régi magyar irodalomról; Székesfehérvár és a modern művészetről; a tapolcafői "világnyelvész" Kalmár Györgyről, Pálóczi Horváth Ádám dunántúli kapcsolatairól; Nagy László fogadtatásáról; Simon Istvánról; Jókai balatonfüredi kapcsolatairól; a Babits kutatások helyzetéről, a készülő kritikai kiadásról; Babits és Németh László esztergomi éveiről; Komárom-Esztergom

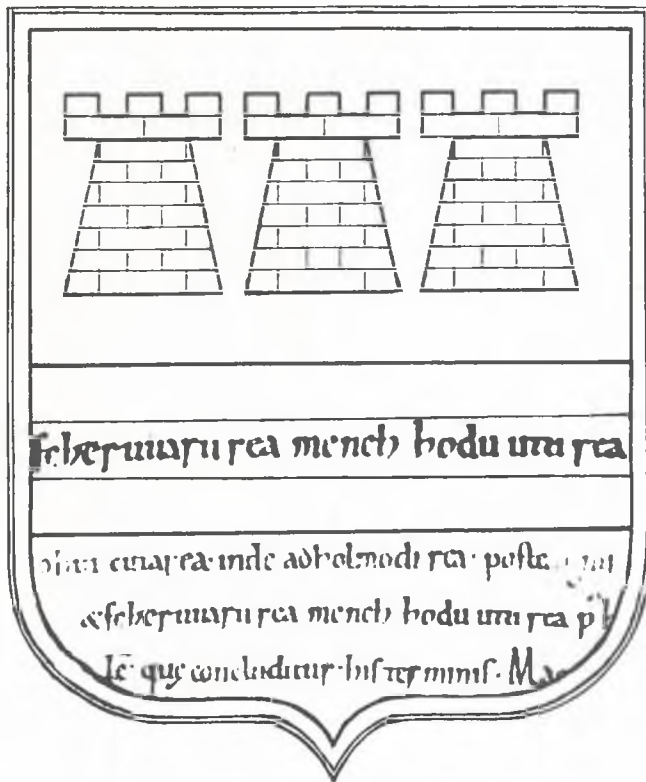
vármegyék /1920-1944 /
irodalmi életéről.

A tudományos ülészek résztvevői meglátogatták a kápolnásnyéki Vörösmarty emlékházat, május 27-én este pedig részt vettek a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében Németh László: *Levelek Magdához* című könyvének bemutatásán, ahol a levelek címzettje is jelen volt. Irodalomtörténészeknek, irodalmi életünk iránt érdeklődőknek, az irodalmat kutatóknak, közvetítőknek, pedagógusoknak, könyvtárosoknak hasznos segítoi lehetnek a hasonló tudományos ülésszakok helyi irodalomtörténeti hagyományaink megismertetésében, ápolásában. A Magyar Irodalomtörténeti

Társaság Közép-Dunántúli Tagozata elnöksége - az elfogadott működési szabályzat alapján - a megyék vezetőségéből áll. Fejér megyében elnökké választották Mohácsy Károlyt, társelnökké Román Károlyt, titkárrá Horváth Júliát, Bakonyi Istvánt és Escher Ilonát vezetőségi taggá.

Bizunk benne, hogy a Társaság nemes hagyományait folytatva számosan csatlakoznak az Irodalomtörténeti Társaság helyi csoportjához a tájegység, ezen belül megyénk gazdag irodalmi életének feltárása, megismerése, megismertetése céljából.

E. I.

A MAGYAR IRODALOMTÖRTÉNETI TÁRSASÁG
KÖZÉP-DUNÁNTÚLI TAGOZAT
EMBLÉMÁJA

KÖVEK, SZÍNEK, EMBEREK

Székesfehérvár 1688. évi felszabadítása az MTA könyvtárának két korabeli, németnyelvű újságlevelén

A legrégebb ismert nyomtatott újságlevel 1475-ben, olasz nyelven készült, és Caffa városának a törökök általi elfoglalásáról ad hirt. /1/ E nyomtatott újságok szokásos címe: "Relatio", "Aviso", "Neue Zeitung" volt és mindig valamilyen aktuális eseményről szóltak; a szövegen kívül gyakran találunk bennük illusztrációkat is. Megjelenésük azonban meg lehetőségen esetleges volt. Szabálytalan időközökben láttak napvilágot, a terjedelmük sem haladta meg az 1-4 lapot. A 17. század elején, a postakocsijáratok megindulása után, 1609-ben született meg az igazi időszaki sajtó, az augsburgi Aviso és a strassburgi Relatio megjelenésével, melyek hetente jutottak el olvasóikhoz. Németország után hamarosan más országokban is napvilágot láttak az időszaki kiadványok.

A hírlapok mellett továbbéltek azonban az egy-egy aktuális eseményről - elsősorban a törökellenes harcokról - szóló tudósítások, beszámolók /2/ is, melyeket Benda Kálmán találóan a későbbi újságok különkiadásaival rokonít. /3/ Ezek a tudósítások nagy közönséget vonzottak, és népszerűségük egyre nőtt.

Polgár Vilmos szerint a 17. század második felében az olasz újságok éppen a "magyarországi eseményekről való beszámolásnak köszönhetik első népszerűségüket". Közülük egyik-másik "kizárólag a török-keresztény háborúk hirszolgálatával foglalkozott". Néhány nyomda pedig valóságos központja volt a magyar tárgyú sajtótermékeknek, így pl. a római Mutij, a milánói Marc' Antonio Malatesta, a modenai Degni, a bolognai G. Monti és a velencei Albrizzi és Prodocino. /4/

A továbbiakban a jelenleg ismert 1688. évi haditudósításokból, relációkból indulunk ki, amelyek Székesfehérvár körülvételének és felszabadításának eseményeit közlik, feltehetőleg szemtanúk és korabeli dokumentumok nyomán. Közülük hatot Apponyi Sándor munkája ismertet. /5/

A három német nyelvű nyomtatvány közül az első kettő pontos dátumot közöl megjelenéséről; közvetlenül az események nyomában jár, hiszen 17, ill. kb. 12 nap múlva tudósít az eseményekről. /23-án fejezték be a vár szemrevételezését, leltározását. / A harmadik újságlevel /f/ feltehetőleg később, jóval az események után keletkezhetett.

Az olasz relációk időben a két elsőnek leírt német nyomtatvány közé ékelődnek /május 10-re téve azt/, a másik mintegy összefoglalja

Vera ; e Distinta
RELATIONE
Della Resa di
ALBA REALE

Seguita li 10. Maggio 1688.

All' Armi gloriose dell' Imperatore :

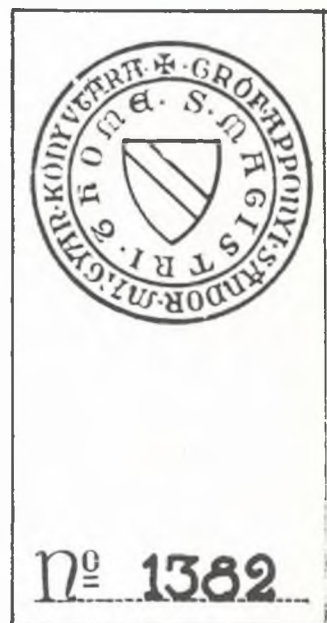
LEOPOLDO I

*Con la capitulazione , e descrizione della
medesima Piazza .*

IN VENETIA , M. DC. LXXXVIII.

Con Licenza de' Superiori ,

az ostrom 16 napját. Megjelenési helyüket közlik /Velençe, Fuligno, ill. Modena/, utóbbinál a nyomdászt is megjelölik. Terjedelmük viszont feleannyi, mindössze 2 levél.

Az MTA Könyvtárában két további németnyelvű kisnyomtatványt őriznek, amelyek a város bevételéről tudósítanak. Ezek a 2 leveles újságlapok keltezetlenek, sem kiadási helyet, sem nyomdát nem tüntetnek fel; betűik és diszítőelemeik mégis arra utalnak, hogy egyazon nyomdában készültek. A tartalmi jegyek pedig a fentebb említett XLI. és XLIV. számú relációkkal rokonítják.

Az első címe:

Umständlicher Bericht von bisheriger Einschlies- |
sung und Übergab der Ungarischen berühmten |
Stadt und Vestung Stulweissenburg. || H.é.ny.n.

4° 2 lev. /A 2b levélen a kapitulációs egyezmény pontjai/

Az újságlevél keletkezésének idejéhez mégis van támpontunk: A 2a levél végén a Bécsben időző török követekkel kapcsolatban írja le a szerző: "Da dann gestern sich die Deputierte abermal bey deroselben [a bádeni örgrófnál] einfanden, und ihro den Rock küsseten. Nachdem sie hierauf die Accords-Puncte eigenhändig von Ihro Durchl/aucht/ überkommen hatten, sind sie hierauf auf der Post wiederum nach Stulweissenburg aufgebrochen": vagyis, miután a haditanács elnöke, Bádeni Hermann, május 15-én fogadta a törököket/6/, a tudósítás május 16-án kelt. A 2b levélen közölt kapitulációs szerződés szövegéhez nem tett semmit az ismeretlen szerző - de nem a véglegest közli.

A második újságlevél címe:

Abermaliger ausführlicher Bericht, | Betreffende |
Die Eroberung Stulweissenburg. || H.é.ny.n.

4° 2 lev. /1a és b, részben 2a levélen a hadianyagok pontos leltárával, a 2a és b levélen pedig három török pasa Bádeni Hermannhoz és Batthyány Ádámmal írt levelei./.

Num. XLI.

RELATION

Oder

Ausführlicher Bericht
Von der Bloquir- und Eroberung der be-
rühmten Türckischen Festung Stulweissen-
burg/wie solche den 9ten May Anno 1688.
an die Kayf. Mayt. mit Accord über-
gangen

Gedruckt den 26. May.

Anno 1688.

A nyomtatás időpontját illetően a szövegben szereplő két dátum igazít útba megint: a három fehérvári török parancsnok levele május 22-én kelt; a Székesfehérváron folytatott leltár és vizsgálat pedig 23-án ért véget; így a tudósítás május végén kerülhetett nyomdába, melynek helyét Bécsben feltételezzük. A szöveg alapján a szerzőben talán egy Bádeni Hermannhoz közelálló személyt valószínűsíthetünk.

A két újságlevéllel tárgyilagosságuk és adatgazdagságuk miatt érdemes megismerkednünk - noha az események más forrásból is ismertek/7/: hiszen közvetlenül azután jöttek létre, hogy a város a török alól felszabadult.

Fontosnak tartjuk megjegyezni, hogy ha összevetjük a fentieket az Apponyi-gyűjtemény újságleveleivel /elsősorban persze a német nyelvűekkel/, szembeötlő a tartalmi azonosság, de sem szerzőik, sem nyelvhasználatuk, sem helyesírásuk nem azonosak. /A földrajzi nevek és személynevek írásában is nagyok az eltérések./

Annál meglepőbb viszont a 17. században készült nagy történelmi szintézis, a *Theatrum Europeum* 13. kötetében/8/ található szöveggel való egyezés. Bár csak a kapitulációs szerződés pontjait és a török vezetők két levelét vetettük össze pontról-pontra, megállapítható, hogy a *Theatrum* szerzője csupán egy-két szót változtatott meg, s csak helyesírási eltérések vannak, amúgy szószerint másolta le a két *Beszámolót*.

Sebestyén József már említett könyvében Giovanni Paolo Zenarolla: *Operationi di Leopoldo Primo ... anno 1688. /Bécs, 1689./* című művét vetette össze a *Theatrum Europeum* szövegével, s talált szószerinti megfeleléseket. Lehetséges, hogy a névtelen tudósítás szerzőjeként Zenarollát, a székesfehérvári Szt. Miklós templom prépostját feltételezhetjük? Vagy ő is csak forrásként használta ezt az újságlevelet? /Az tény, hogy már Buda 1686-os ostrománál is jelen volt, és az eseményeket könyvbe is foglalta/9/. Ott volt Székesfehérvár visszavívásánál is./

Ugy hisszük, háromszáz évvel Székesfehérvár visszavétele után is jó néhány részletre derülhet még fény az előkerült nyomtatott és a még fel nem tárt levéltári források alapján.

E két újságlevél fordításával és közreadásával az emlékezetes évforduló megünnepléséhez kivántunk hozzájárulni. /Itt szeretnék köszönetet mondani Tóth György kollégámnak is, aki tiz évvel ezelőtt felhívta rájuk a figyelmem./

/Az újságleveleket és fordításait az 57-72. oldalig közöljük./

Umständlicher Bericht. von bisheriger Einschließung und Ubergab der Ungarischen berühmten Stadt und Festung Stulweissenburg.

Dennach aus sonderbarer Göttlichen Güte/ vermittelst verschiedenen/ wider die Desomannische Barbarn/ durch die siegreichen Känserlichen Waffen erhaltene herrliche Victorien/ es dahin kommen/ daß hierdurch die drey importante Plätze/ Siget/ Eanischg/ und Stulweissenburg/ gleich andern Dreyen mehr/ so zwischen der Theis/ und dem Fluß Maros gelegen/ abgeschnitten worden: als hat die Känserliche Regierung den hochvernünftigen Schluß gefast/ jehzemeldte ansehnliche Dreyer/ durch eine enge Bloccata/ dergestalt einschliessen zulassen/ damit selbige durch die äusserste Noth/ und Abgang aller Lebensmittel gezwungen/ sich ergeben müsten. Zu dem Ende man vors erste solches an der Festung Erla zuverwerckstelligen/ sich angelegen seyn lassen/ als von welcher in die dreyzehn Graffschafften/ ja die Befreyung ganz Oberungarn/ dependirten. Massen mit der Ubergab solches Orts/ die bis in Siebenbürgen erstreckte Quartier/ meistens in Sicherheit gesetzt/ zumal aber die Besatzung in Wongatsch zur Desperation gebracht worden. Sobald nun obberührter Vorschlag bey Hof beliebt worden/ ist man/ solchen ins Werck zusetzen/ bemühet gewesen. Wie dann Ihre Ehrstl. Durchl. in Bähern/ als sie gleich zu Anfang vorigen Feldzugs/ mit dero Volck/ sich in selbiger Gegend befanden/ auf die vom Känserlichen Hof führende Nothwen/ nach reiflicher Überlegung/ vor gut befunden haben/ solchen Platz/ unter dem Commando des Hn. Marqu. s. Doria/ enge einschliessen zulassen. Worauf auch endlich die glückliche Ubergab erfolgt/ welche bey der Besatzung in Wongatsch grosse Bestürzung/ und darauf die Entschliessung erweckt/ sie ihrem rechtmässigen Könige und Monarchen zu unterwerffen. Auf erhaltene solche herrliche Conquesten/ wurde von Ihrer Känserlichen Maj. die nöthige Verfügung zu einem gleichmässigen bey Stulweissenburg anbefohlen; als welcher Ort täglich mit Ausfällen und Sereiffen/ bis unter Ofen/ grosse Ungelegenheit machte/ so/ daß nichts um Gran/ Raab und Comorra selbst/ davor sicher war. Wurde also von Känserl. Majestät der Schluß gefast/ selbigen durch die Ungarn etwas einsperren zu lassen. Und nachdem in verwichenem Monat Febr. Ihre Durchl. der Herr Marggraf von Baden in eigenen Angelegenheiten/ dero Commendantenschafft in Raab betreffend/ sich an diesen Ort verfügt hatten/ befanden die selbige vor gut/ (weil sie aus verschiedenen aufgefundenen Briefen/ die grosse Hungersnoth dero in Stulweissenburg liegenden Besatzung/ so/ daß auch täglich viele ausriffen/ zur Gnüge ersah) die Festung dermassen einschliesse zu lassen/ daß nichts aus noch ein kunte. Jedoch ging es/ wegen des unfreundlichen Wetters und andern Hindernissen/ mit der Zurüstung etwas langsam her. Bis das bey zunehmendem Tag/ Ihre Durchl. schlüssig wurden/ eine Formal Bloccata vorzunehmen/ und dazu nebst einigen Teutschen Trouppen die Hungarn des Generalais/ samt der unter Herrn Grafen Batthiani stehenden Militz zugebrauchen; jene zwar unter dem Commando des Freyherrn von Arenzaga/ Obersten/ und Commendanten in Leopoldstadt; diese unter Anführung Herr Grafen Batthiani. Alles jedoch in der Intention/ als solches Vorspiel nichts

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

effectus

effectuirte/den Ort mit würcklicher Belägerung anzugreifen. Solcher des Kays. Hofes Befehl wurde sobald bewerkstelliget/und von J. Vl. aufs kräftigste secundire. Indem die in Raab sich versammelnde Teutsche Militz/ nebst einiger Artillerie/ sich zu Ende des Aprils gegen Palotta gewendet/ daselbst zu der Militz des Generalats zustossen/ und am 1. May vor Stulweissenburg angelange. Da dann Herr Obrister Arenzaga alsobalden angefangen/ den Platz enge einzusperrern/ und nahm er selbst mit seiner Troupp Postorocher Hand an dem Osner Thor/am Fluß Bodack; wie auch gerad gegen dem Palotter Thor über; an dem Ziemar Thor aber/ disseits des Flusses Sarowitz/ bis an die lincke Hand obbesagten Osner Thor/ lagerte sich der Vice-General von Raab/ mit denen/ zu demselbigen Generalat gehörigen Hungarn. Ungeacht alles dessen lieffen doch die Barbarn den Muth nicht sinken/sondern gaben bald hernach ein Zeichen ihrer harnäckigen Defension durch einen Ausfall zu Fuß und zu Pferd/daben es dann zu beyden Seiten einige Köpffe kostete. So daß beydes die drey Bassen und die Besatzung bis den 4. May grosse Resolur. Selbigen Tag kam Herr General Bathstant mit seiner Mannschafft an. Als die Türcken gewar wurden/das er sich am Fluß Sarowitz setzen wolte/ thaten sie aus dem Beschüz ihr möglichstes selbigen abzureiben. Mittler Zeit wurde ein Türck gefangen/welcher die grosse Noth selbiges Orts eröffnete.

Den 5. ließ ein vornehmer Türck eine Ungarische Christin loß/ welcher/ ein klein Kind von 4. Jahren bey sich behaltend/sie versicherte/das/wann sie ihm 5. Rollen Toback sende/so wolle er das Kind auch loßgeben. Diß Weib bekräftigte gleichfals den grossen Mangel der Lebensmittel/ und sagte/ daß alle einhelliglich zur Ubergab geneigt wären/ ausser dem Janitscharen Aga. Den 6. thaten die Türcken/ ihren Muth sehen zulassen/ abermal einen Ausfall auf die Teutsche; Woben unterdessen der Obrist Arenzaga Gelegenheit hatte/an dem Fluß Bodack wieder herab zurucken/und kamen die Vornwachen/ bis auf einen Canon Schuß an die Stadt/ohne das solche Anneherung sonderlich disputirt wurde. Um den Mittag kam ein Christlicher Bauersmann heraus/ welcher erzehlte/das der Begier/ weil er der Hungarn beständigen Muth sehe/ und das die Teutschen so sehr sich näherten/zu dem Bassa gangen seye/und mit ihm jeto speisste. Nachdem Mittagmahl/ verfügten beyde sich zum Janitschar Aga/ bey welchem die Unterredung lang währete. Gegen 2. Uhr erwischte ein junger Türck aus der Stadt/und bekräftigte alles obige; und um 4. Uhr fertigten obbenannte Commendanten einen wolbekleideren Türcken ab/an die Unfrige/welcher sich zu der Vornwacht machte/ und sagte: Er verlange mit 2. Hungarischen Officirern zureden/ welche sich bald sehen lieffen. Unterdessen kamen noch andere Türcken/ mit sonderbarer Wunderkeit und frölicher Mine aus der Stadt. Unter denenselben fragte einer/ der zu Pferde saß: Was unsere Militz haben wolte? Drauf ihm zur Antwort wurde: Die Stadt. Jener versetzte wieder: Mann müste sich erst drüber besinnen. Alle aber begehreen einhelliglich/ daß die Unfrige die Bedingungen solten zu Pappier bringen/ mit welchen sie den Ort verlangten. Sie wolten so dann auch einige abfertigen zum Vergleich/fügen weiter hinzu: Haben dann wir nicht auch zu hoffen/das wir/ gleich denen in Erla/ unsere Accords-Puncte nach Wien zu dem grossen Röm. Kaysen schicken dörrfen? Man gab ihm zur Antwort: Es sey dergleichen Erlaubnuß von Hof aus nicht gegeben; doch wolte man zusehen/ ob ihnen möchte hiers in willfahrt werden.

Den 7. übersandte man ihnen schriftlich die Bedingungen/ worauf man die Ubergab eingehen wolte. Hingegen versprachen sie/ und schwuren bey ihrem Wort/ daß sie durch den Abdolr Aly Bey/ und durch den Zorbostia ihre Antwort schriftlich heraus sendenden wolten: Es liessen sich auch jeztbenandte am 8. des Morgens gegen 10. Uhr wieder sehen/ nebst einem dritten/ sich im Rahmen der 3. Commendanten/ ganzen Besatzung und Einwohneren zu einem Accord zu offeriren. Zu welchem End dann die unfrige einige Punkte extendirten/ welche die Türcken ad referendum mit hinein nahmen/ selbige im gewöhnlichen Divan oder Rath zu überlegen; mit dem Versprechen sich bald mit der Antwort einzufinden/ welche von eben denenselben in unser Lager zurück gebracht wurde/ und mit völliger Einwilligung der 3. Bassen und sämtlichen Besatzung unterschrieben war/ daß sie nemlich mutatis mutandis auf gleiche Weise wie die zu Erla accordiren wolten. Hievon nun ist vom Vice-Commendanten zu Rab/ Hr. Graf Zicchy Mittwoch Abend Jhro Durchl. dem Hn. Marggraf von Baden Bericht eingesandt worden/ welcher sich sobald nach Laxenburg erhoben/ Jhro Kayserl. Maj. von diesem glücklichen Success Eröffnung zu thun. Bald darauf kam auß obigen Lager der Herr Arenzaga/ der Herr Joh. Jacob Fischer ein Ingenieur mit Briefen an Jhro Durchl. und andere hohe Ministros, ingleichen an die Kayserl. hohe Cammer an. Von dar man die Particularitäten über obernannten Success erfahren. Das einzige Mittel dieser Barbarn/ ihr Leben bey der Porten zu erretten/ ist/ daß sie etliche gesonnen sind nach Wien abzuordnen/ bey Jhro Durchl. dem Herrn Marggrafen anzuhalten/ daß dieselbe bey Jhro Kayserl. Maj. als einem höchst frommen und gütigen Herrn eine Vorbitte einlegen wollen/ damit Selbige die von ihren Camaraden eingegangene Accords-Punkte zu unterzeichnen allergnädigst belieben möchten. Zu dem End als den 13. Aly Aga/ und Alan Bey zu Wien ankommen/ wurde selbigen eine Gutsch entgegen gesandt/ samt einem gewissen Staat Officianten. Und weil es spat war/ logirte man sie zum güldenen Ochsen ein. Befahl auch gleich dem Ober-Dolmetscher Herrn Marco Antonio Mamula Della Torre sie bey der Tafel zu bedienen/ an dessen Zuspruch und guter Manier sie grosses Vergnügen hatten/ und truncken zu erst die Gesundheit Jhro Röm. Kayserl. Majest. hernach des Bezirs (wie sie ihn nennen) das ist Jhro Durchl. des Herrn Kriegs-Präsidenten / welcher/ selbigen die verlangte Satisfaction zu geben/ aufs neue dem Hn. Vice-Commendanten zu Rab/ Hn. Grafen Zicchy an Jhro Kayserl. Maj. mit einiger weiten Nachricht nach Laxenburg ausfertigte. Nachdem den 14. des Morgens die Accords-Puncten übergesekt worden/ verlangten Jhro Durchl. die 2. Deputirte selbst in dero Palatio zu vernehmen. Worauf selbige sich persönlich nach Laxenburg erhoben/ Jhro Kayserl. Maj. hievon Nachricht zu ertheilen. Und nach gepflogener Unterredung/ welcher gestalt selbige zurück zu senden wären/ kehrten Jhre Durchl. wieder nach Wien. Da dann gestern sich die Deputirte abermal bey dero selben einfanden/ und ihro den Kock küßten. Nachdem sie hierauf die Accords-Punkte eigenhändig von Jhro Durchl. mit sonderbarer Bescheidenheit und bey ihnen sonst fast ungewöhnlicher Demütigung überkommen hatten/ sind sie hierauf auf der Post wiederum nach Stulweissenburg aufgebrochen/ in Begleitung des Hn. Vice-Commendanten Graf Zicchy/ welcher diesen ganzen Winter durch dieser Besatzung so tapffer hat zu schaffen gemacht.

Accords

Accords-Puncten / worauf sich Stulweissenburg ergeben / geschlossen zwischen Herrn Gen. Graf Adam Batthiani; Herrn Vice-Com-mendanten in Rab Esterhasi di Galantha; und Hn. Baron von Aratzaga / Obersten bey der Teutschen Miliz; und sodann zwischen dem Bezier Bassa; Achmet Bassa; und dem Janitschar Aga Zaghargibassi.

1. Das Schloß und die Stadt / samt aller Munition / ingleichen die Artillerie / und was dazu gehört / die Glocken / Uhren / und was zum gemeinen Gebrauch destiniert ist / soll alles und jedes ohne Gefärde denen Käyserlichen übergeben werden. Ingleichen sollen alle Minen entdeckt werden / falls etwa deren einige sowol unter der Befestigung / als unter den Vorstädten angelegt wären.

2. Es soll freyer Auszug verstatet werden sowol der Besatzung / als denen Inwohnern / und selbige befugt seyn mit sich zu nehmen ihr Ober- und Untergewehr / ingleichen ihr übriges Vermögen / ihre Pferde / und anders Vieh / ohne daß jemand disfalls zu kurz komme.

3. Die Christliche Weibspersonen / so Slavinen worden / und im 18. Jahr / oder drunter sind / und Kinder haben / so sollen diese dem Vater bleiben / jene aber denen unfrigen. Welche aber über 18. Jahr alt sind / denen soll frey stehen / ob sie verbleiben / oder mit denen Türcken wegziehen wollen. Was aber von männlich- oder weiblichen Geschlechte unter 18. Jahr ist / soll ohne Gefärde denen unfrigen ausgeliefert werden. Und dafern von denen Türcken etwa jemand zu dem Christlichen Glauben übertreten wolte / soll niemand solches zu hindern sich unterfangen.

4. Es sollen denen Türcken 300. Wägen abgefolgt werden / damit selbige darauf ihre Sachen bis nach S. Catharina in der Donau führen mögen / allwo ihnen 70. Schiffe / oder falls diese zu wenig / noch mehrere eingehändigt werden sollen / worauf selbige sicher abfahren können. Unterdessen aber bis die Wägen beladen werden / und die Besatzung völlig abziehet / sollen verschiedene der vornehmsten Türcken zu Geißeln bleiben.

5. Beym Abzug sollen eine satzsame Anzahl Teutsche und Ungarische Officiers die Abziehende bis an die Donau / und hernach weiter bis an den nächstgelegenen Türckischen Ort begleiten. Mittlerzeit sollen die Türcken einige der Vornehmsten zu Geißeln / in Effect lassen / bis der Christen Convoi und Schiffe wieder zurück gekommen. Drauf sollen die zurückgebliebene Geißel auch dimittiret werden.

6. Alle Christliche Slaven / die in der Stadt sich befinden / sie seyen jung oder alt / sollen gleich nach dem Accord frengelassen werden.

Diese verglichene Accords-Puncte sind zu beyden Seiten von obernannten Herren Generalen und Bassen unterschrieben worden.

RÉSZLETES BESZÁMOLÓ SZÉKESFEHÉRVÁR, A HIRES MAGYAR VÁROS ÉS ERŐDITMÉNY KÖRÜLZÁRÁSÁRÓL ÉS ÁTADÁSÁRÓL

Miután isten különös kegyelméből az ottomán barbárok ellen, a különböző, diadalmas császári fegyverekkel kivivott nagyszerű győzelmek révén úgy alakult, hogy ezáltal három jelentős helység, Sziget[vár], Kanizsa és Székesfehérvár, és még további helységek is, melyek a Tisza és a Maros között fekszenek, elvágattak: akkor a császári kormány arra az igen bölcs elhatározásra jutott, hogy a fentemlitett fontos helységeket szoros blokád alá vonja, hogy azok a legnagyobb inségben és minden élelmük fogytával, magokat megadni kényszerüljenek. Végülis előszörre Eger váránál került erre sor, mint amelytől tizenhárom grófság, vagyis egész Felső-Magyarország felszabadítása függött. Eme helység átadásával az Erdélyig terjedő országrész jórészt biztonságba kerül, ugyanakkor pedig a munkácsi vár-védőket kétségbeesett helyzetbe juttatja. Amint a fenti javaslat az udvarnál kedvező fogadtatásra lelt, sor került a megvalósítására. Minthogy öfőméltósága, a bajor választófejedelem,* amint az előző hadjárat kezdetén is, már ott táborozott hadával, a császári udvar indokai nyomán, érett megfontolás után, jónak látta azt a helyet** Doria márki úr parancsnoksága alatt körülzáratni. Ezután a szerencsés várátadás meg is történt, amely a munkácsi várórségben nagy rémületet keltett, majd pedig arra indította őket, hogy magukat törvényes királyuknak és uralkodójuknak alávéssék. Eme fenséges hódítások nyomán öcsászári felsége megparancsolta, hogy ugyanilyen intézkedésre kerüljön sor Székesfehérvárnál; mivelhogy a helység [védői] kitöréseikkel és portyáikkal egész Budáig naponta sok kellemetlenséget okoztak, sőt Esztergom, Győr és Komárom környéke sem volt biztonságos miattuk. Ezért tehát a császári felség úgy határozott, hogy a várost magyar hadakkal kissé körülzáratja. És miután öfőméltósága, a bádeni örgróf úr most februárban saját ügyeiben hadvezetőségével Győrben időzött, jónak látta a várost /melynek nagy inségéről elfogott levelekből értesült/ úgy körülzárni, hogy abból lélek se tudjon se ki-, se bemenni. Mégis a kedvezőtlen időjárás és egyéb nehézségek miatt lassan haladtak az előkészületek. Mignem öfőméltósága úgy határozott, hogy formális blokád alá vonják, és ehhez néhány német csapat mellett a főparancsnokság magyarjait, a gróf Batthyány [Ádám] úr alatt szolgáló katonaságot is beleértve, használják fel; amazt báró Areyzaga ezredes, Leopoldstadt parancsnokának, emezt Batthyáynak vezetése alatt. Mindezt pedig azzal a szándékkal, hogy ha ez az előjáték semmilyen eredményt nem hozna, igazi ostromba kezdenek.

* Miksa Emánuel

** Egert

A császári udvar parancsát hamarosan végrehajtották, őfőméltósága leg-hathatósabb támogatásával. Eközben a Győrben összegyűlt német katonaság a tüzéséggel egyetemben április végén Palota ellen vonult, hogy ott a főparancsnokság hadaihoz csatlakozzék, s május 1-én megérkezett Székesfehérvár alá. Ott azután Areyzaga ezredes legott hozzálátott a vár szoros körülzárásához; csapataival a Budai kapu jobboldalán, a Bodajk patak partján, valamint a Palotai kapuval szemben foglalt állást, míg a Sárviz innenső partján, egész a fent említett Budai kapu baloldaláig terjedő szakaszon a győri vicegenerális* táborozott a főparancsnokság magyarjaival. Mindezek ellenére a barbárok nem csüggedtek el, hanem hamarost gyalogok és lovasok törtek ki a várból, elszánt védekezésük jeléül, mely összezsapás mindkét oldalon áldozatokat követelt. Ugyhogy mind a három pasa, mind a védők május 4-ig nagy elhatározottságot tanúsítottak. Ezen a napon érkezett meg Batthyány generális úr a csapatával. Amikor a törökök meglátták, hogy a Sárviz mentén akarnak táborozni, mindent megtettek, hogy ágyúlovéssal elűzzék őket. Időközben elfogtak egy törököt, aki feltárta a védők szorult helyzetét.

[Május] 5-én egy előkelő török szabadon engedett egy keresztény magyar nőt - annak 4 éves gyermekét magánál tartva -, akit biztosított arról, ha öt tekercs dohányt küld neki, a gyermekét is szabadon engedi. Ez az asszony is megerősítette, hogy milyen nagy az élelmiszerhiány, és azt mondta, valamennyien a vár átadására hajlanak, a janicsáragát kivéve. 6-án a törökök bátorságukról tettek tanúbizonyságot, amikor újból kicsaptak a németekre; ezalatt Areyzaga ezredesnek alkalma nyílt a Bodack [Bodajk] patak mentén lefelé, a várhoz közelebb nyomulnia, és az előörsök egy ágyúlovésnyire közelítették meg a várost anélkül, hogy ezt bárki megakadályozta volna. Dél tájban egy keresztény parasztember jött ki a várból, aki elmondta, hogy a vezir, látva a magyarok állhatatos bátorságát s a németek közelségét, elment a pasához, és vele étkezik. Ebéd után mind a ketten elmentek a janicsáragához, akinél hosszasan tanácskoztak. 2 óra tájban egy fiatal török szökött ki a várból és megerősítette a fentieket; 4 órakor a fentnevezett parancsnokok egy jólöltözött törököt küldtek a mieinkhez, aki az előörshez ment és azt mondta: két magyar tiszttel kíván beszélni, akik hamarosan meg is jelentek. Ezalatt még többen is kijöttek a várból, különösen nagy bátorsággal és jókedvvel. Egy lovas közülük azt kérdezte: mit akar a seregünk? Mire azt felelték: a várost akarjuk. Ezen még gondolkozni kell - válaszolta amaz. De mind azt kívánta, hogy a mieink a feltételeiket papírra vessék, s maguk is néhányat szabhassanak összevetésül, s hozzáfűzték: nem remélhetjük-e mi is, hogy az egriekhez hasonlóan, alku-pontjainkat a nagy római császárhoz elküldhessük. Azt a választ kapták: az udvar ilyen engedélyt nem adott, de utánanéznék, részesülhetnek-e ilyen kedvezményben.

7-én megkapták írásban azokat a feltételeket, amelyekre át kell adniuk a várat. Ők viszont megígérték, s a szakállukra is megesküdtek, hogy a választ írásban Abdolr [Abdola] Aly bejjel és Zorbosia bejjel kiküldik:

* gróf Esterházy János

ezek 8-án reggel 10 órakor meg is jelentek egy harmadik kíséretében, hogy a három parancsnok, a védők és a lakosság nevében alkut ajánljanak. Végül aztán a mieink néhány pontot kibővítettek, melyeket a törökök ad referendum bevettek, hogy a szokásos divánban avagy tanácsban megvitassák; azzal az ígérettel, hogy a válasszal mielőbb visszatérnek, később az említettek a választ táborunkba visszahozták, amelyet a három pasa és valamennyi védő teljes beleegyezésével aláírtak, hogy ugyanis mutatis mutandis ugyanúgy, mint az egriek, egyezséget kívánnak kötni. Erről aztán a győri vicegenerális, gróf Zichy úr szerda*este beszámolót küldött őfőméltóságának, a bádeni örgróf úrnak, aki azonnal Laxenburgba indult, hogy őcsászári felségét a szerencsés sikerről tájékoztassa. Hamarosan eztán elindult a fenti táborból Areyzaga úr, Joh[ann] Jacob Fischer mérnök úr, őfőméltóságának és más magasrangú minisztereknek, valamint a felséges kamarához szóló levelekkel. Ezekből szereztek tudomást a fenti siker részleteiről. A barbárok csak akkor menthetik meg életüket, ha hajlandók Bécsbe követségbe jönni, s őfőméltóságához, az örgrófhhoz folyamodva, közbenjárását kérni őcsászári felségénél, a legkegyesebb és jóságosabb úrnál, hogy a bajtársaik által is elfogadott alkupontokat a legkegyesebben aláírni sziveskedjék. Amikor 13-án Aly aga és Alay bej Bécsbe érkezett, egy bizonyos államtisztviselő kíséretében kocsit küldtek értük. S mivel későre járt, az Arany ökörhöz címzett fogadóban szállásolták el őket. Megparancsolta legott a főtölmácsnak, Marco Antonio Mamuka Della Torre úrnak, hogy legyen szolgálatukra az asztalnál, kinek biztatására és jó modorát látva nagy élvezettel ettek, és először ő római császári felségének, majd a vezir /ahogy ők nevezik/, vagyis őfőméltósága, a haditanács elnökének egészségére ittak, aki nékik a kívánt satisfactiót megadván, a győri vicegenerális urat, gróf Zichy urat további hírekkel Laxenburgba küldte.

Miután 14-én reggelre az alkupontokat lefordították, arra kérte őfőméltósága a két küldöttet, hogy keressék fel őt palotájában. Ezután személyesen Laxenburgba indult, hogy őcsászári felségét erről tájékoztassa. Majd a szokásos megbeszélés után, mely szerint a követek térjenek vissza, őfőméltósága ismét visszatért Bécsbe. Ott aztán tegnap** őt ismét felkeresték a követek, és megcsókolták a ruháját. Miután az alkupontokat őfőméltóságától személyesen, különös szerénységgel és náluk egyébként teljesen szokatlan alázattal átvették, postakocsin elindultak ismét Székesfehérvárra Zichy vicegenerális úr kíséretében, aki egész télen nagy bátorságról tett tanúbizonyoságot katonáival együtt.

Alkupontok, amelyekre Székesfehérvár megadta magát, s melyet megkötött gróf Batthyány Ádám generális úr, galánthai Esterházy [János], győri vicegenerális úr és báró Areyzaga úr, a német sereg ezredese, továbbá a vezir pasa, Ahmet pasa és Zaghargi pasa, a janicsáraga.

1. A vár és a város mindennemű municióval, valamint a tüzérségi eszközökkel és ami hozzátartozik, a harangokkal, órákkal és mindennel

* május 11-én

** május 15-én

együtt, ami közös használatra szolgál, csalárdság nélkül a császári hadaknak átadassék. Ugyanigy minden akna, legyen az a vár alatt vagy az elővárosokban, felfedeztessék.

2. Szabad elvonulás engedjessék mind a védőknek, mind a lakosságnak, s feljogosittatnak felső és alsó fegyverzetük, egyéb vagyonuk, lovuk és egyéb állatuk elvitelére anélkül, hogy bárki megrövidíttessék.

3. Azon keresztény asszonyi személyek, akik rabszolganők lettek, és 18 évesek vagy ennél fiatalabbak, s gyermekeik vannak, azok gyermekei maradjanak apjuknál, ők viszont a mienkhez kerüljenek. Akik azonban 18 évnél idősebbek, szabadon eldönthessék, itt maradnak-e vagy a törökökkel elvonulnak-e. A 18 évnél fiatalabb férfi vagy nőnemű [keresztény] személyek azonban csalárdság nélkül szolgáltatassanak ki a mieinknek. Amennyiben azon törökök közül valaki keresztény hitre áttérni kívánna, senki se merészelje abban megakadályozni.

4. A törököknek 300 kocsi rendeltessék, hogy rajtuk holmijukat Szt. Katalin szigetéig elvihessék, ahol nekik 70 hajó, vagy ha ez is kevés, még több, rendelkezésükre álljon, melyeken biztonságban távozhatnak. Addig viszont, amíg a kocsikat megrakják és a védők valamennyien kivonulnak, a legelőkelőbb törökök közül néhányan túszként szolgáljanak.

5. Az elvonulásnál elégséges számú német és magyar tiszt kísérje a távozókat a Dunáig, és aztán tovább a legközelebbi török helységig. Közben a törökök a legelőkelőbbek közül túszoikat hagyjanak Eszéken, amíg a keresztény konvoj és hajóhad vissza nem tér. Ezután a visszatartott túszo is elbocsátassanak.

6. A városban található valamennyi keresztény rabszolga, legyen az öreg vagy fiatal, az egyezés után azonnal szabadon bocsátasson.

Ezen egyeztetett alku pontokat mindkét oldalon a fent nevezett tábornok urak és pasák aláírták.

Abermaliger ausführlicher Bericht/

Betreffende

Die Eroberung Stulweissenburg.

Dennach am 19. May die Türcken aus Stulweissenburg ab/und Unsere dages
gen in schöner Ordnung eingezogen: wurde dem höchsten Geber aller Victo-
rien/am folgenden 20/durch ein solenn Te DEUM laudamus, welches der Bis-
choff zu Besprin/und dieses Orts Paulus Sezeni intonirt/ unter völliger Lösung der
Stücke/Danck gesagt; und darauf so bald die Visitirung/ des Zeug-und Proviant-
Hauses vorgenommen/worinn sich folgender Vorrath befunden.

Inventarium des grossen und kleinen Geschükes/ der Munition/ Feuerwercks/ und an-
derer Kriegs-Veräthschafft/ so sich in Stulweissenburg befunden.

2. Türkische Haubiken/deren einer 4. der ander 6. pfündige Kugeln hält.

1. Teutscher Haubiken/von 60. pfündigen Kugeln/anno 1642. gemacht.

1. Türkisch Stück/das 48. pfündige Kugeln führt.

3. Stück vom Käyser Rudolpho dem andern/von 40. pf. Kugeln/deren 2. von an-
no 1596; und das dritte von 1598. sind.

1. Stück zu 40. pfündigen/ vom Maximiliano II. 1569.

2. Türkische künstliche ausgegrabene Stück/deren 1. 36/das 2. 28. pfündig schießt.

3. Stück zu 24. pfündigen Kugeln/von Rudolpho II. 1596.

1. Feldschlang zu 18. pfündigen Kugeln/von Rudolpho II. 1598.

1. Feldschlang zu 14. pfündigen/ von Maximiliano II. 1571.

1. langes Türkisches Stück zu 13. pf. Kugeln/

2. Türkische Feldschlangen von 12. pf. Kugeln/

1. Stück von 12. pfündigen Kugeln/Königs Ferdinandi 1533.

3. Stück Joh. Friedrichs Herzogs zu Sachsen/1553. deren 2. zu 10. 1. 8. pf. schießt.

2. Falckenet zu 6. und 7. pf. vom König Ferdinando 1531.

1. Falckenet zu 7. pf. von Maximiliano II. 1571.

1. langes Türkisches Stück zu 4. pf.

1. langes ausgegrabenes zu 4. pf. 1511.

1. Stück von 4. pf. Kugeln/worauf die Stadt Stulweissenburg geprägt.

1. lange Türkische Feldschlange zu 3. pfündigen Kugeln.

5. kleine Türkische Stücklein zu 3. pf.

1. Stücklein zu 3. pfündigen Kugeln/ Ferdin. III. 1653.

1. Teutsches eisernes Stücklein zu 3. pf. Kugeln.

6. Türkische Stücklein zu dritthalb pf. Kugeln.

1. Teutsches Stücklein zu dritthalb pf. Kugeln.

9. Türkische Falckenet zu 2. pf.

2. Falckenet zu 2. pf. Königs Ferdin. deren eins von 1531.

1. dergleichen von jenziger Käyserl. Maj. Leopoldo 1663.

4. Türkische Falckenet so anderthalb pf. schießen.

):(

2. Teil

2. Teutsche Falckenet von anderthalb pf. Kugeln/1537. und 1584.
 6. schlechte Türckische Falckenet so ein pf. schießen.
 3. Teutsches Falckenet/so 1. pf. führet.
 5. schlechte Türckische Falckenet ohne Laffeten.
 3. schlechte Türckische Falckenet/ so beschädigt/und ohne Laffet sind.
 1. eisern Türckisch Falckenet zu viertel pfündigen Kugeln.
 2. Stücklein zu 10/und 4. Unzen/ nebst 79. Stück-Kugeln.
 5. Feuermörzel / deren einer zu 200. pf. von Käyser Maximiliano 1513. Die andern zu 100/40/ 28/ und 20. pf. Kugeln gehören.
 688. Fäßlein oder Centner gutes Pulver.
 Ander Pulver so diesem an der Güte nicht gleich/ und theils eingefeuchtet ist / welches nicht in Fäßeln enthalten/ sondern in verschiedenen Hauffen in feuchten Keilern liegt. Man rechnet auf 232. Fäßlein.
 In einem andern Gewölb befinden sich in ganz verdorbenen Geschirren bey 50. Fäßlein Pulver/ macht zusammen bey 970. Centner Pulver.
 170. Centner Bley.
 77. Centner Türckischen Lunden.
 15. gefüllte Bomben zu 60. pf. und 10. zu 30. pf.
 118. leere Bomben zu 50. pf. und 399. leere zu 30. pf.
 4500. gefüllte Handgranaten/ und 2500. leere.
 128. leere Granaten/ zu 10; und 37. zu 6. pf.
 10000. Röhren zu Granaten.
 3256. Stückkugeln zu 40. pf. 1600. zu 36. pf. 2081. zu 24. pf. und 1000. allerhand andere. 3500. Kugeln zu den schlechten Falckeneten.
 15. Kasten mit kleinen bleyern Musqueten Kugeln.
 2. Kasten mit guter Ladung vor Pistolen/und einer mit verderbter.
 1. Musqueton mit 6fachem Lauff/die man zu Pferd gebrauchen kan.
 18. grosse gute Musqueton; und 54. ungeschäffte.
 19. unbezogene Türckische Bögen/ und 3. Kasten mit Pfeilen.
 41. Schild.
 60. neue Türckische Patronenfäcken; und 85. Pulverhörner.
 486. verschiedene Janitscharen Kohr.
 69. Feuer-Sprizen beyim Angriff zugebrauchen.
 Eine grosse Anzahl Haaken/Piquen/Minier-Hammer/Hacken/Schauffeln/Hebstanzen/und dergleichen/ so wol ohne als mit Handhaben.
 16. Türckische Stückwägen/samt allerhand andern Wägen. Auch allerhand Laffeten zu Stücken/mit Eisen beschlagene Bretter/ Räder auf Teutsche Art gemacht/ nebst vielen anderen Holzwereck zu den Wägen.
 2. Ambos/und so viel Blasbälck.
 20000. Batteri Nägel allerhand Gattung.
 40. Centner neues Eisen/und 20. Centner allerhand Eisenwerck/zu Stücken/Wägen/Rädern.

Ein Metallen Rad zu einem Brunnen.

Ein starkes Türckisches Seil/ bey 100. Klaftern lang/ samt verschiednen andern dicken und langen Stricken/ allerhand Gattung.

20. Centner gute gesponnene Baumwolle; und 7. Centner alte und verdorbene.

Sehr viele lederne Pulversäck.

43. Duzet Härene Sandsäck.

2. Kupfferne und eine irdene Flaschen/ mit Steinöl gefüllt/ deren jede 80. pf. hält.

4. Centner Pech.

19. Türckische Bett-Decken.

Man hat bis auf den 23. May fortgefahren/ die Gelegenheiten/ Posten/ und ganze Beschaffenheit des Orts zu besichtigen. Und befand sich/ daß selbiger vielmehr des morastigen Bodens/ als Fortification wegen fest sey. Es sind mehr nicht als 3. Thor observirt worden: deren eins mit einem Wall umgeben; das andere aber ist wenig verwahrt; und das dritte nur etwas mit Pallisaden besetzt. So hat der Ort mehr nicht/ als drey von Quaterstücken aufgeführte Bollwerck/ welche aber ziemlich niedrig sind. Ubrigens/ ist er um und um mit tiefen/ breiten/ und jezoh mit Wasser besoffenen Morasten umgeben. In der Stadt befinden sich bey 200. Häuser/ aber bloß von Holz/ nach alter Art aufgebauet; sind auch jezoh meistens baufällig. Daran ferner eine schöne Vorstadt hängt.

Nachdem nun jeztermeldter massen/ alles in Beschau genommen worden: hat Hr. General Batthiani sich eiffrig bemüht/ Jhro Kayserslichen Maj. Befehl darinnen nachzukommen/ daß er den Ort mit Teutscher Besatzung versehen/ und wurden in die Stadt 500. Teutsche gelegt/ die Hungarn aber/ so zu Roß als Fuß/ blieben in denen Vorstädten/ bis auf weitere Kaysersliche Ordre. Unterdessen giengen Briefe ein/ vom Visir/ und denen übrigen 2. Vassen/ die den Ort übergeben hatten/ davon einer an Jhro Durchl. Hn. Marggraf von Baaden gehörte/ nachfolgenden Inhalts:

Glückseligster/ Hochbegabter/ und Höflichster Fürst/ Grosser Visir des Römisch. Kaysers/ liebster Freund und Bruder. Wir geben/ nechst einem aufrichtigen Gruß/ dessen hochgeehrter Person hiemit zu wissen/ welcher gestalt zu der glückseligen Zeit/ da bey uns die Kaysersliche Resolution eures gütigsten und glormwürdigsten Kaysers/ unsers Gnädigen Herrns/ anlangte; wir so wol hierdurch/ als auch durch eure dabey befindliche/ sehr höflich und freundliche Briefe/ wie nicht weniger/ durch das geneigte Bezettelgen/ gegen unsere beyde Abgeordnete/ Aly Aga/ und Aly Bey/ sonderbar sind getröstet und erfreuet worden; ja/ wir wissen fast nicht/ wie wir genug dancken sollen/ daß durch Göttliche Vorsehung/ nicht nur wir/ sondern auch alle die Unsrige/ vermittelst eurer Vorbitte/ von der Gütigkeit eures ruhmwürdigsten Kaysers/ dem der hohe Gott mit seinen Göttlichen Gnaden davor belohnen wolle/ so mildreich sind bedacht worden. Wie dann zu Folg der höchsten Verordnung/ die euer Kaysers selbst unterzeichnet hat/ euer Hochgeehrter General Graf Batthiani/ samt denen andern Officirern/ nicht zugelassen/ daß einigem unter uns/ der geringste Verdruß/ beydes im Abzug aus der Stadt/ als auf dem Weg bis nach der Donau/ wäre zugefüget worden. So daß wir in schönster Ordnung/ nebst denen zur Begleitung beordneten Teutschen und Hungarn

garn zu Gian Curtaran (St. Catharina Insel) angelangt sind. Von hieraus nun/
haben wir Euer Durchl. die gegen uns so geneigt gewesen / diesen Brief geschrieben/
und solchen zu euren Füßen übersand / damit der Welt dieser aufrichtig geschlossene/
und treulich gehaltene Accord möge kund werden. Ubrigens hoffen wir / so bald die
Schiffe werden fertig seyn/ auf den morgen bey Zeiten abzufahren: bitten also Gott/
daß er euch ferner glücklich mache. Gegeben am 23. Tag des Monats Regeb 1099.
das ist am 22. May 1688.

Die Knechte Gottes

Achmet Bisir/

Der Commendant/

Der Janitschar Aga Zagargibassi Osman.

Das andere Schreiben an Hn. Graf Batthiani/ war dieses Inhalts:

Treuer und Hochgeehrter Freund/ wir haben nächst mehrfältiger Begrüßung
an Eure Person/ nicht ermangeln sollen/ Euch zubenachrichtigen/ daß wir glücklich zu
Gian Curtaran angelangt; und daß zu Folge höchster Verordnung Euers Gnädigsten
Käysers/ wie auch des Groß-Bisirs/ Fürsten von Baden / als Kriegs-Präsidenten/
wir vermittelst unserer möglichsten Beschleunigung/ und unter dem guten Geleid des
Herrn Stephani Zichy/ und dessen untergebenen Militz/ wol und unverlezt allhier an-
kommen/ auch dem in Ofen commandirenden General bestens recommendirt worden;
Daher wir dann auch die versprochene Schiffe am bestimmten Ort in völliger Bereit-
schafft gesunden/ und werden/ unter Göttlichen Willen/ morgen früh unsern Weg
weiter fortsetzen auf der Donau. Welches demselben hiemit zur Nachricht diene. Gott
gebe ihm ein langes und glückseliges Leben.

Der Bisir/

Der Commendant/

Der Zagargibassi.

Es sind zwar diese Demütigungen sehr groß; noch weit größer aber war die Ver-
stärkung der Barbarn / da sie müssen sehen / wie sie etwa mit 4000. Mann/ meistens
Land-Volck/ gezwungen worden / diesen Ort zu verlassen; indem sie wol war genoh-
men/ daß doch alle Hoffnung einiges Entsatzes umsonst/ und alle Wege hierzu verrenne
waren. Wie dann jezo fast in gleicher Angst stehen/ die Bestungen Sigerth und Ca-
nisha. Zudem End scheinets/ als ob bereits bey hiesiger höchsten Regierung im Vor-
schlag sey/ selbige durch eine ordentliche enge Bloccata einzuschliessen. Welches Vor-
haben Göttliche Güte glücklich/ zu immer größerer Ausbereitung/ des alle Welt durch-
gehenden Kuhms/ unsers Unüberwündlichen Käysers/ ausschla-
gen lasse.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

ÚJBÓLI RÉSZLETES BESZÁMOLÓ SZÉKESFEHÉRVÁR BEVÉTELÉRŐL

Miután május 19-én a törökök Székesfehérvárról kivonultak, és a Mieink viszont szép rendben bevonultak, a következő 20-i napon a győzelmek adományozója tiszteletére solenn Te DEUM laudamusszal köszönet mondatott, melyet Paulus Seceni*, Veszprém és e helység püspöke intonált, a helyzet tökéletes megoldásával; és azután hamarosan sor került az anyag- és élelmiszerraktárak vizitációjára, ahol az alábbi készletek találtak.

Inventarium a nagy és kis lövegekről, a municióról, tüzszerszámokról és más hadieszközökről, ahogy Székesfehérvárott találtak.

- 2 török tarack, az egyik 4, a másik 6 fontos.
- 1 német tarack, 60 fontos, 1642-ből.
- 1 török ágyú, 48 fontos.
- 3 ágyú Rudolf császártól, 40 fontos, kettő 1596-ból, egy 1598-ból való.
- 1 ágyú, 40 fontos, II. Miksától, 1569-ből.
- 2 török ágyú művészi vésett, 36 ill. 28 fontos.
- 3 24 fontos ágyú II. Rudolftól, 1596-ból.
- 1 csatakigyó, 18 fontos, II. Rudolftól, 1598-ból.
- 1 csatakigyó, 14 fontos, II. Miksától, 1571-ből.
- 1 hosszú török ágyú, 13 fontos.
- 2 török csatakigyó, 12 fontos.
- 1 ágyú, 12 fontos, Ferdinánd királytól, 1533-ból.
- 3 ágyú Joh. Friedrichtól, Szászország hercegétől, 1553-ból, két 10, egy 8 fontos.
- 2 falconett, 6 és 7 fontos, Ferdinánd királytól, 1531-ből.
- 1 falconett 7 fontos, II. Miksától, 1571-ből.
- 1 hosszú török ágyú, 4 fontos.
- 1 hosszú, vésett ágyú, 4 fontos, 1511-ből.
- 1 ágyú, 4 fontos, Székesfehérvár címerével.
- 1 hosszú török csatakigyó, 3 fontos.
- 5 kis török ágyú, 3 fontosak.
- 1 kis ágyú, 3 fontos, III. Ferdinándtól, 1653-ból.
- 1 kis német vaságyú, 3 fontos.
- 6 kis török ágyú, harmadfél fontos.
- 1 kis német ágyú, harmadfél fontos.
- 9 török falconett, 2 fontosak.

* Széchényi Pál

- 2 falconett, 2 fontosak, Ferdinánd királytól, az egyik 1531-ből.
 1 ugyanilyen, a jelenlegi csász. felségtől, Lipóttól, 1663-ból.
 4 török falconett, úgy másfél fontosak.
 2 német falconett, másfél fontosak, 1531- és 1584-ből.
 6 rossz török falconett, kb. 1 fontosak.
 3 német falconett, kb. 1 fontosak.
 5 rossz török falconett, talp nélkül.
 3 rossz török falconett, eléggé sérült állapotban, talp nélkül.
 1 vasból készült török falconett, negyed fontos.
 2 kis ágyú, 10 és 4 unciásak, hozzá 79 ágyúgolyó.
 5 gyújtómozsár; az egyik 200 fontos, Miksa császártól, 1513-ból.
 A többi 100, 40, 28 és 20 fontos.
- 688 hordó, azaz mázsa* jó puszkapor
 Egyéb puszkapor, minőségben a fentiekhez nem hasonló és részben nedves,
 nem hordóban, hanem nedves pincékben tárolva, különböző nagyságú
 halmokban áll; 232 hordóra becsülve.
- Egy másik helyiségben, egészen silány edényekben
 50 hordó puszkapor, összesen körülbelül 970 mázsa.
 170 mázsa ólom.
 7700 török kanóc.
 15 db 60 fontos és 10 db 30 fontos töltött bomba.
 118 db 50 fontos és 399 db 30 fontos üres bomba.
 *500 töltött és 2500 üres kézigránát.
 128 db 10 fontos és 37 db 6 fontos üres gránát.
 10 000 db gránáthoz való cső.
 3256 db 40 fontos ágyúgolyó, 1600 db 36 fontos, 2081 db 24 fontos
 és 1000 db egyéb nagyságú golyó
 3500 golyó a rossz falconettekhez.
 15 láda, kisméretű muskétagolyókkal.
 2 láda jó pisztolytöltet, 1 láda tönkrement töltettel.
 1 muskéta, hatszögletű csővel, mely lovon használatos.
 18 nagy muskéta, jó állapotban és 54 db használhatatlan.
 19 db felajzatlan török ij és 3 láda nyilvessző.
 41 pajzs.
 60 db új, török patrontáska és 85 db lőporszaru.
 486 db különböző janicsár-puska [rohr]
 69 db tüzetű, amelyet támadásnál használnak.
 Nagy mennyiségű kampó, nyársak, aknász kalapácsok, csákányok,
 lapátok, emelőrudak és hasonlók, nyéllel és anélkül.
 16 db török ágyúkocsi, mindenféle egyéb szekér, ágyútalpak
 vasalt deszkákkal, német mintájú kerekek és egyéb, a kocsikhoz
 tartozó fanemük.
 2 üllő és a hozzá való fűjtatók.
 20 000 batteria mindenféle szög.

* 1 Zentner = 100 font, ill. 56,12 kg

40 mázsa vas és 20 mázsa egyéb vasalat az ágyúkhöz, kocsikhoz, kerekekhez.

1 db kúthoz való fémkerék.

1 erős török kötél, közel 100 öl hosszúságú, különböző vastagságú és szélességű zsinegekkel egyetemben.

20 mázsa jó állapotban lévő és 7 mázsa régi, tönkrement gyapjú
Nagyon sok bőr puskaporoszsák.

43 tucat szőrből készült homokzsák.

2 bronz és 1 cseréppalack, kőolajjal töltve, mindegyik 80 fontos.

4 mázsa szurok.

19 db török ágy-takaró.

Egészen 23-ig folytatódott az eszközök, erődítések és a helység állapotának a vizsgálata. És kitűnt, hogy a helység inkább a mocsaras talaj, mint a megerősítés miatt áll szilárdan. Mindössze három kaput figyeltek meg; egyikük fallal volt körülvéve, a másik azonban alig volt erődítve, s a harmadik csak kissé volt paliszádokkal körülkerítve.

Igy a helységnek csak három, kváderkövekkel kirakott védbástyája van, amelyek azonban alacsonyak. Egyébként körös-körül mély, széles és most vízzel borított mocsár veszi körül a várat. A városban kb 200 ház van, de csupán fából, régi módon épültek és többnyire dűledező állapotban. Messzebb egy szép előváros csatlakozik hozzá.

Miután a most leírt mértékben mindent szemügyre vettek, Batthyány generális úr azon fáradozott, hogy őcsászári felsége ama parancsának eleget téve, hogy a helységet német legénységgel lássa el, a helységbe 500 németet helyezett el, a magyarok viszont, a lovasok és gyalogság, az elővárosokban maradtak további császári parancsig. Eközben levelek érkeztek a helységet feladó vezirtől, közülük az egyik őfőméltóságának, a bádeni örgrófnak szólt, az alábbiak szerint:

Legboldogabb, legtehetségesebb és legudvariasabb fejedelem, a római császár nagy vezirje, legkedvesebb barátunk és testvérünk! Szívélyes üdvözlésünk mellett tudatjuk nagyrabecsült személyével, miképpen érkezett meg itt nálunk a ti legjóságosabb és legdicsőbb császártok fenséges határozata a legjobb időben; mind ez, mind az ön nagyon udvarias és barátságos levele, nem kevésbé két követünk, Aly aga és Aly bej iránt tanúsított nyájas figyelme rendkívül megvigasztalt és megörvendeztetett bennünket. Szinte nem is tudjuk, hogyan köszönjük meg, hogy isteni előrelátással nem csak velünk, hanem valamennyiünkkel, az ön közbenjárására, a dicsőséges császár jóvoltából - akit ezért a Mennybéli isteni kegyelmével jutalmazzon meg - oly kegyesen bántak.

Miként aztán a legmagasabb rendelkezés következtében, melyet az ön császára irt alá, az ön tisztelt gróf Batthyány generálisa, más tisztekkel egyetemben, nem engedte, hogy a városból való elvonulásnál vagy a Dunához vezető úton bármelyikünknek a legkisebb baja essék. Ugyhogy a legnagyobb

rendben érkezünk a kíséretül rendelt németekkel és magyarokkal Gian Curtaranhoz [Szt. Katalin sziget]. Innen írjuk Felsőgednek, ki oly kegyes volt hozzánk, ezt a levelet, és küldjük lábaidhoz, hogy a világ tudomást szerezzen erről az őszintén megkötött és hiven betartott egyezségről. Egyébként reméljük, hogy ha a hajók készen állnak, reggel időben elindulhatunk: kérjük tehát Istent, hogy ezentúl is tegye boldoggá. Kelt 1099-ben, Regeb havának 23. napján, azaz 1688. május 22-én.

Isten szolgái

Ahmet vezir,

A parancsnok,

Zagargibassi Osman, janicsárága

A másik, gróf Batthyány úrnak irt levél így szólt:

Hüségese és tisztelt barátunk! Többrendbeli, személyének szóló üdvözetünk mellett nem mulaszthattuk el, hogy közöljük önnel, szerencsésen megérkeztünk Gian Curtaranra; s hogy legkegyelmesebb császártok és a nagyvezir, a bádeni fejedelem és főparancsnok határozata nyomán, a legnagyobb gyorsasággal és Zichy István úr, továbbá alárendelt katonái jó kíséréte alatt rendben és sértetlenül valamennyien megérkeztünk, a Budán parancsnokoló generálisnak is a legjobbakat kívánva; mivel az ígért hajókat a meghatározott helyen indulásra készen találtuk, isten akaratából holnap reggel folytatjuk utunkat a Dunán, melyet méltóságoddal ezennel közlünk. Isten adjon hosszú, boldog életet.

A vezir

A parancsnok

A Zagargibassi

Nagyon nagyok voltak ugyan ezek a megaláztatások, de még nagyobb volt a barbárok megdöbbenése, amikor látniuk kellett, hogy őket négyezer ember - többnyire gyalogok - arra kényszeríti, hogy elhagyják a várost, jól látván, hogy hiába reménykednek felmentő seregben, és hogy minden idevezető utat lezártak. Mint ahogy most hasonló félelemben él a szigeti és a nagykanizsai vár is. Végül úgy tűnik, mintha az itteni legmagasabb vezetés a fenti várak rendes, szoros ostromzárral történő körülzárását javasolná. Mely tervet az Isteni Gondviselés szerencsésen valóra is váltsa, felülmúlhatatlan császárunk világraszóló hirnevének minél nagyobb elterjedésére.

J E G Y Z E T E K

1. Gallyas Ferenc - Fülöp Géza: Mit kell tudni a világ sajtójáról? Bp. 1972. 16-20. p.

2. Magyar és magyar vonatkozású röplapok, újságlapok, röpiratok az Országos Széchényi Könyvtárban 1480-1718. Összeáll. Hubay Ilona. Bp. 1948. - Több mint 1200 nyomtatványt ír le, 1946-tal zárva le a gyűjtést.

3. A törökkor német újságirodalma. A XV-XVII. századi német hírlapok magyar vonatkozásainak forráskritikájához. = A Magyar Történettudományi Intézet évkönyve 1942. Bp. 1942. [194]-276. p.

4. Polgár Vilmos: Magyarország és a magyarok a XVII. századi olasz közvéleményben. Pannonhalma, 1942. 59 p. /Pannonhalmi füzetek 31./ - Az érdeklődés egyrészt Magyarország közelségének, másrészt a császári seregben harcoló nagyszámú olaszoknak szólt.

5. Apponyi Sándor: Hungarica. Magyar vonatkozású külföldi nyomtatványok. Gyűjt. és leírta - -. 2. köt. XVII. és XVIII. század /1720-ig/. Bp. 1902. és Hungarica. Ungarn betreffende im Ausland gedruckte Bücher und Flug-schriften. 4. Bd. München, 1927. alapján:

a/ Num. XLI. | RELATION | Oder ! Ausführlicher Bericht, | von der Blocquir- und Eroberung der be- | rühmten Türckischen Vestung Stuhlweissenburg, wie solche den 9ten May Anno 1688. | an die Kays. Mayt. mit Accord über- | gangen || Gedruckt den 26. May. Anno 1688. [Reláció, avagy részletes beszámoló a híres török erősség, Székesfehérvár körülzárásáról és bevételéről, amint az anno 1688. máj. 9-én egyezséggel a csász. fenségnek átadatott] - 4° 4 lev. /App. 1376/

b/ Vera, e Distinta | RELATIONE | Della Resa di | ALBA REALE | Seguita li 10 Maggio 1688. | All' Armi gloriose dell' Imperatore, | LEOPOLDO I | Con la capitulazione, e descrizione della medesima Piazza. || In VENETIA, M. DC. LXXXVIII. [Igaz és részletes beszámoló Székesfehérvár visszavételéről, amely 1688. május 10-én került I. Lipót császár dicső seregéhez kapituláció révén, és ugyanezen vár leírása] 4° 2 lev. /App. 1382/

c/ Ugyanez: ... Venetia, et in Fvligno, per Antonio Mariotti. /App. 1383/

d/ Num. XLIV. | Verzeichnusz | was in der Vestung Stuhlweissenburg | an Munition vnd anderem Militarischen | Vorrath befunden worden. || Gedruckt den 4. Junij. Anno 1688. [Jegyzék ama municiókról és készletekről, melyek Székesfehérvárott találtak] 4° 4 lev. /App. 1386/

e/ RELATIONE | DI QVANTO E' SEGVITO | SOTTO LA PIAZZA | D' ALBA REALE | TRA'GLI'IMPERIALI, | E TVRCHI DI QVEL PRESSIDIO, | Dal primo di Maggio sino alli 16. del detto Mese. | Con la resa della stessa Citta a Cesarei, nella forma appunto che segvi quella d' Agria. | Portata con Stafetta da Vienna á Venetia la mattina | de' 22. Maggio 1688. || In Modona, nella Stamperia del Degni. [Beszámoló Székesfehérvár erőssége alatt lezajlott, a császáriak és a várat védő törökök közötti eseményekről május 1 és 16 között, és ugyanezen vár feladása a császáriaknak, ugyanolyan formában, ahogy Egerben történt ...] 4° 2 lev. /App. 2315/

f/ Warhaffte Abbildung der berühmten Vestung Stul-Weissenburg in Nider- | Ungarn nebenst einem aussführlichen Bericht, welcher gestalten diesselbe den 10. May | Anno 1688. an die Kayserliche per Accord übergangen. || Székesfehérvár látképe, a kép alatt 2 hasáb szöveg [Az alsó-magyarországi híres erősség, Székesfehérvár igaz ábrázolatja, részletes beszámolóval, mely szerint ez anno 1688. máj. 10-én egyezség által a császáriak kezébe került] /App. M. 221/

Időközben - az OSZK kéziratárának metszetkatalógusában keresve - még egy metszetre bukkantunk, melynek érdekessége, hogy a várost ábrázoló metszet alig hasonlít a városhoz, továbbá a kép alatti szöveg nem szedett, hanem a rajzoló karcolta lemezre. Ez a következő címet viseli: Die von Christen glücklich | dem türcken entrissne Vestung | ALBAREGALIS, oder Stulweissenburg, | den 19. May 1688. [A keresztények által szerencsésen a töröktől elragadott erősség, Albaregalis, avagy Székesfehérvár 1688. máj. 19-én] /App. M. 354/

6. Jenei Károly: Székesfehérvár körülzárása és visszafoglalása 1688-ban. = Fejér megyei történeti évkönyv 5. Székesfehérvár, 1971. 7-22. p.
7. Sebestyén József: Székesfehérvár fölszabadulása a török uralom alól 1688. május 19. Székesfehérvár, 1929. 74 p. - Ebben a könyvben részletesen ismerteti az eseményeket gazdag forrásanyag alapján.
8. Theatri Europaei continuati Dreyzehender Theil, Das ist: Aermalige Auszfürliche Fortsetzung Denck- und Merckwürdigster Geschichten, welche ihrer gewöhnlichen Eintheilung nach an verschiedenen Orten durch EUROPA, Wie auch in denen übrigen Welt-Theilen vom Jahr 1687. an bis 1691. sich begeben und zugetragen. Insgesamt ausz der Sachen, und dero warhafften umbständlichen Verlauff, vermittelst von hohen Orten gesuchten, und communicirten Actis und Urkunden zusammen gezogen; ... Durch Matthäi Merians Sel. Erben. Franckfurt am Mayn, gedruckt bey Johann Görlin. Im Jahr M DC XCVIII. - Székesfehérvárról a 263-274. p., az alkupontok a 265., a hadileltár és a törökök levelei a 266-268. lapokon.
9. Zenarolla, Gio[vanni] Paolo: Relatione esatta, e distinta sopra la operazioni, fatte dopo l' Assedio di Buda ... 1686. In Vienna, appresso Gio Van Ghelen, 1687. 12° 4 lev., 140 p. - Magyarul: Buda visszafoglalásának emlékezete 1686. Bp. 1986. [93]-180. p.

TÁJÉKOZÓDÁS

Hátrányos helyzetűek - olvasási kultúra. =
Könyvtári Figyelő. 1987. 5. sz.

A Könyvtári Figyelő szerkesztőbizottsága ezúttal egy egész számot szentelt a hátrányos helyzetűek könyvtári ellátásával kapcsolatos írások közzétételének. Nem törekedhetek teljes körkép felvázolására, ám a két nagy tematikus egységbe gyűjtött tanulmányok mindegyike figyelemreméltó, a problémakört több oldalról megvilágító írás.

Ferge Zsuzsa kitűnő bevezető tanulmánya /Társadalmi struktúra - társadalmi hátrány/ a mostoha társadalmi helyzetek természetét, okait és következményeit kutatja. Ismerteti a legújabb vizsgálatok eredményét, melyek szerint hazánkban a szűk létfenntartási szintet éppen elérők, vagy épp az alatt maradók a népességnek mintegy 5-10%-át teszik ki. Ez valójában 0,5-1 millió súlyos megélhetési nehézséggel küzdő embert jelent: sokgyermekeseket, öreg nyugdíjasokat vagy segélyen élőket; tanulatlan, rendszeres munkához nem jutó, vagy azt sok okból nem vállaló munkásokat. Az abszolút szegénység mellett a népesség további 16-20%-a tekinthető úgy "relative deprimáltnak", hogy a több hátrány együttes jelenléte veszélyezteti, illetve hogy az átlagos jövedelem kétharmadát nem éri el.

A szociális természetű hátrányokkal foglalkozó, egyes társadalmi rétegek sajátos problémáit bemutató írások sorát Gereben Ferenc cikke nyitja meg /Olvasásszociológiai adalékok a hátrányos helyzet megítéléséhez/, amely az olvasás- és könyvkultúra szempontjából vizsgálja a hátrányos helyzetű társadalmi rétegeket, csoportokat. Egy országos felnőtt mintán végzett olvasásszociológiai felmérés szerint az olvasáskultúra legnagyobb hiányosságaira hajlamos szociológiai tényezőknek egyrészt a munkamegosztás háztartásbeli és egyéb eltartott", valamint a "mezőgazdasági fizikai dolgozó" kategóriái, másrészt az iskolázottságnak a 8 osztály alatti fokozatai bizonyultak. Együttesen a felnőtt népesség csaknem 40%-a sorolható a hátrányos helyzet első, súlyosabb fokozatába. A második fokozatba a nyugdíjasok és a szakképesítés nélküli munkások; a 60 évnél idősebbek; valamint a falvak, kisközségek lakói tartoznak; összesen a felnőtt lakosság mintegy 30%-a. A kiegyenlítő tényezőket,

átfedéseket is figyelembe véve a népesség 55-60%-áról állitható, hogy társadalmi-demográfiai státusából adódóan az átlagostól elmaradó mértékben motivált az olvasásra.

A fejezet következő, hosszabb lélegzetű tanulmánya tovább szűkíti a kört: azokról a szakmunkástanulókról, illetve olvasási kultúrájuk jellemzőiről vázol fel reális képet, akik ugyan nem tekinthetők minden vonatkozásban hátrányos helyzetűnek, de szüleik iskolázottságának alacsonyabb szintje, a 8. osztályban szerzett érdemjegyeik átlaga, a közismereti tárgyak óraszama, valamint olvasási és könyvtárhasználati szokásaik miatt félreérthetetlenül kisebb esélyük van a kulturális értékek megismerésére és elsajátítására, mint a gimnazistáknak és a szakközépiskolásoknak /Nagy Attila: A szakmunkástanulók olvasási- és könyvtárhasználati szokásairól - a hátrányos helyzet ürügyén/.

Lőrincz Judit dolgozata /"A szótehetségem nem olyan..." / a Szolnok megyei Tiszaigaron élő cigánycsaládok példáján keresztül vetíti elénk a cigányság hagyomány és szokásrend által meghatározott életmódját, kultúráját; az iskolázatlanságból, alacsony műveltségéből, a kommunikációs készség hiányából fakadó beilleszkedési gondjait.

A fejezet végén Kocsis István írása áll /Hátrányos helyzet - tehetséggondozás - olvasótábor/, amely a hazai olvasótábori mozgalom 15 éves történetének bemutatása mellett hasznos ötleteket, módszertani tanácsokat ad a tehetséggondozást, a hátrányos helyzetben levő fiatalok művelődési esélyeinek javítását, személyiségük fejlesztését előremozdítani kívánó kezdeményezésekhez.

A tanulmányok második nagy egységét az füzi egybe, hogy mindegyikük az egészségügyi hátrányokkal, s azok következményeivel foglalkozik. Elsőként Csócsánné Horváth Emmy széles áttekintést nyújt munkáját olvashatjuk /Kultúra - fogyatékoság - hátrányos helyzet/ a gyógy-pedagógia tudományából ismeretes leggyakoribb fogyatékosági típusokról, a gyógy-pedagógiai megsegítés alapvető feladatairól és módszereiről, valamint a rehabilitációs lehetőségekről. A WHO nyilvántartásai alapján a világon minden tizedik ember szenved valamilyen tartós kihatású sérülésben, fogyatékoságban. A fogyatékosok sikeres társadalmi integrációjának csak egyik feltétele a munkamegosztásban való aktív részvétel. Emellett olyan viselkedésbeli, életvezetésbeli megfelelésre van szükség, mely a lehetőségekhez mérten egyre jobban megközelíti az általánosan elfogadott normákat. A szubjektív feltételek megteremtéséért sokat tehet a gyógy-pedagógus; a tárgyi és szociális feltételeket azonban a társadalom egészének kell a fogyatékosok számára biztosítani.

Bereczky Lászlóné cikke /A hátrányos helyzetű olvasók és a házhoz szállítás/ a címben megjelölt téma külföldi és hazai történetét, jelenlegi helyzetét tekinti át. Külön foglalkozik a könyvtári ellátást igénylő potenciális olvasók kiválasztott csoportjaival: az idősekkel, betegekkel, mozgáskorlátozottakkal, az elítéltekkel, valamint a szociális intézmények lakóival.

A következő írásból megtudhatjuk /Daru Gerőné: A vakok

rehabilitációjáról/, hogy hazánkban a vakok száma 30 ezerre tehető; s ha ehhez hozzáadjuk a hozzájuk legközelebb álló családtagok számát, a vakság, mint igen erős meghatározó tényező, a vakokon kívül igen közelről érint 90-120 ezer embert. Rehabilitációjukkal különböző mértékben és nézőpont szerint számos intézmény foglalkozik hazánkban, de ezek ez idő szerint még nem alkotnak rendszert.

Skaliczki Judit tanulmánya /Vakok, könyvek, könyvtárak/ szintén ezzel a nem csekély számú társadalmi réteggel foglalkozik, miközben bemutatja a vakok és csökkentlátók könyvtári ellátását szolgáló nemzetközi és hazai törekvéseket, eredményeket. A WHO 1985. évi felmérése szerint a világon kb. 40 millió vak ember él, és megközelítőleg még 30 millió azoknak a száma, akik egyéb fogyatékoságuk miatt nem tudnak olvasni. A vakok számára a könyvtár a kulturális rehabilitáció elsődleges intézménye lehet, olyan hely, ahol az információ, az ismeretek, a művészetek olyan információ-hordozón találhatók, amelyet ők is tudnak használni.

A kivétel nélkül fontos, a jövő feladatait körvonalazó irások sorát Bartos Éva egy figyelemreméltó, a hazai gyakorlatban még csak helyenként fellelhető módszerről szóló dolgozata zárja /Biblioterápia a könyvtárosi munkában/.

Heleszta Sándor: A műveltség és művelődés társadalmi megítélése. = Jel-Kép. 1988. 1. sz. 14-27. l.

A lakosság iskolázási szintjének növekedése az 1940-es évek második felétől felgyorsult, de ez az ütem az 1970-es évektől megtört. A népesség általános képzettségi szintje így is jelentősen emelkedett, s ebben - a képzésre fordított idő intézményes növelése mellett - az egyének áldozatvállalása is nagy szerepet játszott. Az iskolázottság növekedési trendje azonban nem felelt meg a megváltozó gazdasági követelményeknek, a munkahely- és szakmasztruktúra változtatásának.

A Tömegkommunikációs Kutatóközpont 1986-ban végrehajtott kutatása a társadalom műveltségről alkotott képét, a műveltség presztizsét vizsgálta.

A műveltségképzetek társadalmi jellemzőit vizsgálva azt találták, hogy a műveltségértelmezés a társadalmi státust, a tudást és a szociális viselkedést tartalmazza. E három tényező együttes figyelembevételével a következő típusokat különítették el: státusorientált műveltségfelfogás /a műveltséget társadalmi pozícióhoz köti, a kérdezettek 25%-ára jellemző/; a tudás és viselkedés követelményét együttesen hangsúlyozó műveltségfelfogás /ismeretanyagot és viselkedésjellemzőt együttesen követel meg, a társadalmi hierarchiában elfoglalt helyet nem tartja számon, a kérdezettek 19%-ára jellemző/; tudás és státus együttjárását hangsúlyozó műveltségfelfogás /a műveltséget ismeretanyaghoz köti, amely pozíciót biztosít, a viselkedésnormák betartását nem tartja követelménynek, a kérdezettek 17%-ára jellemző/; viselkedés-orientált műveltségfelfogás /a műveltséget a

szociális viselkedés ismérveiben méri, a megkérdezettek 9%-ára jellemző/.

Ezek a - társadalmi réteghez kötött - műveltségképzetek egy ember-
eszmény megjelenései, amelynek alakítója, egyéb tényezők mellett, az
iskola. A megkérdezetteknek az iskola funkciójára vonatkozó válaszai
alapján öt típus különíthető el, a három alapfunkció - tudásközvetítés,
viselkedésalakítás és személyiségfejlesztés - alapján: komplex iskola-
felfogás 26%-ra, tudásorientált iskolafelfogás 24%-ra, viselkedés-domináns
iskolafelfogás 26%-ra, személyiségorientált iskolafelfogás 12%-ra,
viselkedés-orientált iskolafelfogás 7%-ra jellemző.

A műveltségképzetek és az iskola feladataira vonatkozó felfogások
típusai szorosan összefüggnek egymással.

Az utóbbi időben a művelődés presztizsértéke tovább csökkent. Ennek
oka egyrészt a művelődés általánosabb értékvesztése, másrészt más
presztizsértékek /családi élet minősége, a munkában tanúsított helytállás
stb./ fontosságának növekedése.

A kérdésseltevést a szükségletek oldalára áthelyezve az derül ki, hogy
a kérdezettek legkevésbé a jövedelmi helyzetükkel elégedettek, de ezt
mindjárt követi az elért iskolázottsággal való elégedetlenség, nyolcadik a
megszerzett tudással való elégedetlenség, s tizedik a továbbtanulási
lehetőségekkel való elégedetlenség.

Vizsgálták még a különböző munkatevékenység-típusok követelmény-
megítéléseinek megoszlását is, s azt találták, hogy magas a kvalifikációt
nem kívánó munkakörök száma. Ezek lehetővé teszik a pusztán munka-
tapasztalatokra támaszkodó munkavégzést, nem ösztönözik a magasabb
képzettség megszerzésére, így a művelődésnek-műveltségnek sincs itt
értéke. Jelentős nagyságú az a társadalmi réteg is, amely számára a
magasabb szakmai képzettség megszerzése érték ugyan, de különféle okok
miatt /felvételi keretek, a munka melletti tanulás terheli/ a tanulásra való
motiváltság nem érvényesül. A harmadik - szintén jelentős nagyságú - réteg
esetében a meglévő magas szakmai képzettséget a végzett munka nem igényli,
s ezért a műveltség-művelődés presztizse körükben is alacsony.

A műveltség-művelődés alacsony presztizse terméke az adott
társadalmi-gazdasági viszonyoknak, de egyben fékje is a szükséges
változásoknak.

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban 1988. januártól májusig

1. Székesfehérvár köztisztaságának története a századfordulóig.
/Tájékoztatóhoz./ 7 tétel.
Összeállította: Magony Imre
2. Csoportok és deviáns csoportok. /Szakdolgozathoz./ 62 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla

3. A Videoton Rádió- és Televíziógyár története. /Vetélkedőhöz./
150 tétel.
Összeállította: Kiri Angéla
4. Önképzés. /Előadáshoz./ 6 tétel.
Összeállította: Magony Imre
5. A hutteriták /habánok/ és pedagógiai törekvéseik. /Szakdolgozathoz./
11 tétel.
Összeállította: Komlósi József

Az irodalomjegyzékeket - kérésre - másolatban rendelkezésre bocsátjuk.

Mikola Katalin - Komlósi József

IRODALOMKUTATÁSOK, BIBLIOGRÁFIÁK
a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtárában.
1988. januártól májusig.

1. A közoktatás fejlesztése, az oktatási törvény. /Pedagógusok munkájához./ 39 tétel.
Összeállította: Erdősi Erika
2. Szaktanácsadás. /Szaktanácsadók munkájához./ 23 tétel.
Összeállította: Erdősi Erika
3. Innováció a pedagógiában. /Előadáshoz./ 43 tétel.
Összeállította: Erdősi Erika
4. Ajánló bibliográfia a napközi otthoni munkafoglalkozásokhoz. /65 tétel./
Összeállította: Erdősi Erika

Soós Sándorné

LEGFONTOSABB JOGSZABÁLYOK

1988. január - május

1987. évi 21. számú törvényerejű rendelet a tanácsokról szóló 1971. évi I. törvény egyes rendelkezéseinek módosításáról, a kétszintű igazgatás bevezetéséről. = Művelődési Közlöny. 1988. 2. sz. 131. p.
- 1060/1987. /XII. 2./ Mt. számú határozat a kétszintű helyi-területi igazgatás bevezetésével kapcsolatos feladatokról és egyes miniszter-tanácsi határozatok módosításáról.= Művelődési Közlöny. 1988. 2. sz. 134. p.
- 24/1987. /XII. 30./ MM számú rendelet a Közművelődési Alapról szóló 1033/1986. /VI. 20./ Mt. h. számú határozat végrehajtásáról. = Művelődési Közlöny. 1988. 5. sz. 469. p.
- 2/1988. /II. 2./ MM rendelet a Kulturális Alap felhasználásáról és a kulturális járulék fizetéséről szóló 7/1981. /V. 12./ MM számú rendelet módosításáról. = Művelődési Közlöny. 1988. 5. sz. 471. p.
- Útmutató a Közművelődési Alapból történő támogatás igényléséhez. = Művelődési Közlöny. 1988. 5. sz. 493. p.
- Útmutató a kistelepülések Művelődési alapellátásának fejlesztésére. = Művelődési Közlöny. 1988. 5. sz. 494. p.
- 33/1988. /IV. 25./ MT rendelete a törzsgárdáról szóló jogszabályok hatályon kívül helyezéséről. = Magyar Közlöny. 1988. 16. sz. 422. p.
- 9/1988. /V. 1./ MM rendelete egyes művelődési jogszabályok hatályon kívül helyezéséről. = Magyar Közlöny. 1988. 18. sz. 513. p.

Lezárva: 1988. május 31-én

Csongor Rózsa

A magány lépcsőjén : Novellák, esszék / Csongor Rózsa ; [ill. Jónás Attila] ; [közr. a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár]. - Székesfehérvár : Vörösmarty M. Kvt., 1988. - 71 p., [4] t. fol. : ill. ; 21 cm. - (Fejér megyei irodalmi füzetek, ISSN 0236-7459)

ISBN 963 7591 07 9

Előadások Sárbogárd múltjából. Tudományos ülés (2.) (1987) (Sárbogárd)

Előadások Sárbogárd múltjából : Tudományos ülés 2. : Sárbogárd, 1987. április 11. / [... előadások Farkas Gábor, Erdős Ferenc, Dani Lukács]. - [Sárbogárd] : [Madarász Vár. Kvt.], [1988]. - 81 fol. ; 29 cm

Az 1986. évi, 1. tudományos ülés címe: Sárbogárd helytörténete. Tudományos ülés (1.)

ISBN 963 01 7944 x

Geróné Krámer Márta

Seregélyes, kastélyszálló / [Geróné Krámer Márta]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1987. - [16] p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 280.)

ISBN 963 555 491 5

Iváncsán 1987. október 1-én tartott történeti konferencia előadásai / szerk. Farkas Gábor ; [előadások Jungbert Béla et al.] ; [közread. Iváncsa Községi Tanács V. B.]. - Székesfehérvár : [Fejér M. Lvt.], 1987. - 59 p. : ill. ; 25 cm. - (A Fejér Megyei Levéltár közleményei, ISSN 0238-4116 ; 2.)

Borítócím: Előadások Iváncsa történetéből

ISBN 963 7233 01 6

Komfort évkönyv, 35 : [a Dunaújvárosi Vegyesipari Vállalat kiadványa] / [szerk. D. Kiss Csaba/. - Dunaújváros : Dunaújvárosi Vegyesipari Váll., [1988]. - 90 p. : ill. ; 21 cm

Kovács Péter

Székesfehérvár, Budenz-ház, Ybl Gyűjtemény / [Kovács Péter]. - [Bp.] : TKM Egyes., 1987. - [16] p. : ill. ; 17 cm. - (Tájak, korok, múzeumok kiskönyvtára, ISSN 0139-245X ; 279.)

ISBN 963 555 486 9

Magyarországi Földmunkások Országos Szövetsége Dunántúli Területi Konferenciájának 80. évfordulója : Emlékülés : [Sismádon, 1986. október 28.] :

[Mezőgazdasági Kombinát, Mezőfalva] / [rend., közr. a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete Fejér Megyei Bizottsága] ; [összeáll. és szerk. Élő Zoltán] ; [szerzők Farkas Gábor, Nász István, Élő Zoltán]. - Székesfehérvár : MEDOSZ [Fejér M. Biz.], 1987. - 67 p. : ill., térk. ; 21 cm

Mi legyenek? Hol tanuljak? : Pályaválasztási füzetek / Fejér Megyei Tanács VB. Ifjúsági és Sportosztály. - 1. sz. - Székesfehérvár : Fejér M. Tcs., [1987]. - 6 p. ; 29 cm

Rendszertelenül. - Összeáll. a Vántus Károly Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakközépiskola és Szakmunkásképző Intézet, Székesfehérvár
ISSN 0238-3578

Mi legyenek? Hol tanuljak? : Pályaválasztási füzetek / Fejér Megyei Tanács VB. Ifjúsági és Sportosztály. - 2. sz. - Székesfehérvár : Fejér M. Tcs., [1987]. - 20 p. : ill. ; 29 cm

Rendszertelenül. - Összeáll. a 323. Vörösmarty Mihály Ipari Szakmunkásképző Intézet, Székesfehérvár

ISSN 1234-5678 [! ISSN 0238-3578]

Sebestyén József

Székesfehérvár fölszabadulása a török uralom alól : 1688. május 19. / írta Sebestyén József ; [kiad. a Velinszky László Ifjúsági és Uttörőház] ; [utószó Arany Magyar Zsuzsanna]. - Székesfehérvár : Velinszky Ifjúsági és Uttörőház, 1988. - 77 p. ; 16 cm

Az 1929-ben Székesfehérváron a Vörösmarty ny. által meg-

jelentetett mű reprintje
ISBN 963 00 1200 6

Tudományos Ismeretterjesztő Társulat. Fejér Megyei Szervezet. Küldöttgyűlés (9.) (1987) (Székesfehérvár)

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat Fejér Megyei Szervezetének 9. küldöttgyűlése : [Székesfehérvár, 1987. február 28.] ; Dokumentumok / [szerk. Csató József]. - Székesfehérvár : TIT Fejér M. Szerv., 1987. - 96 p. : ill. ; 21 cm
ISBN 963 01 8741 8

Velencei-tó, Cserepes-sziget, Nemzetközi Üdülőfaló : [Tanulmányterv, 1987.] / [... kész. Artunion Széchenyi Építőművészeti Stúdió] ; [a kiadványt tervezte és szerk. ifj. Eleőd Ákos...] ; [természetfotók, légifelvétel Kácsor László] ; [épületfotók... VÁTI archivum] = Lake Velence, "Cserepes" Island, International Club, Velence Village : [Project design, 1987] / [... made by Artunion "Széchenyi" Studio of Architects] ; [Publ. ed. a. des. by Ákos Eleőd Jr....] ; [phot. László Kácsor ..., VÁTI Archives]. - Bp. : Artunion, 1987. - 58 p. : ill. ; 30x43 cm

Velinszky László

A babonákról / írta Velinszky László ; [utószó Békefi Győző] ; [közr. a Velinszky László Városi Könyvtár]. - Hasonmás kiad. - Székesfehérvár : [Velinszky Vár. Kvt.], 1988. - 29 p. ; 20 cm

Eredeti kiadása: Bp. : Világosság Knyv., 1912. Ébresztő. Népszerű tudományos füzetek sorozat 12. tagjaként.
ISBN 963 01 8825 2

KRÓNIKA

1987. december 16-tól
1988. június 15-ig

ARCCAL A TENGERNEK címmel Nagy László műveiből válogatta össze irodalmi műsorát Hegedüs D. Géza Jászai-dijas színművész. December 18-án nagy sikert aratott ezzel az előadóesttel a Vörös Hadsereg úti fiókkönyvtárban Székesfehérváron.

MEGVÁLTOZOTT a késedelmi díj, a beiratkozási díj maradt a régi a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. Január 1-től a video kazettákat 3 napos határidővel kölcsönzik, késedelmi díj naponta és kazettánként 30,- Ft, könyvek, hanglemezek esetében a késedelmi díj 1,- Ft/nap, a hangos könyveké művenként és naponta 1,- Ft. A gyermekkönyvtárban 20 fillér/nap a fizetendő összeg késés esetén.

VISZOCKIJ ÉLETRÁMÁJÁT mutatta be Hegedüs D. Géza színművész a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár zsúfolásig megtelt olvasótermében január 21-én. A posztumusz Állami-díjjal kitüntetett szovjet költő-énekes életdrámáját Mielőtt csillag lettem... címmel Mikes Lilla ötletéből Siposhegyi Péter írta és rendezte. Viszockij szerepében Hegedüs D. Géza döbbenetes erejű alakításával szerzett

felejthetetlen élményt a népes közönségnek. Az előadáson közreműködött még Anna szerepében Mikes Lilla, elektromos orgonán kísért Gebora György. Az olvasóteremben kiállítás készült Viszockijról, amely hanglemezeiből, verseiből, az életéről szóló írásokból, valamint a róla készült fényképfelvételekből nyújtott válogatást.

MÓDSZERTANI bemutatót tartott a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegében dr. Varga Gyuláné csoportvezető 45 napközis pedagógus részére. Az összejövetelet január 11-én tartották a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet szervezésében.

SÁRBOGÁRD Város Tanácsa és a Madarász József Városi Könyvtár által közösen - 1986. december 15-én - kiírt helytörténeti pályázat január 24-én ünnepélyes keretek között zárult. A Sárbogárd város közigazgatási terület múltjának, történetének feldolgozására nyolc pályamunka érkezett. Az első díjat nem adták ki. II. díjat kapott Rehák Judit tanár dolgozata: Sárbogárd II. sz. Általános Iskola fejlődése 1750-től napjainkig, III. díjat kapta Kiss Mária egyetemi hallgató: Tinód ragadványnevei című dolgozatáért. Valamennyi pályamunkát a Madarász József Városi Könyvtár megőrzi.

NÉMET NEMZETISÉGI vers- és prózamondó versenyt hirdettek a Fejér megyei német nyelvet tanuló általános iskolások részére a német nemzetiségi olvasótábort előkészítő szervek. A január 26-án kiküldött felhívásra március 25-ig

jelentkezhetek, s a döntőt április 23-án tartják Mórton.

A MÓRI Radó Antal Városi Könyvtár nemzetiségi anyanyelvi kultúra ápolásában kifejtett tevékenységével foglalkozott többek között a Móri Városi Tanács VB. január 28-i ülésén. A végrehajtó bizottság fontos feladatként határozta meg a hagyományok ápolása mellett a német nyelvű író-olvasó találkozók szervezését, valamint az anyanyelvi irodalom nagyobb propagálását.

INTÉZMÉNYI munkaértekezletet tartott február 1-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár kollektívája. Escher Ilona igazgató értékelte a múlt évi munkát, közte a megváltozott munkakörülményeket /raktárak, munkahelyek kialakítása/, a vidéki könyvtárak bővülését, korszerűsítését. A kis településeken azonban romlott a könyvtárak helyzete. Az 1988-as évre tervezett gazdálkodási irányszámokat, elképzeléseket is megismerték a könyvtár dolgozói. Ugyanezen a napon munkavédelmi és tűzvédelmi oktatásban is részesültek a dolgozók. Az intézmény szakszervezeti tagsága pedig döntött a munkaügyi szabályzat néhány változásáról /pl. túlmunka mértéke, tanulmányi szabadság, étkezési hozzájárulás, útiköltség térítés, munkaruha stb. kérdésekben/.

KÖNYV- ÉS FOLYÓIRAT árusítást szervezett februártól a dunaújvárosi Munkásművelődési Központ és Könyvtár. Az állományból kivont dokumentumokat jutányos áron és nagy sikerrel árusították, az akció sikerén felbuzdulva folytatni szeretnék ezt a gyakorlatot.

SVÁJC 5000 évvel ezelőtt és ma címmel február 22-én Isztl László ötödéves egyetemi hallgató tartott előadást a sárbogárdi gyerekeknek a Madarász József Városi Könyvtárban. A Svájcban végzett régészeti kutatás diákepeit is láthatták a gyerekek, megismerve, hogy hogyan válik az előásott kő, fa, ruha múzeumi tárgygyá. Végül a mai Svájcra is láttak remek diákat zenei aláfestéssel.

KÖZÖS MUNKAÉRTEKEZLETET tartottak február 25-én a városi könyvtárak igazgatói, a megyei módszertani munkaközösség tagjai és a szakfelügyelők, valamint a megyei könyvtár osztályvezetői. Az értekezletnek a perkáti nagyközségi könyvtár adott helyet. A szokásos év eleji értékelésen és tervegyeztetésen túl szó volt a szolgáltatások bővítéséről, a számítógépek használatára való felkészülésről, a forgalmi adóval kapcsolatos gondokról, a bérfejlesztésekről, a módszertani munkaközösség részletes terveiről, valamint a szakfelügyelők tapasztalatairól.

NYELVKÖNYVEKET, kazettán és hanglemezen hozzáférhető nyelvelcéket propagál - a múlt év végén beszerzett sokszorosító segítségével - a móri Radó Antal Városi Könyvtár. Az állományban található /angol, német, francia, olasz, orosz, lengyel, s egyéb/ nyelvi dokumentumok leírását sokszorosították és ennek segítségével hívják fel az olvasók figyelmét a nyelvtanulás lehetőségére.

SERFŐZŐ SIMON József Attila-

dijas költővel találkoztak március 1-én a móri Radó Antal Városi Könyvtár olvasói. A költőt Péntek Imre költő, a Fejér Megyei Hirlap munkatársa mutatta be, közreműködött Bobory Zoltán és Király Anna.

VIDEO KÉSZÜLÉKKEL

gazdagodott ez év tavaszán a dunaújvárosi központi könyvtár gyermekkönyvtára.

A berendezés és hozzá 10 db kazetta Balogh Gyula Bogumil ajándéka, akit méltán nevezhetünk az intézmény mecénásának, hiszen már korábban is megajándékozta a könyvtárat komoly berendezésekkel, eszközökkel. A gyermekkönyvtár a videót első sorban a gyermekfoglalkozások színesítésére szeretné használni.

AZ ÉLET ÉS TUDOMÁNY című hetilap szerkesztőségi estjét rendezte meg a martonvásári ÁMK könyvtára és a nagyközségi TIT szervezet március 3-án. Ludas M. László főszerkesztő bevezető gondolatai után Lukács Béla fizikus, a lap munkatársa tartott Felfúvódó világegyetem címmel igen érdekes előadást a kozmoszban lejátszódó fizikai folyamatokról.

TOVÁBBKÉPZÉS. Március 7-én a főfoglalkozású könyvtárosok megyei továbbképzését a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében tartották meg. Juhász Jenő a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályának vezetője a magyar könyvtárügy helyzetéről és fejlesztésének fő irányairól tartott előadást, egyben tájékoztatta a hallgatóságát az MSZMP KB. Agit. Prop. Bizottsága által tárgyalt

előterjesztésről ugyanezekben a kérdésekben. Fejér megye tanácsi és szakszervezeti könyvtárainak 1987. évi eredményeiről és az 1988. évi főbb feladatokról a hálózati igazgatók Escher Ilona és Fülöp Lászlóné tájékoztattak. Délután a Jáky József Szakközépiskolában Sándor György humoralista Hintőpor című műsorát hallgatták meg az érdeklődő könyvtárosok.

KÖZÖSEN TARTOTTA éves tárgyalását a megyei könyvtárban március 7-én délután a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár, az SZMT Központi Könyvtár és a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtára. A tárgyaláson jelen volt Juhász Jenő, a Művelődési Minisztérium könyvtári osztályának vezetője is. A hálózatok együttműködését reprezentáló értekezlet a munkák részletes értékelésével és a jövőt meghatározó tervekkel nem tudott foglalkozni az idő rövidsége és a három hálózat szerteágazó gondjai miatt.

ZENETÖRTÉNETI előadássorozatot indított március 9-én a móri Radó Antal Városi Könyvtár. Az első előadást Katona Imre tanár tartotta.

BERKES PÉTER íróval, a Kölyök gyermekmagazin főszerkesztőjével találkoztak március 17-én a martonvásári ÁMK könyvtárában a felsőtagozatos gyerekek. Az író munkássága mellett a magazin is bemutatásra került. Kár, hogy magas ára miatt csak néhány könyvtárba jár az új, színes gyerekújság!

A SZÉKESFEHÉRVÁRI Velinszky

László Városi Könyvtár terv-
tárgyalását március 17-én
tartották. Lugosi Tamás köz-
művelődési előadó értékelte az
intézmény munkáját, Molnár
Istvánné igazgató többek között a
szolgáltatások bővítésének
nehézségeiről tájékoztatta a részt-
vevőket. Escher Ilona a megyei
könyvtár igazgatója a két
intézmény közötti munkamegosztás
lehetőségeiről szólt.

MEGYEI IFJUSÁGI parlamentet
tartottak március 18-án Székes-
fehérváron a közművelődésben
dolgozó fiatalok részvételével.
Nagy Károly, a Fejér Megyei
Tanács VB. művelődési
osztályának helyettes vezetője
tartott tájékoztatót, s meg-
válaszolta a munkahelyi meg-
beszéléseken felmerült kérdéseket.
Az új megyei könyvtár építésére
vonatkozó kérdést a későbbiekben
levélben válaszolja meg az
érdekelteknek.

KERES EMIL Kossuth-dijas
színművész Anyám az álmok nem
hazudnak címmel tartott előadó-
estet a verset kedvelő közönségnek
Adonyban. A községi könyvtárban
tartott nagyszerű előadás március
18-án volt.

KÖRZETI MUNKAÉRTEKEZLETEK.
Február 15-én Dunaújvárosban,
29-én Mórán, március 10 és 11-én
Székesfehérváron a megyei könyv-
tárban, április 6-án Sárbogárdon
és 7-én Bicskén, a gyerek-
könyvtárban tartották meg a körzeti
munkaértekezleteket. Új vonás volt
az eddigi gyakorlathoz képest, hogy
a résztvevők saját munkájuk
értékelésével és ezévi terveik

ismertetésével egészítették ki a
szokásos év eleji tanácskozást.
Dunaújvárosban a Szépirodalmi
Könyvkiadó munkájáról is kaptak
tájékoztatást a jelenlévők; a
megyei könyvtárban tartott
értekezlet első alkalommal
szerveződtek úgy, hogy a
gárdonyi és székesfehérvári
körzet könyvtárosait egyszerre
hívták, de egyik napon csak a fő-
foglalkozású könyvtárosokat, a
másikon a tiszteletdíjasokat. Így
egészülhetett ki a program
személyre szólóbb témákkal: a
főfoglalkozású könyvtárosokkal a
katalógusépitésről, a tisztelet-
díjasokkal a legalapvetőbb kézi-
könyvek használatáról beszéltek.
Sárbogárdon a délutáni hely-
ismereti tudományos ülésen
vehettek részt az értekezlet
résztvevői; Bicskén pedig be-
mutató gyermekfoglalkozás
egészítette ki a körzeti értekezlet
programját. Május 12-én a
székesfehérvári városi hálózat
munkatársai tartottak módszer-
tani megbeszélést a Sziget utcai
könyvtárban, ahol mindennapi
könyvtári munkájukról,
terveikről, köztük a nyárra és
őszre tervezett pályázatok
indításáról beszéltek.

JÁTÉKOS VETÉLKEDŐ-
sorozattal ünnepelte Székesfehér-
vár török uralom alóli fel-
szabadulásának 300. évfordulóját
a Videoton József Attila Művelődési
Ház Könyvtárának gyermek-
részlege. A vetélkedőn 30 csapat
vett részt 3-4 fővel. A nyertes
csapatok jutalma egy kirándulás
volt Nagyvázsony-Balatonfüred-
Tihany útvonalon.

AZ ENYINGI Vas Gereben Nagyközségi Könyvtár és a KISZ enyingi szervezete a nagyközség felszabadulásának 43. évfordulóján, március 21-én, honismereti vetélkedőt rendezett a könyvtárban. A nagyközség fiataljaiból alakult 6 csapat /5-5 fővel/ készült fel a vetélkedőre, amelyet Csizmazia Istvánné könyvtárvezető irányított. A versenyzők Enying múltjáról, jelenéről, kulturális és társadalmi életéről adtak számot. A honismereti szakkör tagjai több tárgyi emléket is hoztak, maketteket készítettek, amelyek felismerése szintén a vetélkedő részét képezte. A játékosokon kívül a meghívott közönség a honismereti klubtagokból, könyvtári olvasókból, az intézmények, vállalatok versenyzőinek munkatársaiból és azok családtagjaiból tevődött össze. A közel 80 résztvevő kellemes, jó hangulatban töltött el 3 és fél órát a könyvtárban.

SZAVALÓVERSENYT rendezett az Agárdi Mezőgazdasági Kombinát zichyújfalui könyvtára a szak szervezeti bizottsággal közösen - március 26-án - a kombinát dolgozói és a település lakói részére. A zsüri elnöke Takács Imre költő volt, aki kiegészítő magyarázataival még közelebb hozta a hallgatósághoz a verseket. Ez alkalomra a könyvtár kiállítását is készítette, mely Takács Imre életútját, munkásságát mutatta be.

A GÁRDONYI Városi Jogú Nagyközségi Tanács testülete március 29-i tanácsülésén megvitatta és

elfogadta az agárdi fiókkönyvtár építésének tervét. Az építés első üteme már az idén megkezdődik. Igaz, hogy Gárdonyban öt éve 244 m²-es új könyvtárat avattak, de az agárdi beruházás is már évek óta a tanács tervei között szerepel. Az egyre jobban terjeszkedő település állandó és üdülő lakosságának egyetlen művelődési lehetősége a 32 m²-es fiókkönyvtár. Ezért látták indokoltnak a nagyközség vezetői egy olyan létesítmény létrehozását, ahol a művelődés sok más lehetősége mellett, a könyvtár is tágas teret kap.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI Zsolt utcai fiókkönyvtár kertes családi házak között bújik meg az Öreghegy lábánál. Szolgáltatásai mégis korszerűek. Nagy népszerűségnek örvendenek a heti két napon rendszeresített videovetítések, amelyeket elsősorban a gyerekolvasóknak és az öregek klubjának tartanak.

ALAPFOKU KÖNYVTÁROSI vizsgát tett márciusban 17 könyvtáros. Többségük tiszteletdíjas községi könyvtáros, akik saját könyvtárukban adtak számot tudásukról, valamint arról, hogy mindennapi munkájukban hogyan hasznosítják ismereteiket.

ÁPRILISRA elkészült a megyei könyvtár Zalka Máté utcai épületének emeletén az állománygyarapítási és feldolgozó osztály munkahelye. Az átalakítást az Építőipari Kiszövetkezet végezte, a munka 860 ezer forintba került, s így 230 m²-rel nőtt a könyvtár által igénybevehető terület.

A SZÉKESFEHÉRVÁRI

Széchenyi utcai fiókkönyvtár és a Sziget utcai általános iskola együttműködésében honismereti vetélkedőt rendeztek 3. osztályosok számára április 1-én. A vetélkedő témája a város török uralom alóli felszabadulása volt. A gyerekek szívesen és színesen adtak számot arról, hogyan ismerik városuk történelmi múltját.

SÁRBOGÁRD MULTJÁRÓL

hangzottak el előadások április 6-án a Sárbogárdon tartott III. tudományos ülésen, melyen a város helytörténetével foglalkoztak. Ez alkalomra jelent meg a múlt évi tudományos ülés írásos anyaga. A városi tanács üléstermében, ahol Mikuli János, a városi tanács elnökhelyettese mondott bevezetőt az immár hagyományt teremtő rendezvényen. Az előadásokat a Fejér Megyei Levéltár munkatársai: dr. Farkas Gábor igazgató, dr. Erdős Ferenc igazgatóhelyettes és dr. Dani Lukács, aki egyben a TIT Fejér Megyei Szervezete Történelmi Szakosztályának elnöke is, tartotta. Az 1920-1944 közötti időszokról tartott előadásokat Szabó Péter a Hadtörténeti Intézet tudományos munkatársának előadása követte a 18/II. sárbogárdi zászlóalj története a II. világháború éveiben, különös tekintettel a doni hadszíntéren vívott harcaira címmel. A zászlóalj hazakerült és jelenlévő tagjai közül néhányan hozzászólásukban kiegészítették az alapos kutatásra épült előadást. A tudományos ülés szervezésében Sárbogárd Város Tanácsa, a HNF Városi Elnöksége, a TIT Városi Elnöksége mellett

kiemelkedő szerepe volt a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtárnak.

NAGY ÉLMÉNYBEN volt része a martonvásári versszerető olvasóközönségnek április 6-án. Az ÁMK könyvtárában rendezték meg Hegedüs D. Géza, Jászai-dijas színművész Nagy László verseiből Arccal a tengernek címmel összeállított irodalmi estjét. A zsűfólasig megtelt könyvtárban a különböző életkorú felnőtt hallgatóság lélegzetvisszafojtva hallgatta az önmagukért is beszélő versek elementáris erejű tolmácsolását.

A MEDOSZ Központi Vezetősége és a MEDOSZ Fejér Megyei Bizottsága továbbképzést szervezett Komárom, Győr-Sopron és Fejér megye szakszervezeti könyvtárosai részére Velencén április 7-9. között. A könyvtári munka jelenlegi problémáin túl alkalom nyílt egymás munkájának megismerésére, a tapasztalatcserére is.

A KÖLTÉSZET NAPJA alkalmából április 7-én a dunaújvárosi központi könyvtárban és a mezőfalvi nagyközségi könyvtárban Kovács István előadóművész mondta el kedvenc verseit Tavaszköszöntő címmel. A két rendezvény az MMK és a Szépirodalmi Könyvkiadó közös szervezése volt. Április 11-én vers- és prózamondó versenyt tartottak az MN Helyőrségi Klubja könyvtárában Székesfehérváron. A kis létszámú, de lelkes résztvevők előadását Péntek Imre költő, a zsűri elnöke értékelte.

Ugyancsak április 11-én Vágyi Vata pécsi költővel találkoztak az olvasók Mórton, a városi könyvtárban. Az est különlegessége volt, hogy a költő német nyelven mondta verseit és olvasta fel novelláit.

KÉREGMINTÁK címmel Kalász Márton szerzői estjét rendezte meg április 14-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár az olvasóteremben. A korábban Fehérvárott is alkotó, ma Budapesten élő József Attila-díjas költő megjelenés előtt álló kötetéből Lukács Sándor színművész adott elő néhány szép szerelmes verset. Erre az alkalomra Kalász Márton eddig megjelent műveiből kiállítás készült az olvasóteremben.

KÖNYVTÁRHASZNÁLATI vetélkedőt hirdetett és szervezett a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtára a megye általános iskolás tanulói számára. A megyéből 39 csapat /3-3 fővel/ nevezett be a vetélkedőre. Az iskolai versenyek lebonyolítása után március 15-én területi elődöntőkön mérték össze tudásukat a tanulók. A döntőbe, amelyet a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában tartottak április 16-án, 11 csapat jutott. A kiválóan felkészült csapatok közül igen szoros versenyben a székesfehérvári Tolnai úti Általános Iskola csapata került ki győztesen. A második helyezésem osztozott a bodajki és az alapi általános iskola csapata, harmadik helyezést a pusztaszabolcsi és a dunaújvárosi Petőfi Sándor Általános Iskola csapata ért el. Az iskolai könyvtáros-tanárokon kívül a tanulók

felkészítésében és a zsüri munkájában a közművelődési könyvtárhálózat munkatársai is részt vettek.

ÜZEMTÖRTÉNETI pályázatot hirdetett április közepén a Videoton Elektronikai Vállalat Szakszervezeti Bizottsága és a Videoton József Attila Művelődési Ház és Könyvtár a vállalat fennállásának 50. évfordulója tiszteletére. A pályázat témáit a több példányban elkészített felhívásban megkapták az érdekeltek. A pályázat leadásának határideje: 1989. február 1.

NÉMETH László Baráti Kör alakult Mezőszilason április 18-án az író nevét viselő klubkönyvtárban. Az alakuló ülés előtt irodalmi műsort adott a helybeli általános iskola színjátszó csoportja.

NEGYVENHAT - többségében kistélepülésen mérték fel a módszer-tanosok, szakfelügyelők és a közművelődési felügyelők, igazgatók /könyvtár és művelődési ház/ közreműködésével a művelődési otthonok, s e házakban működő könyvtárak helyzetét. Az április és május hónapban végzett felmérések a Művelődési Minisztérium, illetve helyileg a megyei tanács kezdeményezésére készültek, hogy kidolgozzák az érintett települések egységes kulturális alapellátásának közép- és hosszútávú terveit, esetleg az épületek más hasznosítására tegyenek javaslatot.

KITÜNTETÉSEK

Székesfehérvár Ifjúságáért emlékplakettet kapott április 15-én a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekrészlegének négy fős kollektívája: Kálmánné Heim Ágnes, Komlósiné Farkas Judit, Pálmai Lajosné és dr. Varga Gyuláné csoportvezető, a gyermekek körében végzett értékes munkájukért. A kitüntető elismerést Miklós Gábor a Székesfehérvári Úttörőelnökség elnöke adta át. A kollektívát a könyvtár vezetése jutalomban részesítette.

Szakszervezeti Munkáért kitüntetés arany fokozatát kapta május 1. alkalmával Szabó Józsefné, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár osztályvezetője, a szakszervezeti mozgalomban hosszú ideje végzett kiemelkedő munkájáért.

Szakszervezeti Munkáért kitüntetés ezüst fokozatát kapta Kulacs Istvánné, az Agárdi Mezőgazdasági Kombinát szakszervezeti könyvtárának vezetője.

Gratulálunk a kitüntetetteknek!

A HISTORIA KLUB ez évben is érdekes előadásokkal várta a történelem iránt érdeklődőket a Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárában. Február 18-án Diószegi István A Párizs környéki békék; Magyarok és románok a Kárpát-medencében címmel pedig Borsi-Kálmán Béla tartott előadást március 14-én. Még e hónap végén, 23-án Veress D. Csaba A sokat szenvedett város című előadásával emlékezett Székesfehérvár felszabadulására. Két előadás hangzott el a város török uralom alóli felszabadulásáról: Hegyi Klára Istolni Belgrád, mint a török félhold előretolt bástyája címmel tartott előadást április 25-én, Varga J. János Székesfehérvár eliberata címmel pedig május 9-én.

HANTOSON május 1-én végleg leadta könyvtárosi feladatkörét Simon László tiszteletdíjas könyvtáros, aki a körzet legrégebbi könyvtárosa volt. Köszönjük a könyvtárügyért végzett 35 éves szolgálatát!

TOVÁBBKÉPZÉS. A főfoglalkozású könyvtárosok második továbbképzését május 2-án tartották a megyei könyvtárban. Előadások hangzottak el a könyvtár mentálhigiénias szerepéről. Előadók: dr. Gerevich József orvospszichológus, a Drogprogram Intézet vezetője és dr. Bartos Éva könyvtáros, a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózati osztályának munkatársa volt. Az előadásokat konzultáció követte. Délután a Fejér Megyei Pedagógiai Intézet könyvtárával ismerkedtek az érdeklődő kollégák.

TÖRÖKVILÁG MAGYAR-ORSZÁGON címmel két részből álló foglalkozást tartottak a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár gyermekkönyvtárában április 28-án és május 4-én Székesfehérvár török uralom alóli felszabadulásának 300. évfordulója alkalmából. A gyerekek Vizi László tanár vezetésével a történelmi ismereteken kívül török miniatúrákkal ismerkedtek meg és az elsajátított ismeretek bizonyosságául gyurmából megformázták a város középkori várfalait és bástyáit.

COMMODORE-64 számítógépet kapott májusban a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár. Terveik szerint a megyei statisztika feldolgozására, kisebb könyvtárak állományellenőrzésére, szövegszerkesztésre stb. kívánják hasznosítani.

KÖNYVTÁRISMERETI bemutató foglalkozást tartott a megyei könyvtár gyermekkönyvtárában dr. Varga Gyuláné csoportvezető május 12-én a Hétvezér téri Általános Iskola pedagógusainak.

IDEIGLENES HELYEN, május 15-én, több mint egy évi szünet után, elkezdte működését a kálozi községi könyvtár. A könyvtár épületének elhúzódó felújítása miatt az ifjúsági ház egyik termében kényszerül kölcsönözni. Mindezt előbb is megtehették volna!

MOLDOVÁNYI ÁKOS tv-riporter, író volt a Velencei Nagyközségi Könyvtár vendége május 16-án. A közismert tv-riporter előadását közel száz olvasó hallgatta végig.

Az előadó dél-amerikai riportútjáról mesélt és diaképeket vetített a lelkes és érdeklődő közönségnek.

A SZOVJET IRODALOM című folyóirat mutatkozott be a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében május 16-án. A megjelenteket Oleg Gromov, a magyar kiadás szerkesztője köszöntötte, majd Wintermantel István szerkesztő ismertette az orosz-szovjet irodalom magyarországi megjelenésének történetét, mai helyzetét. Szólt arról, hogy a megváltozott, nyitabb politikai viszonyok milyen lehetőségeket teremtettek az irodalom számára. A mai szovjet alkotók műveiből Papp János színművész tolmácsolta a bemutatásra választott verseket.

KÖZÉPTÁVU közművelődési tervről tárgyalt május 17-én Bicske Város Tanácsának végrehajtó bizottsága. A tervben nem kapott kellő hangsúlyt a könyvtár jövője, lévén a művelődési ház sokkal rosszabb helyzetben. A témához levélben hozzászóló megyei könyvtár igazgató - Escher Ilona - véleménye azonban elhangzott a megbeszélésen, melyben kiemelte, hogy távlatilag mind a könyvtár elhelyezésének, mind a szakalkalmazotti létszám emelésének kérdésével foglalkozni kell.

A MÓDSZERTANOS munkaközösség tapasztalatcsere úton volt május 19-21-én Békés megyében. Látogatásuk során összesen hét könyvtárba jutottak el: a békéscsabai megyei könyvtáron túl jártak Szarvason, Gyulán, Tótkomlóson, Orosházán, Gádoroson

és Nagyszénáson. Nekünk Fejér megyeieknek szokatlan nagy terek, jól kialakított zenei részlegek jelentették a legnagyobb csodálatot. Úgy tapasztaltuk, hogy Békés megyében a nagy hagyományú könyvtárfejlesztés a nehezebb időszakban is töretlen maradt, melynek a fenntartói felelősségen túl az új megyei könyvtár adta lehetőségek /bútorok, berendezések, felszerelések átadása/ és az agilis kollégák munkája is sokat jelentett.

FEHÉR Klára és NEMES László írókkal talákoztak május 23-án a pusztavámi és a móri olvasók. Délután a községi könyvtár, este pedig a Radó Antal Városi Könyvtár vendége volt a két népszerű író.

AZ SZMT KÖZPONTI Könyvtár könyvtárvezetők részére értekezletet tartott Csákváron május 25-én. A résztvevők megismerkedtek - az értekezletnek helyet adó - Csákvári Gyógyintézet orvosi és közművelődési könyvtárával, valamint a Nagyközségi Könyvtár munkájával is. A látogatás során tapasztalták, hogy példamutató együttműködés van a két könyvtár között.

CD /compact digital/-klub alakult a Videoton József Attila Művelődési Ház Könyvtárában. Az első foglalkozást május 26-án tartották. Tervük egy olyan klub létrehozása, ahol a legmagasabb szintű technikai eszközökkel lehet komolyzenét hallgatni. Ezek az összejövetelek alkalmat adnak arra is, hogy a CD lemezt gyűjtők megismerjék egymás állományát.

UTAZÁS AIM az indiánok és pápuák földjén - címmel tartott élmény-

beszámolót Ercsiben a nagyközségi könyvtárban május 26-án Balázs Dénes író-geográfus.

NÉMETH LÁSZLÓNAK 1956 és 1971 között Magda lányához, Kanadába írt levelei közül 198-at adott ki a TIT Komárom Megyei Szervezete és az Új Forrás Szerkesztősége. Az ünnepi könyvhétre megjelent *Levelek Magdához* című kötet bemutatója május 27-én volt a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár olvasótermében. A rendezvényre a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Közép-dunántúli Tagozata vándorgyűlésének részeként került sor. Monostori Imre irodalomtörténész, a kötet szerkesztője mondott bevezetőt. A kötet néhány szép részletét László Tibor előadóművész olvasta fel. Megjelent - és válaszolt a résztvevők kérdéseire - a levelek címzettje, Németh Magda is. A közönség soraiban foglalt helyet az író családjának néhány tagja, többek között Ella néni, az író özvegye.

A BICSKEI NAPOK keretében nagyszerű irodalmi programot szerveztek a bicskei könyvtárosok, népművelők. Vendégük volt május 31-én Keresztury Dezső Állami-dijas író, Lakatos István József Attila-dijas költő, Lengyel Balázs író és Nemes Nagy Ágnes Kossuth-dijas költő. A találkozóon közreműködött Kiss András hegedűművész. Az *Új Hold* című kiadványban fog megjelenni Keresztury Dezsőnek az az írása, melyet itt olvasott fel először, s a magyarság kérdésével foglalkozik.

KÖNYVTÁRKEZELŐI érettségi vizsgát tettek június 1-én 11-en Bicskén és 11-en Székesfehérváron. Ők gimnáziumi tanulmányaikkal együtt fakultatív könyvtári oktatásban vettek részt két éven keresztül.

Lökös Jánosné sárbogárdi kolléga pedig a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban tett ugyancsak sikeres könyvtárkezelői vizsgát júniusban.

AZ ISKOLÁK tevékenységét segítette az elmúlt tanévben Sárbogárdon a Madarász József Városi Könyvtár pénzben is kifejezhető, közel húszezer forint értékben. Gépkocsival vállalták csoportok szállítását, beszerzéseket, valamint 5 alkalommal szerveztek rendezvényt, író-olvasó találkozót.

TOVÁBBKÉPZŐ TANFOLYAMOK. A Könyvtártudományi és Módszertani Központ által szervezett szaktanfolyamokon az első félév során sikeresen fejezte be tanulmányait hét kolléga. A gyermekkönyvtárosin: dr. Berky Éva /Velinszky László Városi Könyvtár/, Csizmadia Ferencné /Vajda János Városi Könyvtár/, Kálmánné Heim Ágnes /Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár/; alapfokú újságíróin: Balogh Márta /Munkásművelődési Központ és Könyvtár/, dr. Kisteleki Győzőné /Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár/; zenei könyvtárosin: Imréné Szőnyegi Hajnalka /Madarász József Városi Könyvtár/, Kondorné Mrázik Katalin /Munkásművelődési Központ és Könyvtár/ végzett.

KÓKA ROZÁLIA előadóművész,

mesemondó június 3-án a sárbogárdi Madarász József Városi Könyvtár gyermekolvasóinak volt a vendége. Meséivel, dalaival, bukovinai székely ruhájával a Székelyföld hangulatát varázsolta a gyermekek elé. Maradandó gyermeknapi ajándék volt ez a sárbogárdi gyerekeknek.

A NÉPES LENIN-LAKÓTELEPET egyetlen könyvtár látja el olvasnivalóval Székesfehérváron, a Sziget-utcai fiókkönyvtár, amely mindössze 73 m²-en működik. A kettős funkciójú könyvtárra igencsak kemény feladat hárul, hogy a követelményeknek eleget tudjon tenni. A könyvtár munkatársai kifogyhatatlanok az ötletekből, hogy minél jobban kihasználhassák szerény lehetőségeiket. A könyvtárpropagandát a gyerekekkel oldják meg, akik szívesen hordják szét a könyvtár szolgáltatásait ismertető szórólapokat és plakátokat a környéken. Olvasóik közül különböző korcsoportok részére Könyvbarát köröket alakítottak. Ezeket szeretnék a felnőttek körében is népszerűsíteni, építve az eddig már spontán módon összejött kis közösségekre. Gyakran tartanak különböző rendezvényeket, író-olvasó találkozót, zenés, játékos gyermekműsort, video-vetítéseket, pályaválasztási tanácsadást. Az iskolásokon kívül az óvodásoknak is több játékos foglalkozást tartottak. Kisebbség és nagyobbak szívesen elevenítik föl olvasmányaikat, élményeiket rajzokon, amelyekből a legjobbakat kiállítják. A zenekedvelők részére zenesarkot alakítottak a könyvtárban. Egyre közelebb kerülnek kitűzött céljukhoz, hogy a

lakótelep családi könyvtáraként működjenek.

SEREGÉLYESEN végrehajtó bizottsági ülésen tárgyalt a községi tanács a könyvtár munkájáról. A június 6-i testületi ülés volt az első alkalom - az új könyvtár átadása óta -, hogy ismét foglalkoztak a könyvtárral. A könyvtáros munkáját javulónak értékelték, az eredményeket úgyszintén. Az építkezésnél elmaradt kisebb javítási munkák gyors elvégzésére a fenntartó ígéretet tett.

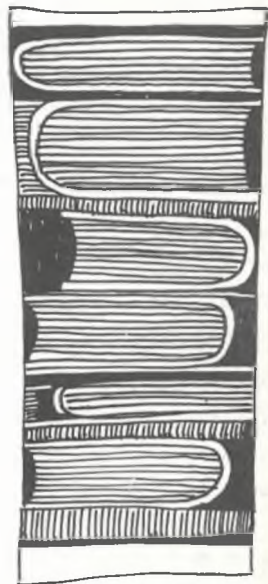
KÖNYVET - OLCSON! címmel újra könyvvásárt rendezett az SZMT Központi Könyvtára június 9-től kezdődően, a múlt évi sikeres akció tapasztalatai nyomán. Az árusítást a könyvtáros kollégák végezték az SZMT székházban.

MESETÁBORT szervezett az idén is a bicskei Vajda János Városi Könyvtár. A június 13-tól induló program 24-ig tart majd, amelyen 51 harmadik-negyedik osztályos kisiskolás vesz részt.

VÁLTOZATOS RENDEZVÉNYEK színtere volt a székesfehérvári Május 1. téri városi könyvtár. Rostand: Cyrano de Bergerac című drámáját mutatta be január 25-én a Teleki Blanka Gimnázium színjátszó köre. A Somogy című folyóiratot Laczkó András főszerkesztő, irodalomtörténész mutatta be február 29-én a könyvtár olvasóinak. Közreműködtek Papp Árpád költő, műfordító és Ujkéry Csaba író. A beszélgetést Sajtos Lajos költő vezette.

Március 14-én tartották a határainkon túli magyar irodalmat bemutató előadássorozat utolsó előadását, amelyet a nyugati magyar irodalomról tartott Szokolczay Lajos irodalomtörténész. Az írókról, folyóiratokról, kiadókról és könyvekről szóló előadást a szóbanforgó írókkal készült eredeti, archiv magnófelvételekkel egészítette ki. A legkisebbeket is gazdag programokkal várta a könyvtár. Az első félévben 32 alkalommal rendezett számukra mesés-zenés foglalkozást, előadást, a nagyobbaknak 20 alkalommal rendezte elcsoportosan a könyvtárba. A foglalkozásokon készült gyermekmunkákból négy ízben rendezett kiállítást a könyvtár.

HÁROM ALKALOMMAL ismerkedhettek a nyolcadik osztályt végzett olvasók a felnőtt könyvtár szolgáltatásaival a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtárban. Összesen 83 gyermek élt e szervezett lehetőséggel.

SZEMÉLYI HIR

Kégli Ferenc, a Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár csoportvezetője - Budapestre költözése miatt - megvált munkahelyétől április 30-án, ahol közel két évtizedig dolgozott. Volt olvasószolgálatos, módszertanos és feldolgozó, utóbb - s ez volt a leghosszabb - a helyismereti csoport vezetője. Új munkahelye május 1-től az Országos Széchényi Könyvtár retrospektív bibliográfiai osztálya. Jó munkát kívánunk!

EGYESÜLETI HIREK

A MKE FEJÉR megyei szervezete tizezer forintos támogatást kapott erre az évre a Fejér Megyei Tanács VB. művelődési osztályától. Az összeget az egyesület vándorgyűlésén való részvételek támogatására és tapasztalatcsere út költségeire kívánják felhasználni. A MKE XX. vándorgyűlésén való résztvevők közül öt főt támogat anyagilag a szervezet: Klausz

Gábort, Mészárosné Ágoston Ildikót, Vollein Józsefnét, Vörös Jánosnét és Ugrits Margitot. A támogatásra összesen 4 900,- Ft-ot használnak fel.

KEZDŐKÖR /Küzdőkör/ - múlt év végén meghirdetett fórumra - három alkalommal került sor az idén. Fejér megyéből származó főiskolásoknak, egyetemistáknak a szakmához és a megyéhez való kötődését célzó összejöveteleken elsőként a szakma vezetőivel és a munkahelyek képviselőivel találkoztak, majd ismerkedtek könyvtárakkal, művelődési házakkal, s az ott folyó munkával, júniusban Vérteskozmán két napos együttlét adott alkalmat a további ismerkedésre. Összesen 12 hallgató élt a felajánlott lehetőségekkel.

PÁLYÁZATOK. A május 2-i továbbképzés alkalmával a szervezet vezetősége felhívta a figyelmet a belföldi közművelődési ösztöndíj, valamint a Videoton üzemtörténeti pályázatára. Az érdeklődőknek átadták a pályázati felhívások szövegét is.

A MKE elnöksége kérésére - előzetes beszélgetésekre alapozva - a szervezet vezetősége megtárgyalta és véleményezte az alapszabály módosítására elkészített előterjesztést. A kialakult véleményeket írásban továbbították az ad hoc bizottság tagjához, Papp Istvánhoz.